

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 24 – septembrie 2016**

Asociația culturală „Noul Literator”
Președinte TEODOR OANCĂ
Vicepreședinte CONSTANTIN PĂDUREANU
Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic
Conf. univ. George Popescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Actor și regizor Emil Boroghina
Lector univ. dr. Iolanda Mănescu
Prof. dr. Adrian C. Năstase
Dirijor și compozitor Alexandru Racu
Prof. și artist plastic Cristina Oprea

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Mihaela Albu, redactor-șef al revistei *Lumina Lină*
(Craiova ☐ New York)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Ioan Baba (Serbia)
Prof. Marian Barbu (Craiova)
Horea Cucerzan (București)
Mihaela Deșliu (București)
Claudia Voiculescu (București)
Gelu Negrea (București)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta-Tr. Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
Davian Vlad (Craiova)
Loredana Neagoe (Craiova)
Gheorghe Boaghe (Bechet)
Ilie Comănița (Slobozia)

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor
Mirela Giodea - Redactor

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Craiova, Dolj
Str. Brâncuși, 32
Mihai Duțescu
Tel.: 0722 968 065
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

Ilustrația:

Ilustrația copertilor: Viorel Penișoară Stegaru

Prezentare grafică & DTP

Daniela Predoană
danielapredoana@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

Ramona Hogiu

Alexandru Mladinescu

Serviciul Județean Dolj al Arhivelor Naționale

Mihail Cănciulescu

Mihail Cănciulescu, doctor în medicină, absolvent al Facultății de medicină din București, medic primar de spital, doctor docent din anul 1923, laureat al Academiei Române și membru al Academiei de Medicină, a fost una din figurile reprezentative ale lumii medicale oltenești din România în perioada interbelică.

S-a născut în data de 22 februarie 1885 în comuna Poiana Mare, județul Dolj, într-o familie modestă, tatăl – Căncea Savu (zis Savonici) – mic comerciant, mama – Constantina, fostă Dragu – casnică. A avut o soră, pe Elena și un frate – Petre. Aici în sudul județului Dolj și-a petrecut copilăria și a absolvit între anii 1890-1896 cinci clase primare, după care, în perioada 1897-1904, a fost elev al Liceului Carol I din Craiova, premiant în fiecare an de studiu, liceu pe care l-a absolvit luând bacalaureatul cu laude și medalia de aur.

În anul 1904 s-a înscris la Facultatea de Medicină din București, pe care a absolvit-o cu premiul Hillel și medalia de aur Cristescu la trecerea tezei de doctorat.

A fost medic extern al Spitalului Brâncovenesc, terminând primul cu medalia 19,66 în anii 1908-1910, și medic intern al Spitalelor Civile din București, între anii 1908-1914, când de

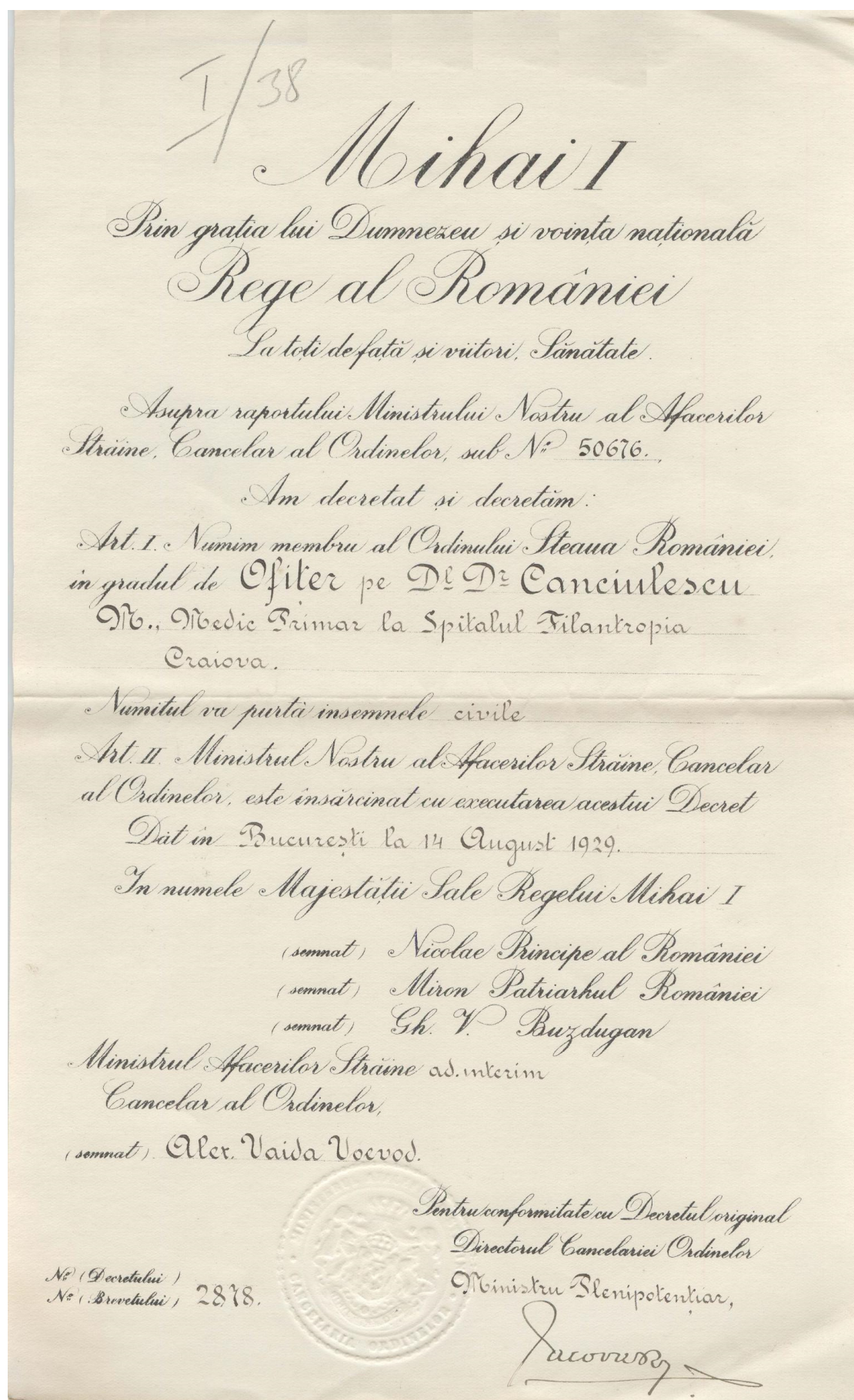
asemenea a reușit primul cu media 9,75.

Între anii 1916 – 1918 a fost director al Spitalului din Dorohoi, unde a fost evacuat cu Spitalul Comunal școala Traian, al cărui medic șef a fost. Din anul 1919 devine medic secundar al Spitalului Filantropia din Craiova, iar în 1923 a fost numit medic primar. Între anii 1941-1945 a îndeplinit și funcția de director al acestuia.

După schimbarea regimului politic în România, respectiv, în anul 1948, a fost numit director al Centrului TBC din județul Dolj. În această calitate a organizat ample acțiuni de profilaxie a acestei maladii. Astfel, a contribuit la înființarea și inaugurarea dispensarelor T.B.C. din comunele Filiași, Băilești și Maglavit, a dispensarului materno-infantil din comuna Brădești, Dolj.

Pentru activitatea desfășurată în lupta împotriva tuberculozei a fost evidențiat pe țară de Ministerul Sănătății, prin ordinul nr. 93.652 din 28 octombrie 1949.

A fost căsătorit cu Elena Turcea Iconomoff, fiica lui Tănăsache și a Elenei Turcea, cu care a avut o singură fiică, pe Mara, care s-a căsătorit cu un francez pe nume Quetel, stabilindu-se în Franța, în localitatea Bois de Colombes.

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

Romania
Primăria Urbei Craiova
Oficiul Stării Civile
Certificat.

În urma cererii reg. la A5521/922 num. și pe
baza atestării făcute. —

Subsemnatul Ofiter pmi delegat, al Stării Civile din
Craiova, certifică că Dl. Doctor M. Căneulescu domicili-
at în acest oraș, Craiova, str. Sf. Dumitru nr. 8, este de
naționalitate română, născut din părinți români, și
def. S. Cănean și al Doi. Ica Cănean de profesie
casnic, domiciliat în Com. Poiana Mare județul

Dolj.

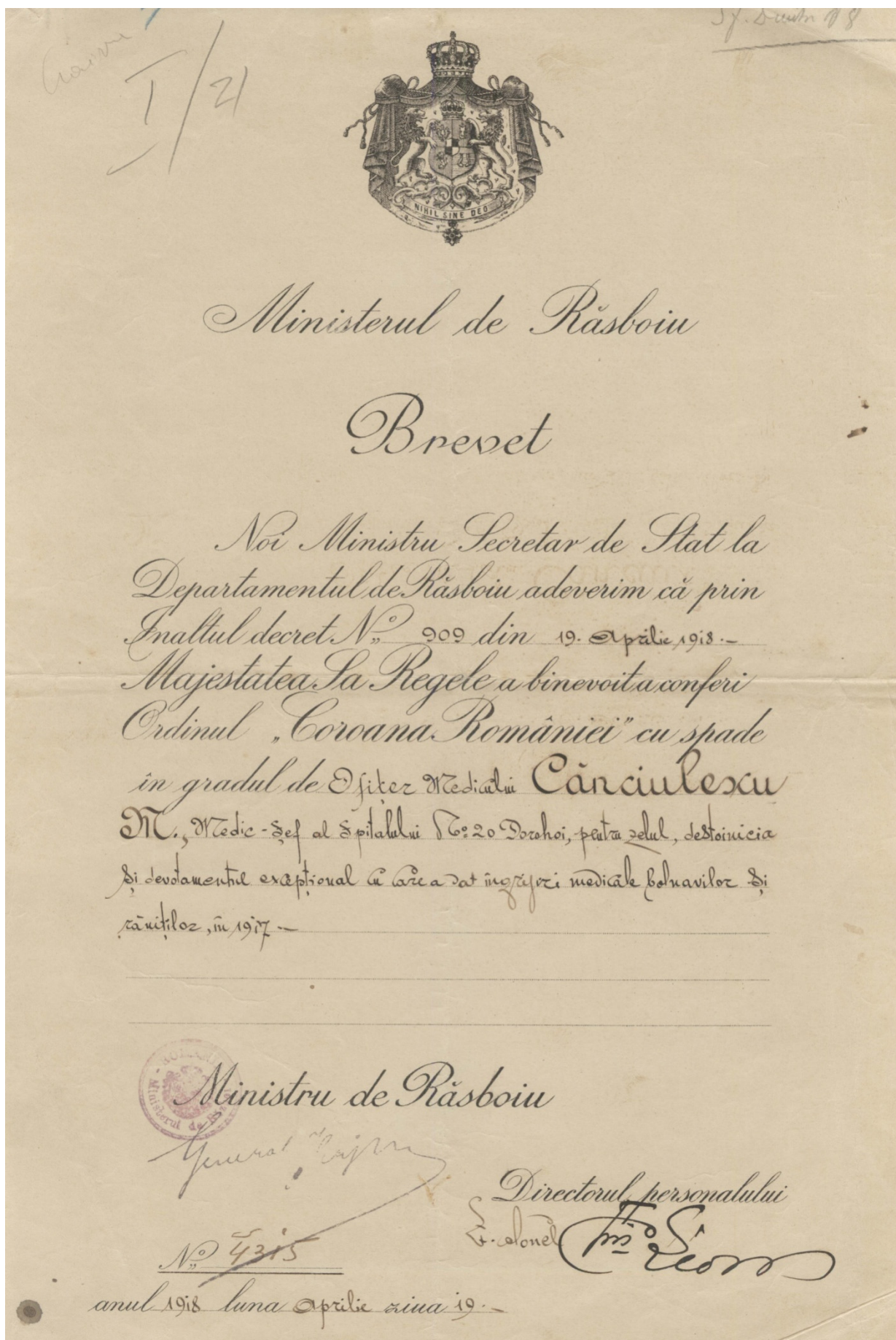

Președ. pentru care am eliberat acest Certificat.
Ofiter delegat.
P. Georg Marinariu

A-5230

1922 August 29

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

Victor Bibicioiu

Constantin C. Giurescu

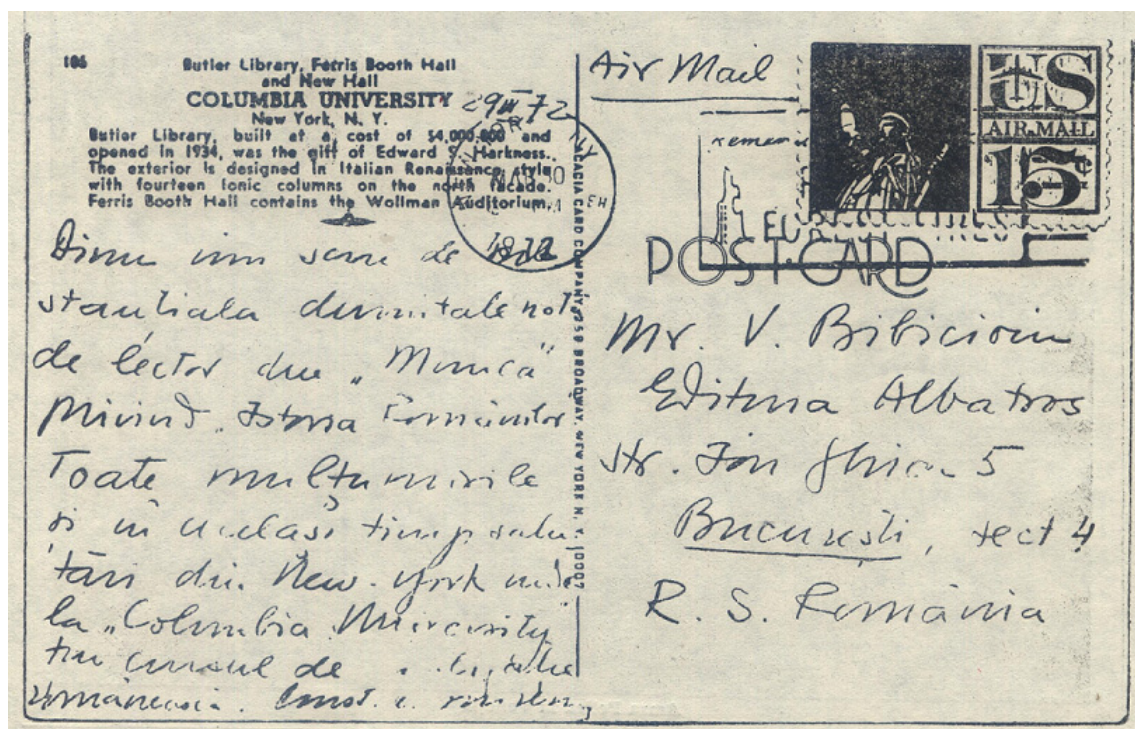
Cu aproape trei decenii în urmă, l-am cunoscut pe *Profesorul Doctor Docent Constantin C. GIURESCU*, personalitate proteică a istoriografiei românești de la începuturi până la zi. Auzisem despre domnia sa de la strălucita profesoară de „română”, doamna *Demetra Sânzianu*; citisem ce-mi căzuse în mână până atunci și-mi căzuseră puține lucrări purtând semnătura istoricului, majoritatea dintre ele fiind trecute la capitolul „Fond Secret”, inaccesibil studenților de la... filologie. Atunci, în cabinetul de lucru din Monetărie – vizavi de fostul *Muzeu al Partidului*, actualmente *Muzeul Țăranului*, din *Capitală*, apartament temporar, locuința din *Berzei* fiind „expropriată”, am întâlnit un bărbat ajuns la senectute, viguros încă, impunând autoritate și precizie în relația cu cel interesat de felul în care se reflecta adevărul istoric în prima ediție a *Micului Dicționar Enciclopedic Român*. Îndemnul de a-l deranja pe profesor mi-l inoculase *Mihai Ungheanu*, mâna dreaptă a lui *Ilie Purcaru* la editarea seriei noi a revistei craiovene *Ramuri*, iar subiectul tratat – în intenție un interviu, în fapt o „opinie” eliberată de povara întrebărilor – era prezența elementului „oltenesc” în op-ul menționat.

Alte prilejuri deosebite m-au apropiat de *Profesor*, mijlocindu-mi realizarea unor „materiale de presă” de care îmi aduc aminte cu plăcere, între

acestea convorbirea intitulată „Dacă ziua ar avea 36 de ore” (*Munca*, 1968) – sinteză a ceea ce pe deasupra oricărei prudențe gândea, în plin „ev întunecat” despre spațiul de manifestare a etnicului românesc de-a lungul milenarei sale existențe. Rețin, ca pe un indiciu testamentar, aserțiunea potrivit căreia *poporul și statul român sunt de tip carpatic, o oază de latinătate într-un conclave de etnii de alt semn, prin urmare, statutul artificial de integrare în Balcani și „balcanism”, ceea ce denotă o concepție tranșantă în favoarea ideii de apartenență a României la spațiul și spiritualitatea Europei Centrale*. Rețin, de asemenea, în prelungirea amintirii vii și prețuirii pe care mi le-a inspirat puternica personalitate a *Profesorului Constantin C. Giurescu*, rândurile trimise în 29 martie 1912 din *America de Nord*, pe adresa mea de editor la... „Albatros”.

„Dinu (Fiul, istoricul – n.a.) îmi scrie de substanțiala dumitale notă de lector din *Munca* privind *Istoria Românilor*. Toate mulțumirile și în același timp salutări din New-York unde, la *Columbia University*, țin cursul de civilizație românească”.

Reproduc textul cu sentimentul că *Profesorul* se mândrea cu... ipostaza, împărtășindu-și – și în acest fel – satisfacția recunoașterii internaționale a școlii și civilizației românești în lume.

Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite • Inedite

Ion B. Georgescu

Scurtă Notă despre activitatea mea intelectuală.

Din 1928 și până în 1929 am făcut să apară în Craiova, împreună cu d-na Elena Farago și scriitori, revista de literatură - știință și artă „Năzuința” în care am publicat diferite studii privitoare la monumentele noastre istorice; la muzeele regionale; la vechea artă românească, etc. Am colaborat la diferite alte publicații din țară și Craiova - în special la revistele: ~~///~~ Arhivele Olteniei și „Cugetul românesc” cu studii pentru lămurirea influențelor sârbe-bizantine asupra arhitecturii oltenegti din veacul XIV până în veacul XVI; a înfrunzirilor gotice în monumentele vea cului al XVII-lea, la evoluția artei românești din veacul al XIV până în veacul al XVIII; diferite cronici și critici de artă etc.

Iar ca jurist, am condus în calitate de director timp de zece ani (1934 - 1944) singura revistă de doctrină și jurisprudență din țară, în specialitatea dreptului penal: ~~///~~ Revista penală ”

Iar în decursul timpului am publicat în afară de studiile apărute în fișa revistă și următoarele lucrări:

1. Asupra fundamentului dreptului de a pedepsi.
2. Contribuțiuni la o reformă a codului penal.
3. Procedura penală în lumina noilor tendințe.
4. Măsuri de siguranță.
5. Minerii infractori și cei în pericol moral.
6. Tribunalele pentru infractorii minori. Studiu de legislație comparată.
7. Curțile cu jurați și necesitatea suprimării lor.
8. Reabilitarea Studiu de legislație și doctrină comparată.
9. Inculpatul în fața justiției represive.

Monografii:

1. Minăstirea Cozia și paracliseele ei.
2. Belnița u-rii Cozia
3. Minăstirea Stehaia
4. Minăstirea Bucevățul sau Cozuna
5. Minăstirea Ostrevul
6. Minăstirea Gura Motrului.

- // -

IB Georgescu

CABINET AVOCAT
• ION ST. DIACONU •
STR. E. CARADA NR 4
TEL 03514 02350

Virgil Dumitrescu

Antologiile Revistei *Noul Literator*. Poezia

La finele lunii octombrie 2015, revista *Noul Literator*, care apare trimestrial la Craiova, sub egida Uniunii Scriitorilor din România (în urma hotărârii Consiliului Director al USR), a marcat cu aplomb cinci ani de activitate. În prezența și cu aportul publicului tânăr, al colaboratorilor, unii din afara țării, s-a desfășurat o consistentă sesiune de comunicări, au avut loc lansări de carte, recitaluri literare și artistice. Gazde ale manifestărilor au fost Liceul de Arte „Marin Sorescu”, în principal, alte licee și colegii din municipiu.

Noul Literator s-a născut, la inițiativa unui nucleu de scriitori entuziaști, în frunte cu Nicolae Petre Vrânceanu, din dorința expresă de a gira „apariția (în paralel cu *Literatorul* bucu-reșean) a unei publicații (complementare), continuatoare în sens larg a revistei *Literatorul*, inițiate în 1880 și conduse cu fervoare de Alexandru Macedonski”, părintele simbolismului în literatura română.

După cinci ani desfășurați cu succes pe tărâmul creației originale, *Noul Literator* (la conducerea căreia Nicolae Petre Vrânceanu a ținut să facă rocadea cu Mihai Duțescu) are înregimentată o activă grupare de poeți, prozatori, dramaturgi, critici. În consecință, se bucură de o recoltă literară aptă de a fi încredințată la pachet publicului cititor.

66 de autori, 290 de pagini

Recent, în seria *Antologiilor revistei Noul Literator*, laborioasa editură *Grafix*, din Bănie, și-a pus iscălitura pe certificatul de naștere al volumului I, *Poezia*, volum complex în datele sale, cunoscutibile pe bază de C.V. și text în privința a 66 de autori, exemplificați pe parcursul a 290 de pagini. Ar merita reproduse, integral sau fragmentar, multe din poemele de rezistență ale acestei antologii, cu

nimic mai prejos de alte pretențioase lucrări similare, dar îl lăsăm pe cititor să-și decanteze de unul impresiile. Nu în ultimă instanță, procedăm din motive de spațiu.

E adevărat, de gustibus non disputandum nici în ceea ce privește poezia, clasică sau modernă, postmodernă etc., mai ales că, înainte de toate, talentul e cel ce impune. De altminteri, pentru o cât mai fidelă înțelegere a demersului liric, lectorului obișnuit i se oferă „Câteva gânduri despre poezie”, articol introductiv semnat de Ovidiu Ghidirmic. Iată unul dintre gânduri: „Nu există poezie autentică în afara unei trăiri. Fără o trăire (Erlebnis), poezia nu poate fi decât, cel mult, o ingenioasă făcătură sau contrafacere”.

Rolul și locul antologiei

„Proiectul realizării antologiei unei reviste a fost lansat la începutul anului 2016 în ședințele cenaclului Excelsior, formă de activitate literară patronată de Asociația Culturală și de Revista trimestrială de cultură *Noul Literator*, aflată în al șaselea an de apariție neîntreruptă (decembrie 2010, nr.1), la Craiova”, precizează Nicolae Petre Vrânceanu în Introducere, stăruind asupra modalităților și criteriilor selective de punere în pagină a fiecăruia dintre cei 66 de autori. Alături de Nicolae Petre Vrânceanu, la conceptualizarea tomului a mai contribuit Mihai Duțescu, sugestiv pe cuadrații săi prefațatori în ceea ce privește rolul și locul lucrării: „Sunt convins că, peste ani, literatura perioadei acesteia va putea fi analizată și cu ajutorul antologiei noastre, că munca, deloc ușoară, pentru întocmirea ei, n-a fost în zadar”.

Consilieri editoriali: Ovidiu Ghidirmic, Tudor Nedelcea; redactori de carte: Constantin Pădureanu, Emilian Mirea, Gela Enea, Dumitru Duță; tehnoredactare: Daniela Predoană, Emilian Mirea.

Gabriela Rusu-Păsărin

Spontaneitatea clipei sub imprecăția destinului

Ilie Dobre este celebrul comentator sportiv, pe care World Record Academy (Academia Mondială a Recordurilor), cea mai cunoscută organizație din lume, care certifică recordurile mondiale, l-a inclus în Cartea Recordurilor pentru a șaptea oară. În 2016 Ilie Dobre, comentatorul de la Radio România Actualități, a primit un nou premiu de mare prestigiu, „Cel mai de succes comentator sportiv de radio din lume”.

Istoria sa personală consemnase șase recorduri mondiale, printre care se numără recordul de 35 de secunde și 6 zecimi în transmisiunea unui gol în direct, fără respirație, 1 minut și 8 secunde, cu o singură respirație. Ceea ce este remarcabil alături de calitățile profesionale de excepție este faptul că Ilie Dobre este comentatorul sportiv de radio cu cele mai multe cărți publicate. La cea de-a 44-a carte împătimitul de fotbal și scriitorul așezat în *Scaunul singurătății*, Fănuș Neagu, consemna: „Ilie Dobre, crainicul radio ce cântă cu douăzeci de fântâni golurile înscrise pe stadioanele țării... Un crainic – aflat la cea de-a 44-a carte (s.n.) – născut, parcă, din strania patimă a sud-americanilor pentru jocul de fotbal...” Iar Grigore Vieru mărturisea: „...Am îndrăgit fotbalul prin acel prelung și tulburător GOOOOOOOL, strigat pe undele radio, de Ilie Dobre. Cel care, în plus, scrie și *cărți frumoase* (s.n.)”. Surprinderea clipei și transformarea ei în istorie memorabilă este arta comentatorului sportiv.

Surprinderea inefabilului vieții și al morții este apanajul scriitorului. Ilie Dobre și-a exersat arta scrisului de-a lungul deceniilor în trei direcții narrative. Monografiile unor mari sportivi români, dar și interpreți de muzică populară (*Benone Sinulescu și glasul său fermecat* și *Interpretul Nelu Bălăsoiu în „concertul” confesiunilor*) sunt cele mai cunoscute și este firesc, pentru că sunt într-o complementaritate așteptată cu activitatea care îl definește în plan internațional. Confesiunile și amintirile se constituie într-o altă paradigmă a scrisului său: *Fotbal, culise, întâmplări, EURO 2004 sau infernul vedetelor* (ambele apărute în 2004), *Mondialul fotbalistic 2006, între sclipiri și deziluzii* (2007), *Cu microfonul printre amintiri* (2008), *EURO 2008 sau „turnirul” conchistadorilor* (2009), *Incognito, printre condei și microfon* (2016). Este sfera eseurilor și a comentariilor sub imperiul emoției descătușate. Sunt și acestea în complementaritate vădită cu „patima sud-americanilor”, cum a definit-o cel ce a scris despre *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*. Ilie Dobre este un nume al radioului românesc, un comentator în direct și, mai apoi, prin eseuri și memorii despre acest fenomen patimaș: fotbalul. Este un parcurs așteptat, o ascensiune previzibilă, încă mai sperăm la un nou titlu în Cartea Recordurilor pentru Ilie Dobre.

Ceea ce a surprins însă cu adevărat a fost abordarea curajoasă a narațiunii de mari dimensiuni.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Nu schițe sau nuvele, ci romane la antipodul obiectivității și al reacției spontane în transmisiune în direct la radio. Este un alt Ilie Dobre, reflexiv, cu nuanțe de introvertire și tentația de a transpune în planul romanesc evaziunile imaginației sale în lumea credințelor și a clipelor de fatalitate. Puțini sunt cei ce știu că Ilie Dobre este membru în Consiliul Parohial al bisericii „Sf. Ilie-Grant” din București. Este un detaliu de viață privată care dezvăluie însă o fațetă nebănuită: în iureșul vieții și al comentariului la secundă, Ilie Dobre este omul cu credință și în slujba comunității. De la acest detaliu aș începe privirea de ansamblu asupra romanului *Paradisul însângerat* (2009). În 2006 publicase *Blestemul pasiunii*, iar în 2016 a ieșit de sub tipar al treilea roman al său, *Prin hățișul iluziilor*. Primele două romane par a se subscrie imprecăției destinului. *Paradisul însângerat* este un roman realist cu tentă naturalistă. Povestea este cea cunoscută și reiterată prin mass-media aproape în fiecare zi, cu o obstinație care nu știm dacă se vrea a fi de tip prevenție sau obsesie: un accident, pe timp de noapte, soldat cu moartea unei tinere ce nu a cunoscut frustrările vieții, ci doar lumea acelui microunivers familial unde se mai conservă decența, bunul-simț, respectul pentru valorile tradiționale. Coliziunea dintre biciclistul care o avea în partea din față, pe ghidon, pe tânăra ce urma să-i fie mireasă și căruța care transporta porumb furat este o primă imagine construită din imagini contrastante. O a doua imagine este cea a profilurilor protagoniștilor

acestei tragedii: tinerii care merg prin întunericul unei lumi dominate de alcool, furtișaguri și minciuni și bărbații care se coalizează pentru a salva de la închisoare pe cel ce ignora orice regulă a conducerii pe timp de noapte. Contrastantele imagini sunt susținute de două modalități de exprimare a personajelor episodice: declarațiile oficiale ale celor implicați în accident (cu un umor dezinvolt care transcende tragicul și produce tragicomedia) și dialogul reprezentanților justiției, care dezvăluie carențele unui sistem tributar mentalității conform căreia cel ce are puterea are și dreptatea de partea sa. Umorel generat de declarațiile scrise este singurul con de destindere în această tragedie: biciclistul, cel care își schimbă declarația, pentru că pe prima „i-a dictat-o organul de poliție”, este personajul surpriză. Viitorul ginere scrie astfel în a doua sa declarație: se consideră vinovat” pentru că nu trebuia să circule c-o altă persoană pe bicicletă, care, în plus, nu era prevăzută cu semnale luminoase (cu far și cu ochi de pisică)”, dar socotește în același timp că „o vină o poartă și căruțașul, care intrase pe banda sa, fără să fie echipat cu felinar pe timp de noapte” (p.71)

Romanul este în esență un spectacol ridicol al unei lumi la granița dintre arhaic și imixtiunile urbanului. Personajele sunt din această lume malformată, o lume instruită minimal, cu tendința de a-și depăși condiția (unul filozofează, chiar dacă are 10 clase și acelea obligatorii). Adevăratul spectacol este cel lingvistic. Tehnica narativă susține acest amalgam al unei lumi în disoluție morală: vocea

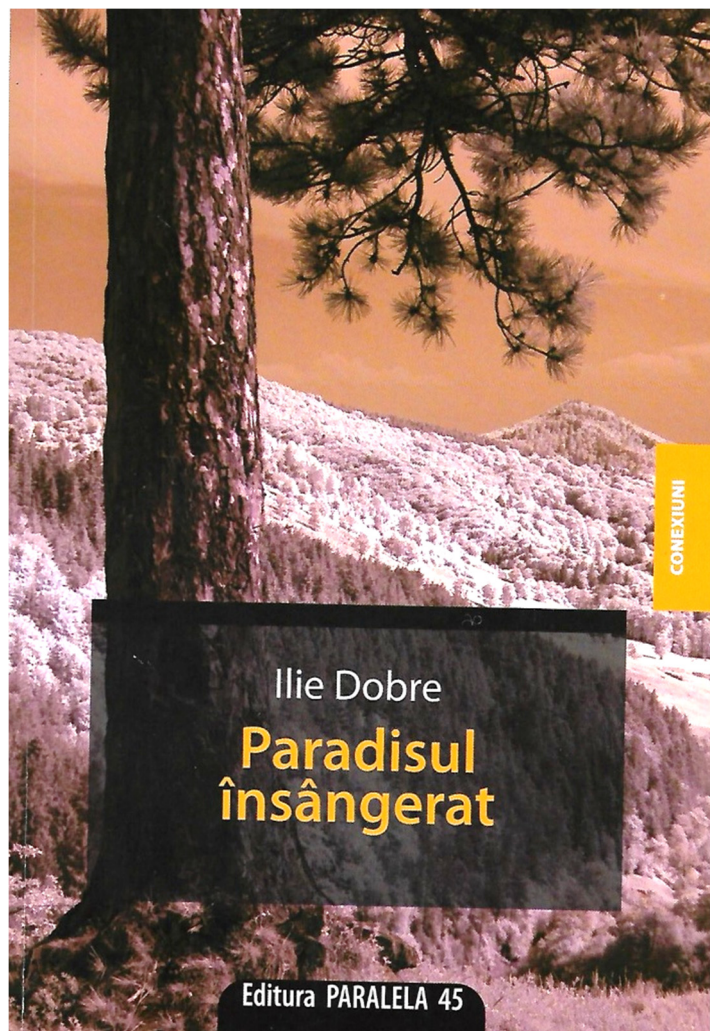
Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

auctorială nu este distinctă, declarațiile scrise creează un recital polifon, în care ridicolul devine liant al vocilor. Se interpune o altă poveste a satului, finul fuge cu nașa (tot pe dos, anecdoticul rural amintește de nașul cu fina), iar ridicolul atinge apogeul în scrisoarea nașei către fina: apelativul „scumpa mea”, sintagme neologice în context de jargon („fapta abominabilă”, „repulsie”), alternanța cu expresii populare („puneam eu papucul pe el” sau „blestemul focului de cununie”).

Imagini contrastante sunt și cele ce definesc două lumi, cea de Aici și cea de Dincolo, văzute de tânăra îmbrăcată în mireasă înainte de Marea Călătorie. Paradisul descris de ea este cel al purității, al liniștii, al împăcării și iertării. Aici, în lumea în devălmășie este un paradis însângerat. Cei ce trăiesc în acest paradis însângerat vor purta însemnele alterității și al impre-

martor al accidentului care va ascunde adevărul va trăi în desfrâu, cu mințile pierdute. Slujitorii dreptății au nume sugestive: Calistrat Secură (judecător), Gore Oaseroade (procuror), Sfârlează (avocat)... Tatăl fetei va suferi cel mai mult și va muri de durere. Corbul este cel ce pare a fi stăpân peste Paradisul Viezurenilor, el apare după moartea fetei și îl va conduce în întuneric pe tatăl acesteia și se va face nevăzut. Pare a fi o reminiscență din „Corbul” lui Edgar Allan Poe. Vor fi uitate vreodată tragediile acestui paradis însângerat? Nevermore.

Blestemul pasiunii, primul roman al lui Ilie Dobre, va avea un filon subteran care-l va lega de *Paradisul însângerat*, al doilea roman al său. *Prin hățișul iluziilor* (titlul recentului său roman) se va ieși la lumină? Spre care paradis? Sentimentul captivității într-o lume amprentată de malefic, în care puritatea

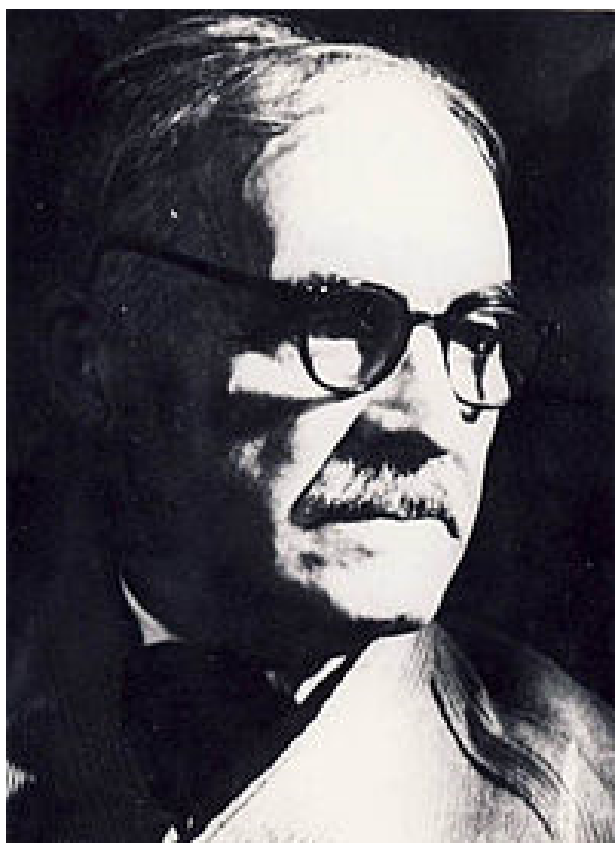
cației destinului întinat de faptele lor: copilul finului adulter se va spânzura, viitorul mire, biciclistul va trăi însingurat, în patima băuturii, primul

și dreptatea sunt iluziile deșarte ale celui ce se caută pe sine – acesta pare a fi universul unui romancier în drumul spre autodefinire.

Gabriela Rusu-Păsărin

Tudor Arghezi receptat în cultura universală

Festivalul Internațional de literatură „Tudor Arghezi”, Ediția a XXXVI-a

În perioada 19-22 mai 2016 la Tg.-Jiu, a avut loc cea de-a XXXVI-a ediție a Festivalului Internațional de literatură „Tudor Arghezi”. Copreședinți ai juriului acestei ediții au fost Cornel Ungureanu și Mircea Bârsilă. Organizat de Consiliul Județean Gorj, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, în parteneriat cu Societatea Culturală Balkanica Contemporană Atena (Grecia), Asociația Culturală Carmina Balcanica, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din România, Festivalul internațional s-a constituit în spațiul de manifestare a valorilor literare actuale, prin promovarea tinerilor creatori și acordarea de distincții (care identifică specificul acestui festival) scriitorilor consacrați. Traducerea operei lui Tudor Arghezi în limbi de circulație internațională a constituit de câțiva ani elementul inedit și generator de colaborări remarcabile între reprezentanții culturii din județul Gorj și scriitori

și traducători din Europa și Asia. Alburile bilingve sub genericul „Tudor Arghezi 11 poezii” au ilustrat creația argheziană în franceză, engleză, sârbă, bulgară. La această ediție au fost lansate Alburile bilingve în versiunile româno-greacă (traducere Silvana Ponti) și româno-maghiară (traducere Attila Balazs). A fost anunțat viitorul album „Tudor Arghezi 11 poeme” în versiunea româno-idiș (yiddish).

Laureații Premiilor Opera Omnia la această ediție au fost scriitori străini și români.

Xiao Xiao din China (a editat culegeri de poezie modernă, chineză și universală, poemul său „Plânset din altă lume” a fost inclus între creațiile feminine reprezentative ale deceniului 9 al secolului XX). Este membră a Uniunii Scriitorilor din China. Pictor în egală măsură, Xiao Xiao a expus creațiile sale plastice la numeroase saloane internaționale. Prima sa participare în Europa ca scriitor a fost la Tg.-Jiu. În contextul ediției actuale i-a fost decernat Marele Premiu Tudor Arghezi și i s-a acordat titlul de cetățean de onoare al orașului Tg. Cărbunești. Un poem al său intitulat „Îi spun sufletului” a fost recitat în limba chineză și în traducere în limba română și asistența l-a considerat o profesiune de credință:

„Vrei să fii fericit cu viteza o sută de mii
Să înlănțui iluziile de luni și de ani
.....
Ai doar un singur trup, o inimă bătută de vânt
Pe spatele durerii scrie fericire
Fie ca greutatea nefatale ale vieții
Să se purifice pentru mine
Maximum șaiszeci de secunde, maximum cât
o să mai trăiesc”.

Xiao Xiao a fost prezentată participanților la această manifestare literară internațională de Horia Gârbea.

Evenimente culturale • Evenimente culturale • Evenimente culturale

Katika Kulavkova este poetă, teoretician literar, critic, eseist din Macedonia, membră a Uniunii Scriitorilor din Macedonia din 1978, vicepreședinte a Pen Club Internațional. A fost timp de un an lector universitar la Paris, unde a predat limba și literatura macedoneană. A realizat o antologie de povestiri și eseuri macedonene. A obținut numeroase premii naționale și internaționale.

Lui **Alex Ștefănescu** i-a fost acordat Premiul Omnia pentru istorie și critică literară. Volumele sale de proză, critică literară, cele peste 5.000 de articole publicate în revistele literare și mai ales *Istoria literaturii române contemporane* (1941-2000) i-au adus o recunoaștere națională și internațională. Apreciat a fost și talk-show-ul de televiziune „Un metru cub de cultură” pentru care a primit Premiul APTR pe anul 2004.

Liviu **Ioan Stoiciu** a primit Premiul „Opera Omnia” pentru poezie, apreciindu-se deopotrivă valoarea creației sale poetice și prezența în antologii precum *Antologia poeziei generației 80* (1993), *Băutorii de absint* (2007), *Cele mai frumoase poezii ale anului* (2004).

Dintre scriitorii gorjeni la această ediție Premiul Omnia i-a fost decernat lui **Ioan Hirghiduș**.

O secțiune specială, cu o semnificație dublă (valoarea creației proprii și promovarea creației argheziene), a reunit scriitori străini, nume rezonante în cultura europeană și asiatică. Invitați de onoare au fost: Gabriel Grama, artist plastic român stabilit la Atena, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Grecia și membru al Asociației Internaționale de Arte Plastice, Gyorgy Lipcsey, artist plastic din Slovacia, Beatrice Bernath, artist plastic și poetă de origine română stabilită în Israel, membră a Uniunii Pictorilor și Sculptorilor din Haifa, Roxana Bauduin, poetă româncă stabilită în Franța, Balazs F. Attila, poet, prozator, editor și traducător român, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Slovacia și Ungaria, vicepreședinte a PEN Clubului maghiar și al

Asociației Grenzenlose Literature din Austria, Silvana Todea-Ponti, poetă și traducătoare de origine română stabilită în Grecia.

Criticul literar, acad. Nicolae Manolescu, Președintele Uniunii Scriitorilor din România, a fost declarat Președintele de Onoare pe viață al Festivalului Internațional „Tudor Arghezi”.

La secțiunea „Bilete de papagal” pentru grupaj de poezie Premiul I a fost decernat Anei-Maria Sîrbu din Rm. Sărat, iar premiul pentru volum în manuscris Mariei Eliza Liță din Târgoviște.

Teodora Vasilescu (19 ani) din Argeș a primit Premiul Revistei „Argeș” și Premiul Revistei „Noul Literator”.

CONSILIUL JUDEȚEAN GORJ
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE GORJ

**FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE LITERATURĂ
„TUDOR ARGHEZI”**
ediția a XXXVI-a, 19-22 mai 2016

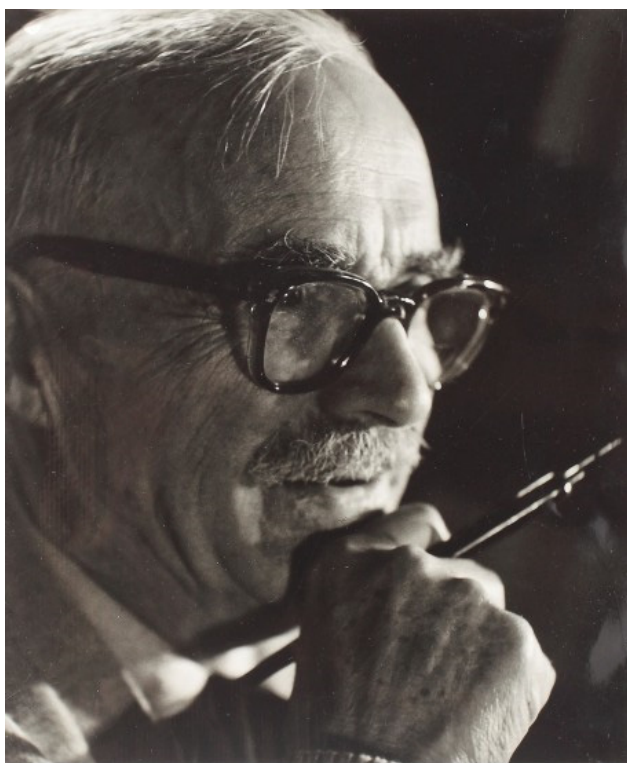
**Întâlnire
cu scriitorii:**

MIHAELA ALBU; DAN ANGELESCU; MIRCEA BÂRSILĂ;
BEATRICE BERNATH (ISRAEL); GELU BIRĂU; ELENA BRĂDIȘTEANU;
ATTILA BALAZS (SLOVACIA); ROXANA BAUDUIN (FRANȚA);
CR. GEORGE BREBENEL; ION CĂPRUCIU; ZENOVIE CĂRLUGEA;
GABRIEL CHIFU; GABRIEL COȘOVEANU; ZOE ELENA DEJU;
SILVANA DEPONTI (GRECIA); ALICE DINCULESCU;
GEORGE DRĂGHESCU; NICOLAE DRAGOȘ; MARIAN DRĂGHICI;
GEORGE DUMITRU; acad. **KATIKA KULAVKOVA** (MACEDONIA);
ADRIAN FRĂȚILĂ; HORIA GÂRBEA; VIOREL GÂRBACIU;
ION GOCIU; **GABRIEL GRAMA** (GRECIA); ALEX GREGORA;
GHEORGHE GRIGURCU; ION HIRGHIDUȘ; acad. NICOLAE MANOLESCU;
ION MOCIOI; AL. PĂSĂRIN; VASILE PONEA; ION POPESCU BRĂDICENI;
SPIRIDON POPESCU; LAZĂR POPESCU; NICOLAE PRELIPCEANU;
GABRIELA RUSU-PĂSĂRIN; FLORIAN SAIOC; LIVIU IOAN STOICIU;
ALEX ȘTEFĂNESCU; VAL. TÂLPĂLARU; ION TRANCĂU;
CORNEL UNGUREANU; VASILE VASILESCU; **XIAO XIAO** (CHINA)

Moderatori: Ion Cepoi, Horia Gârbea, Olimpia Bratu

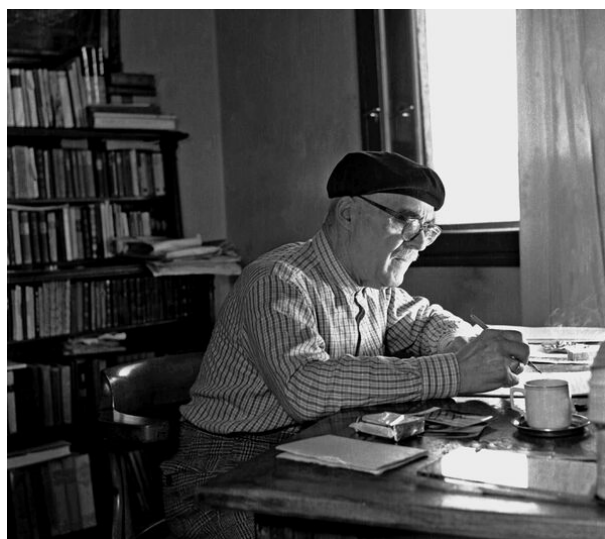
SALA MAURĂ A PALATULUI ADMINISTRATIV AL JUDEȚULUI
SÂMBĂTĂ 21 MAI 2016, ORELE 9⁰⁰

Evenimente culturale • Evenimente culturale • Evenimente culturale

Organizatorii Festivalului Internațional de literatură „Tudor Arghezi” ediția a XXXVI-a au reușit să reunească scriitori români și străini de certă valoare care, prin prezența la această manifestare internațională, au certificat impactul literaturii române în diverse medii culturale și receptarea operei argheziene în lume.

Scriitorul Ion Cepoi, Directorul festivalului, a imprimat o direcție altfel așteptată a unui asemenea eveniment: catalizarea interesului pentru opera lui Tudor Arghezi, aducerea în prim-plan a creației sale prin traducerea poemelor în limbi de circulație internațională (franceză, engleză, sârbă, bulgară, greacă, maghiară), materializarea sincretismului vers-ilustrație plastică susținut prin contribuția artiștilor plastici din Europa.

Ediția a XXXVI-a a Festivalului Internațional de literatură „Tudor Arghezi” s-a dovedit a fi un eveniment cu adevărat internațional, prezențele notabile ale scriitorilor din Grecia, China, Franța, Slovacia, Ungaria, Israel, Macedonia au contribuit la augmentarea notorietății acestui festival și au asigurat continuitatea evenimentului cu impact internațional.

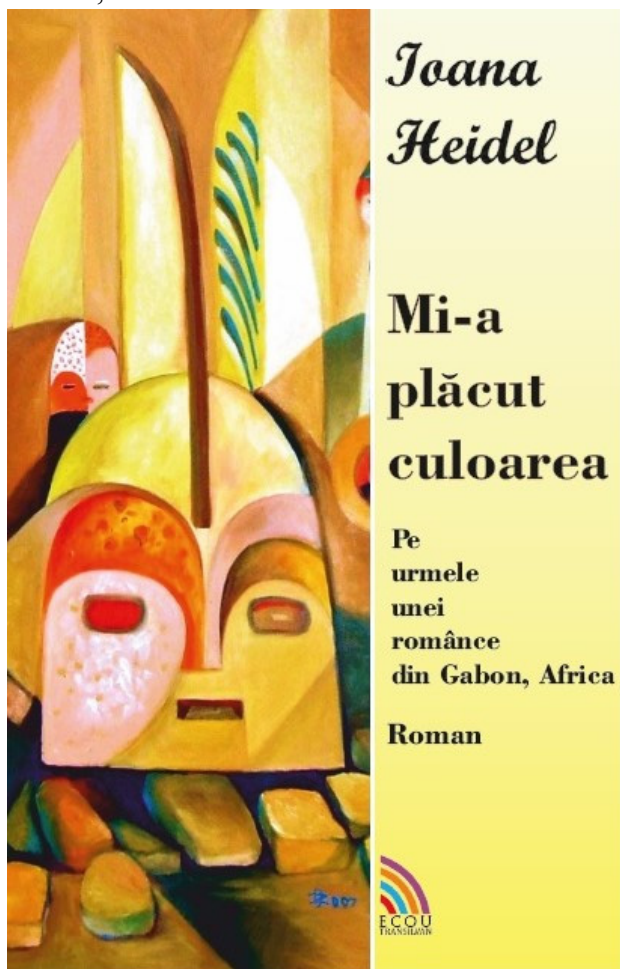
Ioana Heidel

„Mi-a plăcut culoarea”

De la Olimpia Zdrenghea, o româncă din Gabon, Africa

Fiindcă i-a plăcut culoarea!

Olimpia Zdrenghea este o româncă a cărei aventură și după 12400 de zile trăite pe pământ african, încă se continuă.

Este născută la Craiova, în Oltenia, România, și de mică i-a plăcut să creeze. Îi plăcea culoarea fiindcă o inspira, îi vorbea, o motiva mereu să încerce noul, îi dădea satisfacția și recunoașterea cu care-și hrănea bucuriile și valoarea.

Nu putea accepta ura pentru diferența de culoare, culoare pe care o iubea fără prejudecăți, indiferent ce nuanță ar fi avut.

O dorință, un vis, pusese stăpânire pe Olimpia încă din vremea copilăriei, un vis ce s-a plămădit răsfoind filele cărții „Robinson Crusoe”. Își dorea

să trăiască, fie și pentru o clipă, pe o insulă izolată, numai universul și ea, să lase tot ceea ce cunoscuse până atunci departe de realitate, să se identifice cu irealul și fantezia, să simtă că acest moment îi aparține în exclusivitate.

Studentă fiind la Facultatea de Arte Plastice din București, se îndrăgostește de un african. La scurt timp, iau hotărârea ca, mână în mână și cu sufletele unite, să declare război tuturor obstacolelor ce le-ar fi stopat țelurile, se hotărăsc să învingă diferențele. Este vorba de diferențele pe care ei nu le mai vedeau, ci existau doar în mințile celorlalți, motiv care i-a trimis pe baricade pentru a convinge tot restul lumii de drepturile cele mai firești a două persoane, care nu doreau nici mai mult și nici mai puțin decât să-și clădească o familie.

Prezentat de către viitorul ei soț ca adevărat paradis ce ar fi putut-o inspira și i-ar fi hrănit harul artistic, Gabon devine țelul visurilor ei.

Cu foarte mulți ani în urmă era martora unui spectacol inedit care nu o speria, ci, din contră, îi trezea curiozitatea. Pe aeroportul din Libreville, capitala Gabonului, vedea cum ploaia torențială cădea ca un voal peste pista de aterizare. Nu avea cum să se „strecoare printre picături”, fiindcă izvoarele cerului se deschiseseră parcă toate deodată și nu puteau fi oprite decât de Dumnezeu.

Includ câteva din relatările Olimpiei legate de nunta tradițională în inima junglei, în satul *Assok-Medzeng*, locul de baștină al soțului ei:

„...În sfârșit, eram aproape de mult așteptatul moment. Eram aproape de finalul curiozității mele. Eram în satul despre care auzisem atâtea, Assok-Medzeng”.

„...Încă nu terminasem cu îmbrățișările și prezentările, că pădurea ce ne înconjura începe să răsunе de vuiete și țipete de bucurie. Erau oamenii din sat care precum un val veneau spre noi, cu mâinile întinse, cu fețele luminate de bucurie, ca să ne ureze un Bun venit!”

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

„...Ca să ajungem la râu trebuia să străbatem o distanță de patru sute de metri, însă nu oricum, ci prin inima junglei. Cu cât mă apropiam de râu, cu atât se întărea glasul unei muzici ce armoniza cu ecoul pădurii ecuatoriale. Mi-am ridicat privirea și, în imensitatea verde care mă înconjură și ascundea, auzeam melodia fiecărei frunze ce răspundea printr-un balans ușor ecoului pierdut. Ajunsă la râu, mă întâmpină un grup de fete așezate pe un rând de-a latul apei și cu privirile îndreptate spre izvor. Vestimentația simplă le ferea doar o mică parte a corpului de privirile curioase, în timp ce sânii lor rotunzi atingeau luciul apei. Sub bătaile ritmice ale palmelor tinere, suprafața apei se transformase într-o melodie purtată mai departe de firul apei spre vărsare. Era un ritual numit Jocul acvatic Mekut”.

Pe pământ gabonez, lucrează mai întâi ca restaurator la Muzeul de Artă, apoi în Ministerul Culturii de unde ulterior avansează la funcția de director de patrimoniu. Greu de imaginat ca o româncă, care se deosebea în primul rând prin culoare dar și mentalitate, să prezinte încredere pentru o astfel de poziție.

Olimpia demonstrează peste tot că poate că se poate.

Pătrunsese într-o lume pe care nu o va putea numi niciodată o lume departe de civilizație, pentru că ar greși. În Gabon, alături de localnici, Olimpia trebuia să ducă mai departe, să reînvie, dar și să conserve tradițiile unui popor african.

Aventura vieții ei, dar și lumea culorii căreia i s-a dăruit și cu care adesea s-a identificat, m-au impresionat în mod deosebit, încurajându-mă totodată să finalizez un proiect pentru posteritate. De aceea, în dorința de a vă prezenta și vouă locurile și tradițiile fascinante ale lumii africane, am adunat între filele unei cărți câteva dintre particularitățile ce reprezintă Gabon prin ceea ce are ea mai minunat.

Titlul cărții este un titlu cu profunzime, rădăcini, iubire, dăruire și identificare într-o lume pe care numai o pasiune, o dorință și o luptă duse la extrem te pot determina să pătrunzi prin bariera imposibilului, acolo unde, însuși gândul de a o explora este o provocare.

Universul se va transforma într-un punct în care, la chemarea Olimpiei Zdrenghea, ne vom da

cu toții întâlnire, fără a ține cont de mentalitate, culoare, meridiane, fiindcă, așa cum se exprimă adesea Olimpia, „pământul este rotund!”

Aici ne vom astâmpăra curiozitatea de a face cunoștință cu peisajele inedite ale acestei țări, cu arhitectura tradițională și arta reprezentată prin costume tradiționale, artizanat, cu religia specifică diverselor etnii, cu minunata faună și floră, dar și cu mentalitatea unui popor care se luptă să învingă barierele civilizației.

Voi încheia această prezentare prin cuvintele Olimpiei Zdrenghea, fiindcă încă nu a ajuns la capătul drumului pe care destinul îi poartă pașii.

„O voce lăuntrică mă îndeamnă să mai prelungesc cele 12.400 de zile, să-mi îndrept pașii spre locurile de altădată, să-mi caut urmele pe potecile și cărările greu de răzbătut ale junglei, să revăd locurile sălbatice, să trăiesc alături de cei care m-au primit cu brațele lumii lor deschise, mi-au împărtășit din secretele tradițiilor și vieții lor și mi-au pus la picioare tot ce aveau mai sfânt: pământul cu bogățiile lui, fie că erau oamenii sau natura.”

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

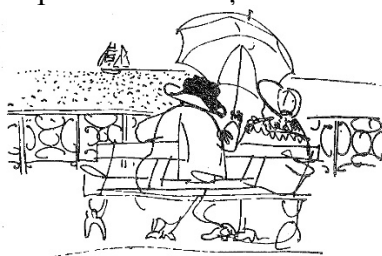
Nicolae Petre Vrânceanu

Ireale lumini

O dimineată înfioară trupul.
Lumini lovind dureros limpezimea retinei,
străluciri înotând ireal,
pești de fosfor și aur îndepărtându-se
ori apropiindu-se sub pleoape
cu solzi alunecoși și ochi rotunzi
tot mai mari, suprapuși ochilor mei,
înăuntrul meu privind
până în inimă.
Rotund, alteori se îndepărtau devenind
mlădioase umbre.
Aș fi vrut să nu dispară,
Să le păstrez în sufletul meu
cu strălucirile și umbrele lor nemaîntâlnite
dăruindu-le semenilor
însetați de luminile adevărului, ale iubirii
și frumuseții.
Frații mei, alegeți frumoșii pești de lumină
atingându-mi corzile inimii,
nu vă sfițiți, murdăriți-vă mâinile de sânge,
spălați-le nepăsători și
nu vă mai amintiți
de vietățile însângerate din inima mea.

Migrație

Și în acest an se întorc la cuibul lor
păsări călătore...
Puii lor le însoțesc acum.
Cunosc drumul spre casa
în care s-au născut, unde au învățat primul zbor.
Atrase de misterul altor lumi,
multe dispar în negura depărtărilor,
dar cele rămase se întorc mereu
împletind în penaj culorile altor ceruri
și ale altor țărături până atunci neștiute
cu DORUL pe care îl simt și-l urmează.

Migrație II

La țărmul cald al dragostei
de vatra natală
se întorc mereu cocorii năzuințelor noastre;
aici își recapătă aripile forța
din timpul rodirii și nașterii, fragil ocrotite
în cuibare de soare.
Din mirajul seminței pornim mereu spălați-vă
către zarea de vis, mai mulți, tot mai mulți
fluturându-ne inimile,
roșii năframe de sânge.
Grele rămân numai albele oase
purtând, dulce povară,
pământul fecund al dorului
cu icoanele de lut ale părinților, bunilor și stră-
bunilor.

Purificare

Uneori am trecut prin mlaștini
m-am întinat,
noroiul nu mi-a ajuns totuși
în dreptul inimii.
Nu mă priviți neîncrezători,
Poate și voi ați urmat același drum.
Dar n-ați simțit smârcurile
Cu miasme și mazăga lor păcătoasă.

Veniți, știu un râu minunat,
Cu unda, aprinsă răcoare,
Spălați-vă inimile reci
În apa lui vie cu numele dragoste!

Toamna

În toamnă, lumina are culoarea perelor,
a strugurilor și a piersicilor coapte.
aurul spicelor ajunge-n hambare,
ard frunze culori vii pe ramuri
iar pruncii-și anină strigarea
în fânul culcat de ultima coasă.
Schimbăm cămașa de dor și de muncă
în dalbă podoabă,
aroma de grâu nou a pâinii ademenește
cum aripa ușoară de cântec. Raze de ziuă lungi
nouri despică și roua pe văi cu vuiet se cerne.

Mircea Pospai

D. R. Popescu – Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova

Luna iunie este, pentru Craiova, perioada fastă de rememorare a punctelor glorioase de existență, motivul fiind acela că își serbează, ca entitate citadină, ceea ce se poate numi „ziua de naștere”, urmare unui document emis la cancelaria lui Basarab Laiotă cel Bătrân și în care este amintit, ca martor, „jupan Neagoe de la Craiova”. Se organizează, ca peste tot, manifestări te miri de care, să se bucure și tineri și bătrâni, de la vlădică până la opincă, deși uneori spațiile unor asemenea întâmplări omagiale sunt mai puțin populate decât s-ar cuveni.

Ei bine, recent trecuta lună iunie a arătat că, din când în când, patrimoniul spiritual al orașului își mai adaugă câte o piatră prețioasă, de data aceasta așezarea în cunună datorându-se Universității din Craiova, prin Facultatea de Litere. Și anume, acordarea titlului de Doctor Honoris Causa unuia dintre cei mai mari scriitori români contemporani: Dumitru Radu Popescu. Ideea, după mărturisirea prorectorului Nicolae Panea, până de curând decan al amintitei facultăți, era ceva mai veche, dar... acum îi sosise vremea înfăptuirii.

Dumitru Radu Popescu, oltean din Dănceul mehedințean după tată și cu copilăria petrecută în această localitate, are mai multe opere inspirate din zona natală și, deopotrivă, are spiritul oltenesc impregnat în puternica-i personalitate, de la ascutișul și profunzimea ideilor, până la subtilitatea unui umor de calitate și capacitatea histrionică de a-l etala în fața oricărui public, spectator sau cititor.

Autor a peste treizeci de volume de proză, a peste patruzeci de piese de teatru și a unor eseuri de mare rafinament intelectual, D. R. Popescu este, cum sublinia în *Laudatio* profesorul și

criticul literar Ovidiu Ghidirmic, un scriitor care are ca model pe Shakespeare și care continuă, într-un fel, proza de inspirație morală a lui Zaharia Stancu și Marin Preda. Născut în 1935, scriitorul a debutat la nouăsprezece ani în revista *Steaua* și a publicat primul volum, *Fuga*, la douăzeci și trei de ani, în 1958. A publicat în toate revistele literare importante din țară, cărțile au fost tipărite la editurile cele mai prestigioase, piesele sale au căpătat viață și au fost aplaudate pe scenele cele mai râvnite de dramaturgi, iar scenariile a peste cincisprezece filme au atras milioane de spectatori. Din 1997 a devenit membru corespondent al Academiei Române, iar din 2006 membru titular, încredințându-i-se și conducerea editurii acestui cel mai prestigios for științific național.

Nu a uitat și nu a ocolit Craiova. Colaborarea la seria nouă a revistei *Ramuri*, unde a avut și o remarcabilă contribuție prin consultanța acordată prietenilor săi care conduceau revista, publicarea, încă din 1974, la editura *Scrisul Românesc*, încredințarea mai multor piese Teatrului Național din Craiova, lansarea unor cărți în acest oraș ori participarea cu conferințe și comunicări – sunt doar unele dintre reperele ce argumentează relația specială cu Cetatea Banilor. De aceea, acordarea onorantului titlu de către universitatea craioveană (înmănat de prof. univ. dr. Cezar Spănu, rectorul instituției) și a Diplomei de Excelență oferită de Teatrul Național „Marin Sorescu” (prin directorul Alexandru Boureanu) relevă nu doar prețuirea pe care respectabilele instituții o aduc unui scriitor de valoare, ci și faptul că așază numele unui asemenea scriitor în cununa de nestemate a urbei, îmbogățind, spiritual, străvechea așezare.

Evenimente culturale • Evenimente culturale • Evenimente culturale

Mircea Pospai

Întoarcerea menestrelului către sine

A trecut prima parte a anului 2016 și nu ne-a adus, nici aceasta, mai multă liniște decât precedentele jumătăți de an sau decât precedenții ani, cu toate speranțele noastre tot mai puțin sofisticate și tot mai mult rostogolite de la o etapă la alta. Nu trec crizele, nu se împuținează atacurile teroriste, nu-și găsesc liniște la ei acasă imigranții, nu se ameliorează corupția, nu găsim echilibrul politic, nu trecem de faza grupelor la Campionatul european de fotbal și altele și altele.

Ei bine, cum să nu te bucuri tu, omul frământat de cele de mai sus fără a le putea influența, când ți se oferă, fie și pentru două ceasuri, o deconectare totală de la realitatea înconjurătoare și plutirea paradisiacă pe aripile îngerești ale poeziei și muzicii?

Așa a fost, la sfârșitul lunii mai, concertul lui Tudor Gheorghe pe scena naționalului craiovean, interpretând cum numai el știe și poate să o facă, muzică pe versuri de dragoste ale lui Adrian Păunescu.

Artistul anunțase deja, de câțiva ani, că intenționează să aducă în fața publicului cele mai reușite poezii de dragoste ale lui Adrian Păunescu. Un poet în a cărui poezie a crezut și crede, ca valoare artistică, el considerând că va rămâne în literatură nu cu poezia socială (cum însuși poetul credea!), ci prin poezia de dragoste.

Tudor Gheorghe l-a cunoscut pe Adrian Păunescu mai bine decât confracții lui poeți, decât alți artiști și mai bine chiar decât majoritatea criticilor literari. Iar asta din mai multe motive:

menestrelul craiovean știe și simte muzicalitatea poeziei printr-un cumul de calități genetice, cunoașterea poeziei române și talent artistic; a început să lucreze de timpuriu cu Adrian Păunescu, iar cenaclul *Flacăra*, unde au colaborat îndelung, a fost, cu toate păcatele ce i s-au atribuit, și un serios filtru de talente; poetul a devenit nașul de cununie al artistului, ceea ce a dat o altă dimensiune relației lor. „De atunci, de când preotul mi-a spus în biserică să ascult de părintele meu spiritual – mărturisește Tudor Gheorghe într-un interviu –, pot spune că relația mea cu Adrian Păunescu a fost alta decât a celorlalți cu el”.

Tudor Gheorghe spune despre Adrian Păunescu că a fost o personalitate destul de dură, cu nuanțe de brutal și coleric, dar, în același timp, de o mare sensibilitate. Se îndrăgostea des și tot des rămânea singur, iar din acele singurătăți au izvorât versuri de poezie autentică, acoperite adesea, în timp, pentru marele public, de către cele de factură socială.

La circa o săptămână după trecerea poetului în neființă, menestrelul craiovean declara că „a murit omul și a rămas poetul, iar abia acum, când nu mai este, vom realiza cât de mare a fost”. Poate că unii l-au înțeles, poate că alții nu l-au înțeles. Cert este însă că mulți dintre cei ce nu i-au citit poezia au vorbit despre el, iar mulți dintre cei ce au citit-o au tăcut. Tudor Gheorghe a considerat, acum, că e momentul să facă spectacolul la care se gândea de pe când poetul era încă în viață.

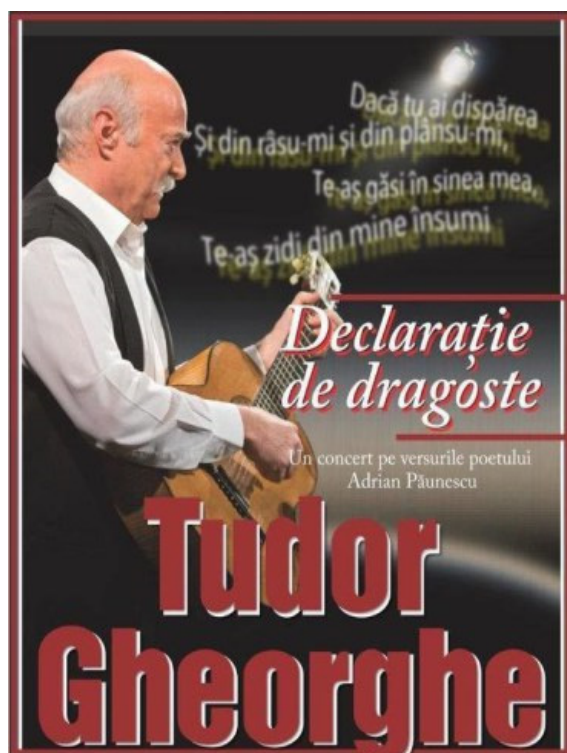
Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Ca de obicei, selecția poeziei pentru spectacol e la Tudor Gheorghe o chestiune care vine din înțelegerea sonorităților uneori ascunse ale versurilor, din capacitatea descoperirii relaționării dintre poezii și din știința alcătuirii unui spectacol. Așa a fost și în acest caz și a realizat un spectacol care a încântat publicul de la Carei până la Constanța și de la Botoșani până la Craiova, timp de aproape o jumătate de an.

Se simte, pe tot parcursul spectacolului, relația specială a lui Tudor Gheorghe cu poetul și cu poezia lui. Sunt momente, dacă l-ai cunoscut pe Adrian Păunescu, când ai impresia că este și el în scenă, că veghează și comunică cu artistul, întru revelarea valențelor adevărate ale poeziei.

Dar mai este ceva, la acest spectacol al lui Tudor Gheorghe și anume o întoarcere către sine a artistului. Poate că și-a dorit asta, poate că a intuit-o, pentru că scria pe blogul său: „După sonoritățile – să le spunem, barbare – ale tarafului

tradițional, din *The best of taraf*, după cele stilate ale orchestrei de cameră din *Adio, doamnă* și după cele rafinate ale orchestrei simfonice din *Primăvara simfonic*, mă întorc la sonoritățile simple ale chitării”. Important este cât a reușit să o facă. Total, după părerea noastră, iar aici l-a ajutat și poezia lui Adrian Păunescu. Parcă l-am revăzut pe Tudor Gheorghe din *Menestrel la curțile dorului*, dacă mai reușesc, cât de cât, să mi-l amintesc. Doar că s-au schimbat câteva lucruri: candoarea a devenit înțelepciune artistică așezată, încercarea de captare a atenției este acum empatie cu publicul, preocuparea de a *cânta frumos versurile* a devenit știința de a le descoperi profunzimea sensurilor. Toate astea sunt însă elementele normale, naturale ale evoluției, demonstrând tocmai faptul că, deși în timp s-au succedat multiple modalități de manifestare artistică, menestrelul n-a uitat de „gândul cel dintâi”, iar reîntoarcerea către sine, fie și episodică, îi poate fi benefică.

Tudor Nedelcea

Catedrala Mântuirii Neamului (II)

Amplasamentul solicitat de patriarhul Miron Cristea a avut susținători, între care arhitectul român Cristofi Cerchez, care scria în „Universul” din 2 martie 1929: *„Eu, un astfel de monument nu l-aș vedea în altă parte decât în Parcul Carol, cu acele frumoase grădini, cu acea deschisă și adâncă esplanadă, cu acea splendidă perspectivă, și anume, pe locul unde se găsește Palatul Artelor, devenit Muzeul Militar, care nu sintetizează și nu simbolizează nimic. Ar fi și un act de pietate față de Eroul Necunoscut, care în nici un caz nu aparține unui muzeu, fie el chiar militar. Eroul Necunoscut este simbolul mistic al însăși națiunii și el nu poate sta decât într-un loc de pietate”*.

A avut, din păcate, și oameni politici netreb-nici și o presă aservită ostilă, astfel încât l-a determinat să solicite, ca loc de amplasare a Catedralei, Piața Bibescu Vodă (azi Unirii) de la poalele Dealului Patriarhiei. Locul a fost marcat cu o tăbliță, sfințită la 11 mai 1929. Cu acest prilej, patriarhul Miron Cristea a rostit următoarele: *„Rog pe Milostivul Dumnezeu să reverse asupra țării noastre darurile Sale cele bogate, ca din belșugul lor, nu numai înaltele stăpâniri, ci și toți fiii Bisericii să poată contribui cât de puțin –fie și numai cu dinarul văduvei din Sf. Evanghelie – pentru zidirea, terminarea și înzestrarea catedralei noi, ca astfel, prin cărămida sa, ori prin firul de nisip al jertfei*

sale, fiecare credincios al Bisericii să se simtă sufletește legat de catedrală. De biserica Patriarhiei Române, de Catedrala Mântuirii Neamului”.

N-a fost să fie așa, căci bietul om se afla sub potrivnice vremuri, vorba cronicarului, proiectul neputând fi realizat. S-a mai făcut o încercare de reluare a proiectului construirii Catedralei, în 1943, în timpul patriarhului Nicodim Munteanu, dar războiul și apoi invazia și bolșevizarea țării de către „ocupanții” eliberatori, care au introdus un regim ateist, a stopat această dorință legitimă.

După evenimentele din 1989, P.F. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a reluat inițiativa înaintașilor săi de a construi o Catedrală a Mântuirii Neamului românesc, având în vedere și jertfa tinerilor uciși sau mutilați în preajma Sfintei Sărbători a Nașterii Domnului, a Crăciunului anului 1989.

P.F. Teoctist, în stilul său caracteristic, a inițiat, începând cu anii 1990-1992, o largă consultare cu membrii Sfântului Sinod, ai Consiliului Național Bisericesc, cu personalități marcante din varii domenii de activitate (cultură, artă, arhitectură, istorie etc.), a stabilit un dialog cu autoritățile statului. Consemnarea celor 110 ani de Autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române și a 70 de ani de patriarhat, în februarie 1995, i-au prilejuit P.F. Teoctist să îndrepte un apel de suflet către credincioși și cler, către autoritățile statului să purceadă la construirea sfântului lăcaș. Apelul a fost întâmpinat cu sinceră bucurie creștinească din partea credincioșilor ortodocși, dar cu rezerve și ipocrite susțineri din partea politicianilor.

În septembrie 1995, s-a constituit, sub președinția P.F. Teoctist, Comisia consultativă pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, formată din membrii Sfântului Sinod și ai Consiliului Național Bisericesc, din academicieni, profesori universitari,

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

arhitecți, ingineri, istorici, teologi, s-au repetat intervențiile la autoritățile statului și la Primăria Generală a Capitalei pentru stabilirea locului de amplasare.

S-a alocat spațiul din Piața Unirii (acolo unde, forțat de împrejurări, acceptase și patriarhul Miron Cristea), s-a așezat și sfințit troița în februarie 1999, pe care a sărutat-o Suveranul Pontif, Papa Ioan Paul al II-lea în istorica sa vizită în România (7-9 mai 1999), dar în zadar. Cu toate aprobările luate (și se cunoaște prea bine birocrăția românească), o autoritate politică a lui Traian Băsescu (fost primar general al Capitalei) a vrut să fie autoritară și n-a semnat avizul de începere a construcției. S-a găsit o altă locație, în 2002, pe axul Bulevardului Unirii, lângă scheletul de beton al Bibliotecii Naționale. Pentru ambele locații s-a organizat câte un concurs de proiecte de arhitectură, s-au consumat timp, nervi și bani, se schimbă guvernare și primari, dar în zadar.

În ianuarie 2003, P.F. Teoctist reia intervențiile la noii conducători, unde găsește înțelegere. Astfel, prin Hotărârea de Guvern nr. 468/18 aprilie 2003 se transmite în folosință gratuită Bisericii Ortodoxe Române o suprafață de 5 ha în Parcul Central, pe platoul central, în locul fostului Monument al eroilor comuniști (dezafectat în 1990) și în preajma Mormântului Eroului Necunoscut.

Pentru punerea în aplicare a acestei hotărâri guvernamentale, P.F. Teoctist a convocat, la 6 mai 2003, Consiliul Național Bisericesc și Comisia consultativă pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului, care a luat act cu satisfacție de noua locație a catedralei și de transmitere gratuită (legală și firească) a 5 ha de teren din fosta proprietate a Mitropoliei Țării Românești. După exprimarea liberă și diversă a opiniilor participanților, P.F. Teoctist a insistat ca fostul Monument al eroilor comuniști să nu fie demolat (așa cum prevedea H.G.468/2003), ci să fie translatat sau construit pe alt amplasament, cuvântul „demolare” să dispară din vocabularul ierarhilor ortodocși.

În iunie 2003, la Opera Română s-a întrunit din nou Comisia consultativă pentru construirea

Catedralei, la solicitarea Ministerului Culturii și Cultelor, a unor organizații de arhitecți. Așa-zisa „societate civilă” și-a intrat în rol solicitând interzicerea construirii Catedralei în Parcul Filaret/Carol pe motiv că tulbură liniștea celor care se plimbă și strică peisajul parcului, ca și cum vechea ctitorie de la Curtea de Argeș a lui Neagoe Basarab, înconjurată de un impunător parc, ar deranja liniștea trecătorilor. De fapt, însăși ideea de catedrală îi sperie pe acești „elitiști”, considerând-o inoportună și inactuală față de starea economică și socială a românilor, deși Patriarhia Ortodoxă Română nu solicita atunci bani de la bugetul de stat. Românii de rând au fost primii care au donat, din sărăcia lor, o importantă sumă de bani pentru construirea Catedralei. Mica, dar zgomotoasă și nereprezentativă „societate civilă” organizează acțiuni ateiste de protest, astfel încât determină ca o parte din intelectualitatea română să riposteze și să adreseze un „Apel pentru Catedrală (publicat în „Ziua”, X, nr. 3020, 21 mai 2004, p. 4), prin care cere: „1. încetarea dezinformărilor, minciunilor și învrăjbirii; 2. respectarea adevărului istoric și informarea corectă a opiniei publice; 3. oprirea profanării Mormântului Eroului Necunoscut; 4. începerea neîntârziată a construcției Catedralei Patriarhale”.

Dar, în ciuda propagandei și demagogiei politicianiste de după 1989, de atașamentul declarativ al guvernanților față de valorile creștin-ortodoxe ale românilor, față de Biserica strămoșească, în contradicție cu „demolatorul de biserici” Nicolae Ceaușescu, în cei 15 ani de democrație și de libertate religioasă nu s-a reușit stabilirea definitivă a amplasamentului Catedralei, cu toate că parlamentarii și guvernanții noștri reprezintă (și) pe cei peste 87% dintre românii creștin-ortodocși. Și, astfel, a căzut și a treia locație a Catedralei.

Cu perseverență, diplomatie și blândețe creștinească, P.F. Teoctist, la venerabila vârstă de 90 de ani, a reușit, în sfârșit, să înfrângă opacitatea și rezistența ateistă a unor politicieni. Cu prilejul marcării, în martie 2005, în Aula Patriarhiei Române, a 120 de ani de Autocefalie a B.O.R. și a 80 de ani

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

de Patriarhat, în prezența președintelui Academiei Române, acad. Eugen Simion, a reprezentanților Guvernului și Parlamentului român, a Regelui Mihai, a unor șefi de culte din România, a nunțiului papal, a membrilor Sfântului Sinod și ai Adunării Naționale Bisericești, P.F. Teoctist a obținut din partea Consiliului General al Municipiului București, în sfârșit, aprobare (susținută cu aplauze spontane de către întreaga asistență) pentru începerea construirii Catedralei Mântuirii Neamului în cea de-a patra (și ultima) locație: lângă Palatul Parlamentului, pe un teren viran, rezultat din demolarea unor case și a unor biserici în regimul trecut.

Construirea unei Catedrale a Neamului este nu numai necesară, dar și legitimă. Așa cum au fost construite sedii impunătoare, luxoase, pentru diverse firme și instituții, este nevoie ca neamul românesc, nu numai Biserica Ortodoxă, să-și aibă Catedrala sa, o catedrală pe măsura jertfei duse de-a lungul unei istorii zbuciumate și, uneori, dramatice. O catedrală pe măsura unor astfel de jertfe merită cu prisosință neamul românesc. Primul gest cu o încărcătură ecumenică deosebită l-a făcut chiar Papa Ioan Paul al II-lea, care, impresionat de valorile ortodoxiei, de toleranța românilor, de ecumenismul Bisericii Ortodoxe Române, de charisma și prestanța P.F. Teoctist, impresii prilejuite de vizita apostolică și istorică deopotrivă, din 7-9 mai 1999, a donat o sumă apreciabilă pentru construirea Catedralei Neamului. Este un gest care dovedește – dacă mai era cazul – că tradiția și valorile naționale trebuie păstrate ca atare întru întregirea spirituală a unei Europe unite, spre dezamăgirea unor „elitiști”, care se proclamă, paranoic, reprezentanți ai „societății civile” și care, în ciuda apelului semnat la București, între cei doi reprezentanți ai bisericilor surori, P.F. Teoctist și Papa Ioan Paul al II-lea, de încetare a războiului din Kosovo –, au aplaudat invazia și bombardamentele NATO, ca fiind „legitime și necesare”, chiar în ziua Învierii Mântuitorului nostru, Iisus Hristos.

O Catedrală a Neamului este necesară și pentru aceste oițe rătăcite, în trupul cărora s-a clonat oportunismul epocii staliniste și proletcultiste.

O Catedrală a Neamului Românesc este necesară și pentru românii din jurul României (pentru care „soarele tot la București răsare”), care așteaptă ctitorirea unui asemenea lăcaș sfânt ca o mândrie etnică și de depășire a umilinței vizavi de conaționalii lor majoritari, care au catedrale impozante la Moscova, Belgrad, Sofia, Kiev.

Și, nu ultimul rând, construirea cât mai curând a Catedralei Mântuirii Neamului ar fi un omagiu activității de excepție a celui de-al cincilea patriarh al Bisericii noastre, Prea Fericitul Părinte Teoctist Arăpașu, legitimarea unei continuități creștine de la primul patriarh român, Miron Cristea, până la actualul patriarh, Daniel. Ortodocșii din România au nevoie de un asemenea edificiu religios.

Gabriela Boangiu

Viorel Penișoară-Stegaru – *Visual Eclectic Show*

Viorel Penișoară-Stegaru ne-a obișnuit cu neobișnuitul, traversează spații largi, cu discursuri sinuoase despre existență, despre vremi și vremuri, despre opresiune, dar și candoare a privirii, gestul său pictural pornește amplu, de la cheia unor reprezentări sociale („Noaptea Europei”, „Decident”), până la trăirea profundă a vieții jalonate de înscrisuri de odinioară („Tabelul periodic al elementelor lui VPS”, de exemplu). Autentic inovator, te surprinde prin creativitatea-i nestăvilită, te provoacă la interogații, la jocul inteligent al instalațiilor, la descifrări și dialoguri susținute de imaginația sa uimitoare. Reușește, în discursul său, să pătrundă dincolo de aparență, să sfredească prin privirea sa exersată cotidianul pe care și-l asumă, îl trăiește nu fără a reflecta, fără a-l iscodi, fără a-l face să vorbească și privitorului. E un zbucium care intrigă, dar care nu se revarsă în nihilism, ci doar în problematizare („Oameni”, „Bila Roșie”). Cotidianul îi deschide calea spre introspecție, nu întâlnește vidul, ci trăirea, detaliul grăitor, îi provoacă memoria și îl include într-un timp de care se simte eliberat. Viața nu a trecut pe lângă, ci a făcut zgomot, a lăsat urme, a lansat întrebări, a găsit simboluri care o echilibrează.

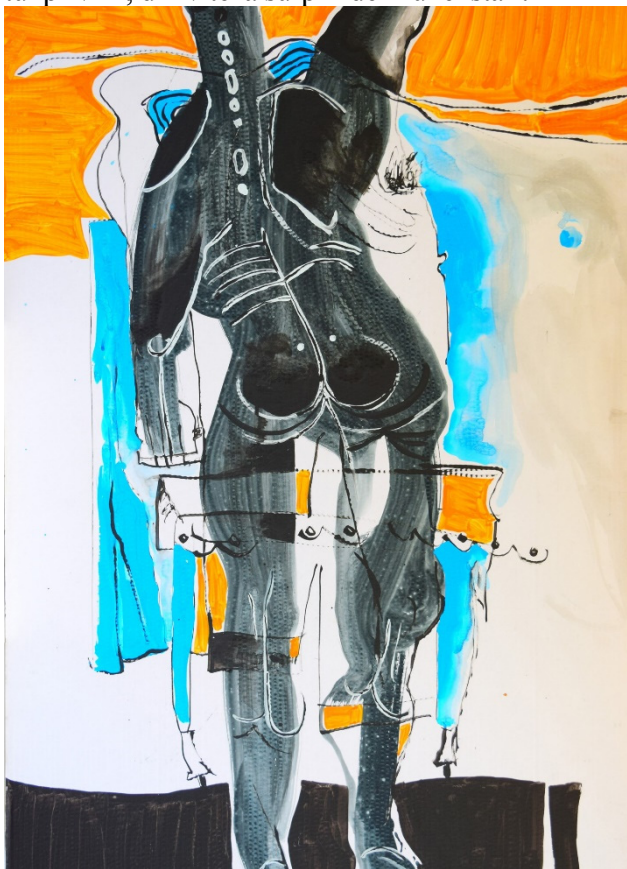

Viorel Penișoară-Stegaru a dăruit Craiovei o expoziție amplă, deschisă în mai multe săli din Craiova, *Visual Eclectic Show*, ce se remarcă prin persistența unui discurs elaborat, ca un manifest care trebuie să se deruleze pe mai multe planuri, în Galeria Arta a UAP Craiova, Sala II a UAP Craiova, Sala Mare a Muzeului de Istorie, Galeria de la Pensiunea Carmelita. Toate îl reafirmă pe domnul Viorel Penișoară Stegaru drept un artist total, scenograf, pictor, desenator în pastel, ilustrator de carte, un artist ce se mișcă în multe spații cu dezinvoltură și cu siguranța connaisseurului, stăpân pe tehnica sa plonjează cu aceeași siguranță de sine în mijlocul unor teme dure, dar și cu delicatețea de bijutier când subiectele abordate o cer.

Lucrările de la Sala II a UAP Craiova inspiră prin traversarea unor epoci în pictura europeană: un colaj dăruit memoriei lui Chagall, un altul dedicat grației din La Belle Epoque sau Scrisorile

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

unei prietenii dragi, corespondența cu George Vlăescu a dat naștere unei lucrări impresionante prin expresivitatea atât a formelor, cât și a culorilor. Seria de nuduri completează aceste colaje, ea vine ca un ritm, trupurile surprinse se dezvăluie prin tușe sigure, sunt niște crochiuri pe o suprafață mai mare, în care viteza de redare este maximă. Ele fac legătura cu o serie mai mică de desene realizate pe plajă, așadar cu o spontaneitate și cu o execuție imediată a unor stări mișcătoare ceea ce mă face să le asemăn unor fotografii rapide ale unui cotidian fremătător, numai că forma, conturul, nu este cea a unor fotografii, picturalitatea lor vine tocmai din imediatul privirii, din viteza surprinderii unei stări.

Expoziția de la Galeria de Artă a Pensunii Carmelita reunește numeroase pasteluri eliberate de sub tutela abstracționismului, cu o armonie cromatică de mare finețe. Pastelul se deosebește de culorile tradiționale de pictură prin imposibilitatea amestecării nuanțelor pe paleta de culoare. Denumirea pastelului provine din cuvântul de origine italiană „pastello” cu semnificația de „pastă” sau franțuzescul „pastel”. Pastelul a mai fost asemănat și cu pudra de pe „aripile de flutură”, tehnica pastelului incluzând numeroase suprapuneri

de hașuri. Este o tehnică grafică delicată ce se apropie cel mai mult de poezie, iar lucrările artistului sporovăie liric fiecărui privitor.

Viorel Penișoară Stegaru este un maestru neîntrecut în această tehnică a pastelului, iubirea pentru hașura moale a pastelului, afirmându-l drept un virtuos al acestei modalități de exprimare artistică. Surprinde prin aceste demersuri complexe în direcții complementare. Artistul construiește în planuri ce se intersectează sau se succed, temele sunt delicate – flori, peisaje, ce permit redări de un mare rafinament. Descoperi un desen viguros, dar care păstrează fluiditatea specifică pastelului. Tonalitatea cromatică este mai discretă sau uneori tulburătoare prin accente puternice de roșu și verde, depinde de lucrare. Creațiile artistului au o anume transparență, iar cromatica este sensibilă. Constați cu ușurință tensiuni cromatice și formale ce conferă picturilor sale un caracter emblematic. Numeroase peisaje din țară sau din străinătate sunt redată cu originalitate compozițională și imaginativă. Descoperirea ineditului, a unor peisaje ce l-au impresionat pe artist, se face de multe ori de la o fereastră care permite observații de la o perspectivă înaltă, din sfera catharsisului. Artistul stăpânește arta de a face din peisaj o stare de spirit. Metaforele sale plastice susțin structura pastelurilor lui Viorel Penișoară Stegaru. Este de reținut reprezentarea expresivă a naturii ce-l înconjoară cu grație și i se dezvăluie cu multă blândețe, iar autorul lucrărilor primește cu bucurie și dăruiește și el, apoi, cu generozitate, frumusețe genuină.

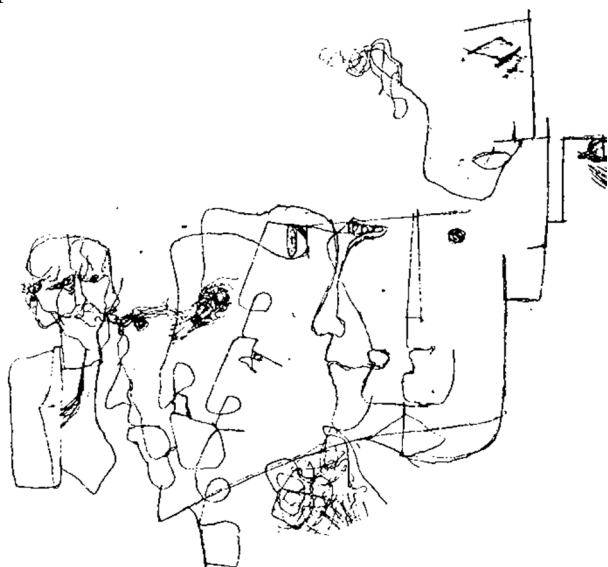
Îi mulțumim domnului Viorel Penișoară Stegaru pentru regalul de pictură pe care ni l-a dăruit, pentru vitalitatea observațiilor sale și pentru bunăvoința de a ne desluși unele taine din universul său imagistic.

Ștefan Buzărnescu

Din istoria scrisului...

Pentru că un asemenea titlu riscă să vă seteze pe repere temporale asociate sumerienilor sau tăblițelor de la Turdaș-Tărtăria, mă grăbesc să vă asigur că subiectul acestei „tablete” este eminemamente românesc. „*Slav aș fi fost, de n-aș fi fost latin,/ Latin aș fi de nu mi-ar zice dac,/ Dar s-a-ntâmplat așa: să fiu român/ Și eu cu soarta asta mă împac !*” zicea, cu mulți ani în urmă, poetul Geo Dumitrescu.

În urmă cu un secol, I.L. Caragiale îi ironiza pe grafomanii timpului său, când alfabetizarea nu era o prioritate nici individuală, nici comunitară, cu o constatare amară: „Pentru tot românul care a învățat să citească, cel mai greu este să nu se apuce de scris!”. Atunci era vorba de maniaci anonimi, puși pe căpătuiala proprie capitalismului acumulării primitive, care doreau să câștige din orice, inclusiv din vânzarea ziarelor. Dar, pentru că ziarele trebuiau să fie și scrise (iată ce truism greu suportabil!), „proprietarii” angajau „zilieri” ai scrisului „la foaie” care se luptau haiducește cu gramatica aproximând texte fade cu titluri extravagante, glazurate cu neologisme greu de înțeles, și vizând subiecte de importanță locală, de cartier chiar, sau centrate pe certuri între vecini...

O faună foarte pestriță de „gazetari, cu ochii mari” care formau „câinele de pază” al tinerei democrații republicane, ostilă regalității care încerca să se impună de la București. Din această pricină, aceste „efemeride” falimentau foarte repede, cititorii, și așa puțini, dându-și seama de calitatea celor care „scârța, scârța pe hârtie” se dovedeau a fi mai degrabă „vânzători de piei de cloșcă”, decât jurnaliști. Calitatea sau iluzia calității acestor „foi” a determinat ignorarea lor din istoria jurnalismului local... Apărută natural, ca o periculoasă boală contagioasă, „apucătura” scrisului a dispărut tot natural; nu a fost nevoie nici de intervenția guvernului, nici de presiunea justiției și nici nu s-a pus la cale vreun asasinat instituțional... Piața a funcționat fără nicio remușcare; dincolo de orice sentiment...

După 26 de ani de la „revenirea la democrație”, tehnoguvernanții noștri au constatat că a apărut o nouă specie de scriitori: *scriitori de pușcărie*! În cei douăzeci și cinci de ani, specia în chestiune a evoluat de la scriitorii pe zidurile toaletelor la scriitorii de lozinci bine simțite, la scriitorii de proteste civice și „apolitice”, la scriitorii pe garduri; până la specia amintită mai sus, s-a trecut, desigur, și prin specia scriitorilor de graffiti... Deosebit de prolifici, scriitorii de pușcărie nu cer subvenții pentru publicarea „opere” lor și nici nu dezvoltă un comportament ostil guvernanților sau actorilor importanți din Justiția română. Pur și simplu, ei doresc să fie băgați în seamă, dar gratificați „numai” cu reducerea pedepselor! Unul dintre ei a pus, odată... „din întâmplare punctul pe I” și ridică pretenții cum că el ar fi inventat alfabetul...

La drept vorbind, efervescenta „creatorilor” a fost motivată de cadrul legislativ actual: pentru fiecare carte scrisă se obțin 30 de zile de reducere a pedepsei! În acest context, agramați celebri, foști

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

autori de delapidări istorice, autori de găinării anonime, sau de tunuri cu bătaie europeană, au devenit autori cu complicitatea unor mercenari ai condeiu-lui, din păcate chiar și din mediul universitar!

Fără să mai aștepte „să pice **pară** mălăiață, în gura lui nătăfleată”, Doamna **Prună** a decis să pună în discuție „dreptul” unor persoane aflate în „custodia autorităților” (adică, vorbind mai puțin eufemistic, aflate la pușcărie) să nu mai beneficieze de nicio reducere de pedeapsă, corelația dintre scrisul unor texte și gravitatea pedepsei neputând a mai fi acceptată pentru viitorul apropiat. În iureșul discreditării unor profesii, le-a venit rândul și scriitorilor să fie plasați în derizoriu. Iată noutatea absolută: scriitorul de pușcărie!

Un scriitor și om de cultură care, cândva, a cochetat cu revoluția, în prezent reprofilat pe culturile duble de pe terenurile unui fost conac boieresc, care fusese transformat în CAP oltenesc, a pus degetul pe I: este scandalos termenul de scriitor de pușcărie, dicit marele inovator de salate de vorbe; chiar televizate pe primul rețevei al țării (TVR 1) ! Sigur că au existat scriitori și în pușcăriile comuniste, dar diferența este enormă între scriitorii **de** pușcărie, și scriitorii **din** pușcărie: ăia, adică cei din pușcărie, erau scriitori și înainte de a fi arestați, când erau oameni de cultură și

intelectuali respectați, nu doar de aristocrația spirituală a vremii, ci și de burghezie și de alți cititori „de rând”. Cei de astăzi au fost arestați din alte motive decât cele culturale sau ideologice, iar ce scriu ei acolo nu aparține nici științei, nici literaturii, indiferent de la cine ar fi cumpărat deținuții în speță referatele de acceptare pentru valorificare editorială a textelor în chestiune. Amărătele astea de prepoziții (**de**, **din**), după cum se vede, au efecte nu doar filologice!

Deci, despre ce scriitori vorbim?

După cum se vede, disidenții rămân tot disidenți chiar dacă au părăsit „mânia proletară” și au învățat să zâmbească larg, evropenește, ca să le putem vedea dizidantura...

Acesta este un punct de vedere asupra scriitorului de pușcărie.

Un alt punct de vedere susține că scrisul este, și el, unul din „drepturile fundamentale ale omului”; prin urmare nu ar trebui să fie supus vreunui nou tratament normativ, în noul capitalism românesc foarte „original”...

Ca profesor de carieră mi-am dat seama că „dintre două puncte de vedere, unul, cu certitudine, se uită chiorăș”!

Dumneavoastră, ce părere aveți?

Pe mine, noua democrație mă obligă să am altă părere; altfel ajungem la consens, și unde este consens, „fandaxia e gata”!, după cum ne-a învățat Nenea Iancu.

Neoalfabetizatul de internet.

Pentru conformitate: Ștefan Buzărnescu

P.S. Un partener de *e-mail*-are mi-a dat o replică antologică: domnule, dacă orice mucegai are pretenția că se-nrudește cu penicilina, de ce nu ar putea să aibă pretenția oricare alfabetizat, care a deprins scrierea cursivă, că poate deveni scriitor? Nu ai văzut că la TV s-au „dat” multe persoane care au înțeles că poezia constă numai în împerecherea cuvintelor, și nu a luat atitudine niciun scriitor?

George Geafir

Un scriitor adevărat

În vreme ce-și căuta de treabă la masa de scris, cu ceaiul în față, Ion Manu, poreclit Șliț, după colțul cămășii care, uneori, îi fâlfâia ca un stindard prin deschizătura prohabului, simți cum o mână grea i se lasă pe umăr. Întoarse capul instinctiv: înapoia sa..., nimeni. Se ridică în picioare și, cu inima strânsă, se uită năucit prin cameră: nici urmă de vreo ființă omenească.

— Draga mea, tu ești?, întrebă aiurea, căci soția era plecată în vizită, la o prietenă, iar el știa asta... Care ești, mă?, repetă apoi răstit, formal, pătruns de frică până în cenușul oaselor. Care ești?!

Se uită de jur-împrejur și nu văzu nimic de luat în seamă. Numai o respirație grea, astmatică, o resimțea în ceafă ca pe o flacără.

— Nu ești bărbat adevărat, se auzi un glas ca venit din altă lume. Nu ești.

— Cum?, îngăimă Ion Manu, nedumerit, mai cu seamă că-și știa prea bine performanțele și, fără modestie, avea cu ce se mândri!

— Un bărbat adevărat nu scrie!, insistă vocea, și frica îl paraliză complet. Îi părea cunoscută, o voce de bărbat superior, unul pe care îl cunoscuse cândva, bine clădit fizic, cu chip statuar și suferință inclusă, care se dezicea de trecutul său scriitoricesc și se jura cu mâna pe microfon că nu o să mai scrie, că n-o să-și mai piardă vremea, căci vorba Eclesiastului: „... totul este deșertăciune și goană după vânt!”, dar, totodată, cu nădejdea că fanii vor da năvală și-l vor implora să nu se lase de scris...

Pierderea de vreme nu e timp pierdut, l-ar contrazice un mucalit, iar unul pătimaș i-ar spune că numai scrisul-cu-ceaiul-pe-masă poate fi considerat pierdere de vreme, nu și scrisul-cu-paharul-de-vin-alături.

— Imposibil, își zise Manu. Ce să caute Maestrul la mine, în camera mea de lucru?!... Probabil..., oboseala..., îmi provoacă vedenii, își mai zise și lăsă totul baltă: hârtie, pix, masă de lucru, muză...

Se trânti în fotoliu, în fața televizorului.

— Un bărbat adevărat nu scrie, se auzi iarăși din spatele sticlei.

Ion Manu dădu sonorul la maxim și se pișcă de obraz pentru a se convinge că nu are năluciri. Tresări la auzul acelei voci care zgudui ecranul:

— Dacă te apuci de scris ai o problemă cu tine însuși.

„Domnule, nu e cazul să vă îngrijorați! Nu aveți nici-o problemă. Scrisul ca atare e benefic, o terapie prin care ne eliberăm de traumele acumulate, prin care exteriorizăm tot ceea ce ne tulbură”, îi răsunară în urechi vorbele psihologului.

„Nu ești bărbat adevărat. Un bărbat adevărat nu scrie!”, îl agasa glasul din altă lume.

... Scriitor! Ha!... Prin scriitor fiecare înțelege ce vrea... Cândva, își aminti el, pe când lucra ca stagiar la o mare întreprindere, a cunoscut un adevărat bărbat, un coleg de serviciu care se nimerea în nume cu un scriitor, și pe care, din pură curiozitate, l-a întrebat:

— Nu vă supărați, sunteți scriitor?...

Acela a sărit ca ars și a dat cu pumnul în masă, urlând:

— Sictir! Eu n-am turnat pe nimeni, nicio dată! Așa să știi!

În ziua în care poetul Manu se întâlni față în față cu prozatorul Ciupilă și îi puse întrebarea care

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

îl frământa în ultimul timp, acesta din urmă, atotștiutor, se manifestă cu o nemăsurată vioiciune:

— Un bărbat adevărat?! Ho, ho!, făcu Ciupilă. Unul care scuipă și înjură. Privește-l, îl ai în față!

— Ce te face să crezi că ai fi un așa bărbat?

— Uită-te, Șlițuleț!, zise el și arată înspre gâtul său alb și subțire. Știai că ăia care au gâtul gros au probleme cu erecția?

— Nici pomeneală, zise Manu cu ironie și, mașinal, își atinse grumazul învârtoșat. Zâmbi cu subînțeles. Avea de ce.

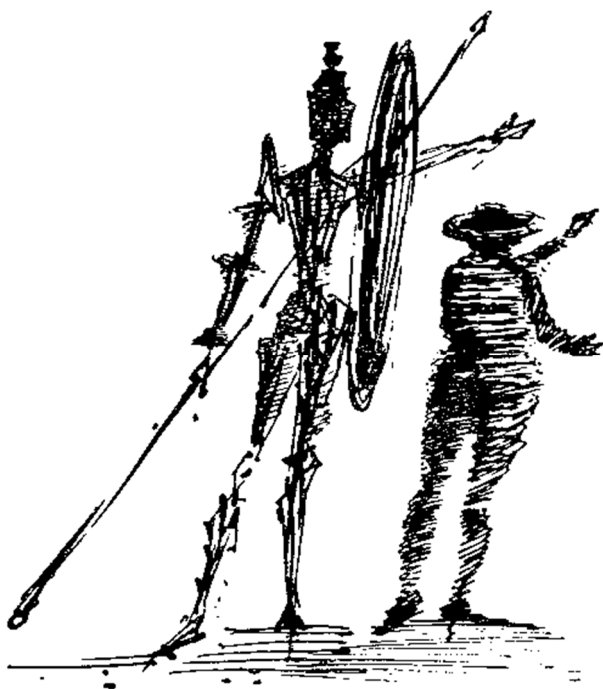
— Eu, continuă Ciupilă cu lauda de sine, sunt un amant desăvârșit oriunde, în pat, în mașină sau în boscheți. Pe de altă parte, am umor și râgâi cuviincios.

— Dragă Ciu, ești tare!... Ha, ha..., făcu Manu în zeflemea și-l bătu amical pe umăr.

— Măi Șlițulețule, mușchi trebuie să ai! Dar să-i ai pe creier! Iar eu... am berechet! Și, ca atare, nu-mi pierd timpul cu prostii care nu-mi aduc niciun bănuț, cum este scrisul...

— Păi, se poticni poetul, doar ești prozator, scrii, nu? Proze geniale, îl perie el în mod drăgălaș.

— Află că, între timp, m-am aerisit. Nu mai scriu. Un bărbat adevărat se concentrează pe putere și bani, nu pe scris. Totul vine de la sine când ești puternic și bogat.

Scrisul este altceva decât doar terapie, deși poate avea și acest efect, își aminti Ion Manu vorbele scriitorului Norman Manea, rostite cu

prilejul unui interviu. Spunea cândva că literatura este boală și terapie în același timp, dar nu este doar atât, este, în primul rând și până la urmă, creativitate, mai susținuse el cu același prilej.

... După nopți și zile de zburcium sufletesc, Ion Manu ajunse la concluzia, de altfel previzibilă, că scrisul e cel mai de preț dar pe care i-l făcuse Dumnezeu și, chiar dacă prea târziu, îl înțelese pe Cioran când spunea că, pentru el, scrisul reprezintă cea mai bună modalitate de a suporta viața.

„Tu nu ești un bărbat adevărat!”..., auzi din nou Ion Manu și, în sinea lui, nu întârzie să-i dea cuvenita replică vocii aceleia perfide, răutăcioase:

— Nu sunt bărbat adevărat, nu sunt... Însă sunt scriitor, unul adevărat, măi limbă otrăvită!”

„Și, mă rog, ce înțelegi mata prin scriitor adevărat?”, stăruia vocea în obrăznicia ei.

Ar fi luat-o el în derâdere, „Până și atunci când se trezește din beție, un scriitor adevărat găsește resurse pentru a scrie”, dar se rezumă la a-i releva o realitate de toată lumea cunoscută:

— Un scriitor adevărat poate că nu ajunge să trăiască din scris, dar poate deveni nemuritor! Auzi? Nemuritor! În ce mă privește, grăi Ion Manu, prima parte a afirmației s-a confirmat: nu pot să trăiesc din scris. Aștept însă răbdător să se confirme restul afirmației!

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Teodor Oancă

Clopotul (II)

Într-o zi, deși nu-l așteptam, că nu era zi programată, m-am pomenit cu Vasile. N-a venit cu mâna goală. M-a întrebat dacă a venit la mine primarul, însoțit de un deputat. Da, au venit alaltăieri, i-am spus. Am văzut cum luau seama la acest răscruci al satului, urmărind, parcă, un spațiu în care intră mai multe case, între care și a mea, dar și școala. Toate sunt aliniate de o parte și de alta a drumului. Ne-am văzut, ne-am salutat și atât. Nu mi-am dat seama ce urmăreau. Și, la drept vorbind, ce ar fi putut urmări în satul ăsta în care, afară de mine, nu mai locuiește nimeni. „Bunicule, mi-a spus Vasile, știi întâmplarea de anul trecut când, în urma ploilor, s-a desprins o falie destul de groasă din Râpa Galbenă? Ai văzut că nu mult după asta a apărut un firicel de apă care a luat-o spre Valea cu Sălcii. Vara, pe căldură, apa e absorbită de pământ, nici nu zici că ar fi un izvor”. Așa e. Îi zice Râpa Galbenă pentru că asta e culoarea argilei de acolo. Au fost ani când din râpa asta se scotea pământ pentru cărămidă, alții își spoiau casele cu tencuială făcută tot din pământul de acolo. A fost mirare că a apărut acel firicel de apă. Animalele n-o beau. „N-o beau pentru că e alcalină, e o apă minerală, a zis Vasile. Mi-a atras atenția doamna profesoară Antonie. M-am pomenit că-mi spune: Domnule director, știți că izvorul de la Râpa Galbenă are apă tămăduitoare”? „Cum așa?” „Mi s-a spus că animalele n-o beau. Asta mi-a trezit curiozitatea să aflu de ce. Am dus o

probă de apă la analiză și am aflat că are o concentrație de săruri minerale care o compară cu apa unor izvoare de la Slănicul Moldovei sau de la Olănești. E bună pentru afecțiuni gastrice.” „Ei, ce zici?” N-am știut, dar o s-o gust, i-am răspuns. Câteodată am arsuri în capul pieptului, iau o pastilă și-mi trece. O să încerc.

Vizita primarului și a deputatului nu mi-a trezit mare interes, poate numai drumul de la Salcia, reședința de comună, până la Salcia de Sus, satul acesta vitregit de oameni și de noroc, să fi intrat în nu știu ce program de modernizare, de unde și prezența lor la fața locului. Drumul nu se oprește în Salcia de Sus, ci merge mai departe, spre Lunca și Dealul Mare. Nici Vasile n-a putut să-mi spună ceva care să lămurească acest drum făcut de cei doi până la Salcia de Sus, deși e consilier în consiliul local al primăriei și putea să fie, cât de cât, informat. Obişnuiesc să urmăresc programul teritorial TV, dar despre vizita de documentare, așa am numit-o, a deputatului Strănutoaie, nu s-a comentat nimic.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Pe la începutul primăverii, Vasile mi-a adus o veste care m-a întristat. Satul meu, Salcia de Sus, a fost încorporat satului Salcia și în felul acesta el a dispărut ca unitate administrativă. Au fost invocate mai multe motive, între care depopularea lui până la existența unui singur locatar a fost argumentul principal. Însă oamenii se amuză spunând că în Salcia de Sus e un singur om și o biserică fără popă. Cine să-i contrazică? Totuși, pierderea acestei identități, m-am gândit, ar putea fi urmată de altele, pe care nu le întrevădeam.

Mi-am văzut mai departe de treburile mele gospodărești și de cărțile din bibliotecă. Unele îmi serviseră ca material didactic și nu de puține ori îmi fuseseră cerute de elevi să le citească acasă. Altele, apărute în colecția „Biblioteca pentru toți”, continuă să-mi trezească același interes ca în urmă cu câteva decenii când le-am cumpărat. Pe multe din ele e semnată Maria.

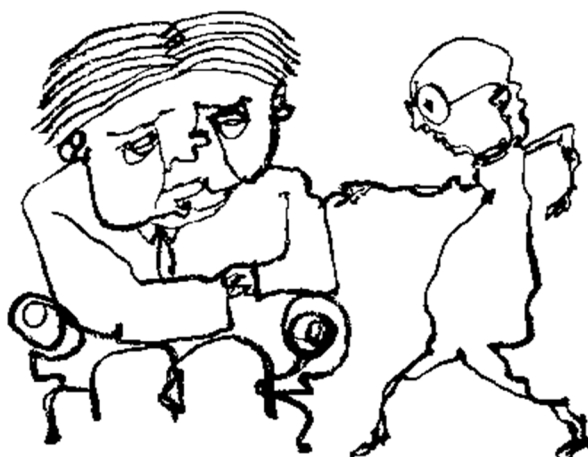
Mai cobor câteodată în Salcia, mai mult să-mi dezmoțesc picioarele, să mă mai văd cu unii și cu alții. Mă opresc foști elevi sau părinți ai acestora, ne întrebăm de sănătate și de felul cum bate vântul politicii. Le răspund cu propria mea apreciere: am schimbat un dezastru politic cu unul economic. Și ca vorbele mele să aibă argumentarea necesară, îndrept mâna spre Salcia de Sus, în care sunt unicul locuitor. Exemplele sunt la tot pasul.

Aflat într-o zi în Salcia, aflu că i-au fost hărăzite comunei investiții deosebit de atractive. Singurul exemplu adus în discuție era asphaltarea drumului care leagă Salcia de Lunca și Dealul Mare, cu ieșire la șoseaua județeană. Beneficiar al acestei investiții e și fostul sat Salcia de Sus. Chiar dacă în acte acesta nu mai există, numele lui continuă să fie prezent în gândirea și limbajul

oamenilor. Bună treabă, mi-am zis, barem să ne alegem cu ceva din atâtea promisiuni care se fac. Investiția pare posibilă pentru că mai sunt trei ani până la alegeri, când promisiunile sunt categorisite ca „electorale”.

Prezența deputatului în comuna Salcia se putea rezuma la o vizită la primărie și atât. Am auzit mai târziu că Gigi Strănutoaie a fost, până să devină deputat, administratorul unui trust de construcții. Trustul acesta a câștigat licitația pentru asphaltarea drumului care leagă Salcia de Dealul Mare. Asta să explice vizita la Salcia de Sus? Dar licitația a fost contestată și tot așteptând soluționarea ei ne-a mai pierit din entuziasm.

Îmi spune Vasile că moștenitorii caselor din vecinătatea mea ar fi de acord să-și vândă proprietățile unei persoane care nu e din partea locului. Cum așa, m-am întrebat, cine vrea să vină într-un sat aproape pustiu? Deși străin de o așa afacere, n-am putut rămâne indiferent. Am încercat să fac o legătură între proiectul de asphaltare a drumului, și posibila cumpărare a unor proprietăți în Salcia de Sus. Nu găseam explicații. N-a trecut mult până am aflat că urma să mă învecinez chiar cu Gigi Strănutoaie.

Teodor Oancă

O monografie toponimică

Monografiile toponimice sunt lucrări care anticipează finalizarea unor dicționare toponimice pe regiuni. Numele de locuri dintr-o structură geografică bine delimitată (câmpie, podiș, depresiune, lanț muntos, bazinul unui râu etc.) pot reprezenta obiectul de cercetare al unei teze de doctorat sau al unei lucrări de sine stătătoare.

Dintre tezele de doctorat care privesc toponimia Maramureșului pot fi menționate *Toponimia Chioarului*, de Vasile Radu, *Toponimia Țării Lăpușului*, de Ștefan Vișovean, *Toponimie maramureșeană. Valea superioară a Vișeuului*, de Adelina Emilia Mihali, la care adaug *Valea Izei. Studiu de onomastică și dialectologie*, de Mircea Farcaș, Vasile Frățilă, Adrian Rezeanu, Sorin S. Vișovan, Ștefan Vișovean.

Teza de doctorat a doamnei Adelina Emilia Mihali a fost publicată la Editura Mega din Cluj-Napoca în 2015. Conducătorul științific al tezei de doctorat a fost prof. univ. dr. Vasile Frățilă de la Universitatea de Vest din Timișoara, care semnează o amplă prefață.

În „Introducere”, autoarea subliniază importanța studiilor de toponimie, întrucât acestea pun în evidență fapte istorice și sociale petrecute în epoci de mult apuse, dar care sunt mărturie vie a ceea ce a însemnat viața de toate zilele a unei comunități.

Obiectul cercetării, Valea superioară a Vișeuului, oferă autoarei posibilitatea să identifice, pe de o parte, ceea ce are specific zona cercetată, populată de români, în cea mai mare parte, dar și de unele minorități, ale căror nume personale au intrat în structura unor toponime. Pe de altă parte, un rol însemnat în cercetarea toponimică este evidențiat de analiza lingvistică a numelor de locuri. Așadar, prin corelarea celor două planuri ale cercetării se ajunge la ceea ce numim, de regulă, sistem toponimic. Rețin această afirmație: „Fără cunoașterea cadrului natural și fără studiul documentelor istorice nu se pot atinge obiectivele cercetării”.

Capitolul I al lucrării, intitulat „Scurt istoric al cercetărilor de toponimie”, evidențiază contribuțiile unor personalități la punerea în evidență a importanței pentru studiul limbii a cercetărilor de toponimie. Se înscriu aci rezultatele importante la care au ajuns cercetători și cadre didactice uni-

versitare la realizarea unor dicționare toponimice pe regiuni. În privința aceasta putem vorbi de crearea unor centre de cercetare toponimică, cum sunt cele din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara și Craiova.

Metoda de cercetare adoptată de autoare, expusă în cap. al II-lea, scoate în evidență importanța anchetelor toponimice și studiul documentelor istorice.

Rezultatul anchetelor pe teren îi prilejuiește autoarei o descriere a zonei cercetate atât din punct de vedere geografic, cât și istoric (cap. al III-lea). Remarc în acest capitol, documentarea istorică atât cât este necesară să plaseze în timp un nume de loc, să-l descrie și să justifice etimologia propusă.

Un loc aparte în economia tezei de doctorat îl ocupă *Glosarul* (cap. al IV-lea), p. 55-175. Autoarea vine în sprijinul dialectologilor prin notarea pronunțării dialectale a numelor de locuri. Ca o particularitate a metodei de cercetare se înscrie precizarea originii apelativului de la care a rezultat un nume de loc. Aceasta este o operație care nu justifică demersul lingvistic al cercetării toponimice. Primul toponim din Glosar este **Adâncăți** /.../ **Et.** Apelativul *adâncat* (pl) < *adânc* (< lat. *aduncus*) + suf. *-at*. În stabilirea etimologiei unui toponim, important este etimonul direct, căci cei care au creat numele de loc s-au exprimat în propriul grai, neavând cunoștințe de istoria limbii. În cazul toponimului **BRAD** este nefiresc să se precizeze, pentru etimologia numelui de loc, că apelativul *brad* este considerat ca făcând parte din lexicul autohton sau provine din alb. *breth*.

Concluziile, p. 228-230, pun în evidență „legătura dintre toponimie și antroponimie (nume de familie, prenume, supranume, poreclă)”. În arealul cercetat, se folosește cu precădere „un sistem denominativ bazat pe poreclă și supranume. O altă concluzie importantă este că modelele toponimice după care se organizează numele de locuri pe Valea superioară a Vișeuului nu diferă de cele existente în restul teritoriului românesc, puse în evidență de alte monografii și studii de toponimie.

Cartea doamnei Adelina Emilia Mihali poate fi apreciată ca o contribuție valoroasă la studiul toponimiei Maramureșului.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Ion Sabin Cerna

Poezia toamnei (I)

Picături de ploaie
Se preling pe covorul de frunze.
Cu zâmbete toamnatice
Parcă și toamna se prelinge în sufletul meu
Precum clipele între două coperte de timp.
Deschid cartea inimii
Și-n ea găsesc poezia toamnei
Din clepsidra vieții.
Singurătatea mă întâmpină
Cu copacii goliți de frunze,
Unda melancoliei
Revărsată-n uitări de timp,
Cu zborul vulturului solitar
Peste înălțimile munților Cernei.
Ceața se-așterne peste brazi și fagi
Dând impresia c-au încărunțit mai devreme,
Dar vine poetul și-i trezește
Din somnul primordial
Cu acel cântec adus de razele solare.

Poezia toamnei (II)

Poezia toamnei o ascult
în plânsul picăturilor de ploaie
și-a frunzelor ce tremură în vânt,
în vuietul izvoarelor pornite din stânca gânduri-
lor mele,
în paharul plin ce umple golurile
din amurgul vieții ce dăinuie pe o pală de timp.
Poetul sângerează pe geana zării
înroșind umbra dintr-o existență efemeră
a anilor ce-au curs și vor mai curge
în albia râului Cerna.
Poezia toamnei o ascult în clipele adânci,
care se pierd în nopțile albe,
când lacrimile cerului se preling
pe verdele ierbii brumat de timp.
Poezia toamnei mă tulbură de-atâtea ori
cu plecarea păsărilor călătoare în fâlfâiri de aripi
spre zările întinse, ascultând de ceasul biologic,
care-și urmează nefireasca lege.
În clipele trecătoare dintre atâtea gânduri,
toamna se așază pe umerii mei
amintindu-mi c-am rămas însingurat
și-ntristat la ceas de cumpănă pe drumul vieții.

Nicolae Vălăreanu Sârbu

Sufletul se smulge din trupul de trestie

Culoarea
cu nuanțe calde și reci lunecoase aidoma gheții
se varsă-n tonalități ce absorb gradat lumina.
O temperatură prea îndrăzneată nu se poate manifesta.
Dumnezeu are punctele sale de control.

Culoarea se înfrumusețează pe sine și-și este de ajuns,
pe aripile ei se multiplică și străluce,
întunericul bântuie și el nuanțe flexibile.

Sub aure galbene se-nfășoară întregul ca un cristal lichid,
sufletul se smulge din trupul de trestie,
capătă respirație de zbor.

Apele curg peste comori luminescente și pașnice,
pietrele lor sună a cântec cu înălțimi de mireasmă.

Nu te grăbi,
te poți descoperi din ce n-ai fost,
vei fi un simbol ce topește-n sânge orice culoare.

Timpul și moartea-s relative

Adormit într-un pat de umbre,
într-o încăpere din scorbura vremii
m-am supus unui ritual necunoscut
unde odihnesc solemn numai inițiații.
M-am supus unui ritual necunoscut
în care nu trebuia să particip cu gândul,
ci să mă golesc de tot ce înseamnă trecut.

În ochiul meu se vărsa întunericul,
lumina sub pleoape aștepta
marele fluviu de fotoni din univers
ce urmau să mă scoată din transă
și să mă integreze în valul de căldură
care rezistă și la umbră.

Clipele se topesc în alveole ca ceara,
flacăra lor arde după un cod
pe care cei ce-l știu fac pregătiri,
să mă inițieze-n taina divină.

Oricum timpul și moartea-s relative
între viețile noastre succesive.

Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii

Mihai Duțescu

Mircea Tutunaru – *Întoarce, Doamne, ceasul*

Cochetând cu versul popular românesc, profesorul universitar Mircea Tutunaru reușește, în noul volum *Întoarce, Doamne, ceasul*, să compună piese lirice de mare rafinament: „Dor de tine, dor de sat/ Și de tot ce mi-a fost drag,/ Dor de ochi ca două stele/ Și de sânii dragii mele,/ Dor de case cu cerdac/ Unde ne iubeam cu drag/ Dor de fragi și dor de mure,/ De poteca din pădure...” În aceeași cheie a sincerității, poetul realizează și versuri moderne și în asta stă originalitatea cărții, în folosirea celor două stiluri de creație, în coexistența lor: „Ca umbra suspendată-n timp/ Speranța agățată-n piatră/ Coboară-n taină prin fereastră/ Din lumea asta în cealaltă.”

Trăind pe malurile istorice ale Mureșului, în orașul ce poartă numele acestei ape de munte, Mircea Tutunaru cântă deopotrivă elementele naturii și trecerea timpului: „În murmur de izvoare/ Plâng apele de munte/ Ducând cu ele-n

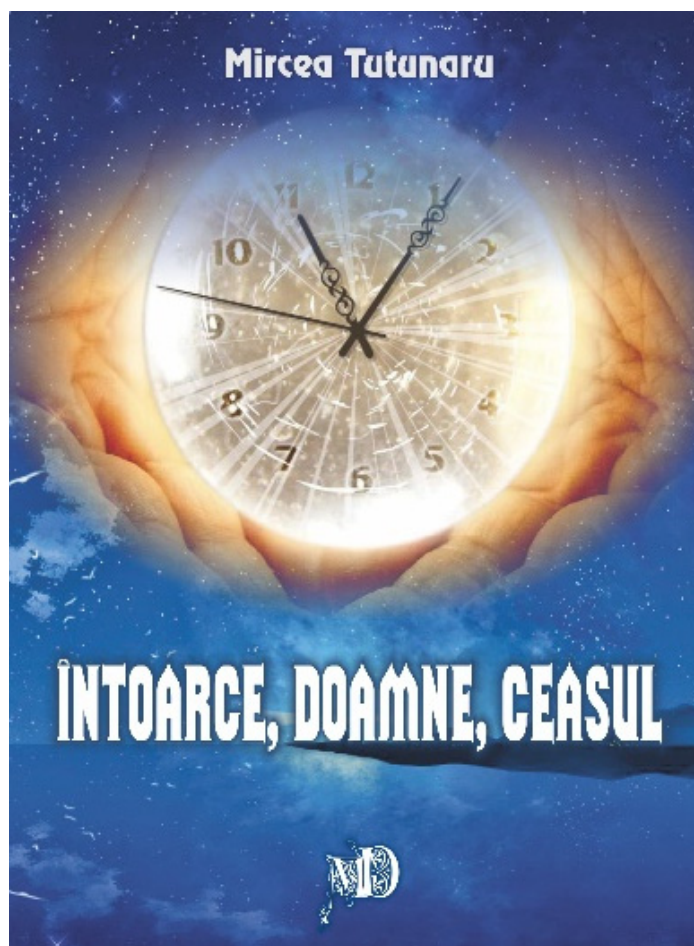
vale/ Eternul cântec al vieții și al morții/ E oare glasul apelor,/ E oare pasul sorții?/ Sau al fecioarelor ce vin/ De dincolo de moarte...”

Iubirea capătă în acest mediu conotații cosmice: „Pe mal de Jiu/ La Masa Tăcerii/ Se odihnește trupul meu/ Și mă-ntrețin cu Dumnezeu/ Sunt cel mai fericit!/ Râd, plâng și aștept/ Să vii la Poarta

Sărutului!” Revenind la sonurile liricii populare, poetul scrie cu pana înmuiată în roua dimineții: „Gust din roua dimineții/ De pe firele de iarbă/ Beau cafeaua tinereții/ Doar cu tine, fată dragă./ Las privirea ca să cadă/ Pe furiș în sânii tăi/ Și îți dau, fetiță dragă,/ Toate florile din văi.”

După un debut târziu, Mircea Tutunaru se afirmă în peisajul nostru literar

cu o notă distinctă de melancolie cantabilă. Sunt convins, așa cum i-am prezis, că evoluția sa va fi una favorabilă.

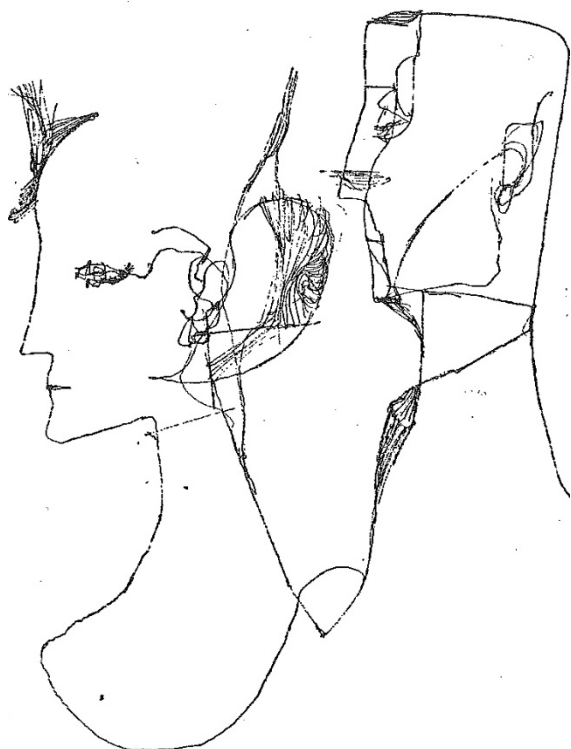
Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Aleksandr Tvardovski

Poet rus (1910-1971)

Cuvânt despre cuvinte

Când visuri nestăvilite
S-au adunat în piept
Nu cuvintele sunt soluția
Ci trăirile fără egal

Sunt cuvinte pentru toate
Pentru moarte și pentru iubire
Dar repetarea lor în van
Nu înseamnă nimic

Sunt cuvinte ce ard
Ce luminează până-n adâncuri
Dacă le înlocuiești
Cu vorbe goale, înseamnă
Că le trădezi

De aceea pământul natal
Nu poate fi descris în cuvinte
Oricât ai încerca să spui
Că grâul e sublim, că
În adâncuri dorm cei care
au murit pentru tine.

II

Nu sunt nici bogat nici
Cerșetor, dar pot să vă spun
Că am dreptul să-mi pun penița
În slujba păsării libere
Și a vântului foșnitor

Periculoase sunt cuvintele dacă
Nu sunt folosite pentru
Oamenii ci împotriva lor, cuvintele
Care cresc peste noapte
Sub ploaia gândului
Care cuprind lumea
cu nemărginirea lor

cuvintele pot fi putrede
sau roditoare, roșii ca
obrazul fetelor și albastre
ca aripa mărilor fără sfârșit

vreau să credeți în cuvinte
folosiți-le cum se cuvine
nu le vindeți pe tarabe
dați-le în folosul copiilor.

Traducere Nina Cosmulescu și Mihai Duțescu

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Constantin Pădureanu

Poezii

Om de tras la măsea

Mura, nevasta lui Ion Muscalu,
Un dop de femeie, lată-n șale,
Se tot învârtește de colo până dincolo,
Cotcodăcind pe apucate, ca o găină,
Care doar ce a sărit din cuibar,
După ce a ouat în balotul de paie.
— Stai și tu odată locului, zise Ion,
Și nu te mai fâțâi în jurul meu,
Că m-ai amețit
Și văd negru în fața ochilor.
Înfierbântarea lui era trecătoare
Și Mura nu o pune la inimă.
Adică el vorbise la pereți,
Că muierea făcea tot ce știa
Și nu ieșea din tamazlăcul ei neam,
Ba chiar, în asemenea momente,
Se ambala și mai tare.
— Mură, să știi că eu vreau să
Cumpăr casa lui Gică Troponete,
De lângă Sfatu Popular,
Aia cu marchiză și geamlăc.
— Cu ce cumperi casa? întrebă Mura.
Cine te aude, te și crede.
Cu pureci, că nici pe ăștia
nu-i avem.

— Lasă-l să-și cumpere, sări Leonora,
Mama Murei, ce îl doare gura?!
Dacă își ia casă înseamnă
Că ori cântă găinile cucoșește
În noaptea de Bobotează,
Ori ajung eu fată mare
Și nu mă mai mărit,
Să mă pici cu ceară.
— Ce-ți tot umblă melița, mamă soacră
Pot să-mi cumpăr orice-mi
poftește inima.
Că am pensie și am muncit o viață
Și, dacă o primesc, n-are rost să-mi
Pun pielea la saramură.
— Păi, da, noi, ăștia care nu avem pensie,
Sări arțăgoasă soacra.
Că n-avem de unde s-o luăm
Și nici cine să ne-o dea, trebuie
Să ne punem pielea la saramură?!
— Lasă-l, mamă, nu vezi că s-a boierit
Și nu mai este om de tras la sapă.
— Nu, nu, el este om de tras la măsea...

Colectivizarea forțată

Pe vremea colectivizării, Gogu Ocroteală
Din Rudarii Olteniei s-a băgat, să-i ajute
Pe cei de la raion și alerga prin sat
Zi și noapte să-i forțeze pe oameni
Să se înscrie la Gospodăria Agricolă Colectivă
„Drumul lui Lenin.”
Venise și unu Călinescu, avea un nas lung
Și purta un șal roșu.
Ăla umbla prin sat și făcea un C pe poartă,
Adică, pentru el, însemna că te-ai trecut la
Colectivă.
Dacă nu-l aveai pe C pe poartă,
Te chema cu cererea de intrare
Și trebuia să plătești și o taxa de 25 de lei.
Pe atunci era o sumă mare.
Ocroteală era cățelușul lui și toată
Ziua se gudura pe lângă pulpana
Ăluia.
Și-l informa de tot ce mișcă în sat.

Umblau de două luni după Nicu Ascunseanu
Cel mai bogat din sat: 35 de pogoane
De pământ, car cu boi, cazan cu țuică,
Treierătoare și cea mai răsărită casă.
Îl urmăreau și nu-l găseau deloc.
Ăsta stătea pitulat prin pădurea Ivănoaia,
Departă de sat, în apropiere de Palilula.
Într-o noapte, venise acasă după provizii
De mâncare și după schimburi de haine.
Și l-au prins, nu mai avea unde să fugă.
Erau și trei milițieni înarmați.
Au deschis poarta și au băgat dubița neagră
În curte.
Nevastă-sa și cele trei fete mărunțele
au început să plângă.
Au crezut că îl arestează și îl duc la Bug
Ca pe Pârvu lui Ureche.
L-au suit în mașină și au plecat.

Ocroteală, care n-avea nici în clin, nici
În mână cu colectivizarea forțată a
Agriculturii, a început presiunea și
Intimidarea:
— Te treci, Nicule?
— Nu, mârâia Ascunseanu.
Dacă ar fi fost doar ei doi,
I-ar fi pus mâna în gât și l-ar fi sugrumat.
Dar așa a înghițit în sec și un milițian
L-a lovit cu patul armei peste față

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

— Stai jos pe banchetă, banditul, s-a răstît Ocroteală
Era și el om din sat și se purta așa?!
S-a așezat.

„Legați-l la ochi” și l-a legat milițianul
Care îl bătuse.

Pe urmă către Călinescu:

- Tov. instructor, eu zic să-l ducem la Calafat,
Să-l aruncăm în Dunăre și scăpăm de el.
- Așa e bine, tovule, i-a răspuns ăla.

Au mers toată noaptea și dinspre ziuă
l-au dat jos.

L-au dezlegat la ochi și a privit
Înaintea lui.

Nicu Ascunseanu și-a făcut scurt socotelile:

„Doamne! Țăstia m-aruncă în Dunăre și
Îmi rămân nevasta și cele trei fete
Pe drumuri.”

- Te treci, bă, banditul? l-a înghionțit Ocroteală.
- Mă trec...
- Bine. Hai în mașină.

În dubița neagră, Nicu Ascunseanu a semnat
Cererea de intrare în colectivă și în
Câteva minute l-au dus acasă,
Au deschis ușa și l-au îmbrăncit
În fața porții.

Atunci, și-a dat seama Nicu Ascunseanu
Că îl plimbaseră toată noaptea pe
Câmp și prin sat și a înțeles că
De fapt Dunărea era Jiul...

Pătru Ursu

Moș Pătru Ursu se descurca din greu
După ce îi murise nevasta, Tudora.
Cei doi băieți erau însurați și la
casele lor.

Unul în Braniște și altul în Livezi
Se duseseră în averile muierilor
Măgari închiriați.

Dar pe bătrân nu-l deranjau deloc
Bârfele.

Gura lumii numai pământul galben o astupă.
Intră în bucătărie și trase un păhărel
de țuică.

Azi, trebuia să-l caute poștașul cu pensia.
Lucrase la cefereu, la gara din Rudarii Olteniei,
Ca acar.
Deși trecuse de 70 de ani, Pătru se ținea drept
Și trecea pe linie țănoș și fudul,
Că el era pensionar de stat.
Era în august și pe 25 ale fiecărei luni

Primea banii, că lucrase în a doua
armată a țării.

Nu rămăsese în agricultură.

„De bine, de rău, gândi el, trece luna
Și primesc 500.000 de lei. Ce sunt de ici,
de colo,

De lepădat ?!

Ori am ca Ilie Treanță 65.000 de la ceape
Nu merge, taică, eu am muncit
Patruzeci de ani la calea ferată, nu glumă.”

Pătru ieși în curte și se duse la gardul
Vecinului său, Nicolae Streche, cu care
Nu mai vorbise de o săptămână.

— Colae, Colae, ia vino, neică, până încoa.
Omul apără cu o bucată de brânză
În mână.

Și mânca din ea, doar ce se ridicase
de la masă.

Mai era puțin și se apropia de prânz.

— Bă, Colae, o visai pe dadă ta, Tudora
Era veselă și mă întreba:

„Bă, Pătrule, ce mai face Colae al nostru ?”
Și venii să-ți spui și să mai discutăm
Și noi ca oamenii: una, alta și ailaltă.

— Eram la masă și mă deranjași!
Răzdană mă-sii de treabă azi și mâine

— Hoooo, bă, ce ți se strășună așa din senin,
Te supărași și ți se ține din puțin.
Parcă ai avea nas de ceară, zău așa
Nu poate omu' să schimbe cu tine o vorbă,
Că gata îți sări muștaru'.

— Bine, bine, spune, cu mata oricum
Aș da-o tot n-o scot la cap și n-o nimeresc
pe a bună.

Da, te ascult.

Iote de ce te strigai eu...

Nu mai vreau calu' și căruța, să mă reped
Până la nenea în vale, în Gabru,
Să duc niște bulendre până-n sară
Dă-mi ăl măgar, că e mai bine.

— Te treziși târziu, moș Pătrule,
Acu plecă socru meu cu el în deal,
La târlă.

Nu-și termină răspunsul, că dinspre grădină
se auzi:

— I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha, I-ha.

Atunci, bătrânul se ridică pe gard,

Văzu măgarul și zise:

— Bă, Colae, ăla di colo, de la nuc
Nu e măgarul tău ?!

— Ba da, dar acolo îl leg eu
Când nu vreau să-l dau...

România culturală • România culturală • România culturală

Constantin Pădureanu

Ziua revistei *Curtea de la Argeș*

Pe 6 august a.c., de la ora 10.00, a avut loc Ziua revistei *Curtea de la Argeș* în Sala mare a Centrului de Cultură și Arte „George Topîrceanu” din localitate. Au participat foarte mulți oaspeți de seamă, din țară și din Basarabia – întâlnirea desfășurându-se și sub semnul „Podului de Reviste” inițiat de revista amintită și *Literatura și Arta*, de la Chișinău, în toamna anului 2011.

„Printre invitați îi amintesc pe acad. Nicolae Dabija, redactorul-șef al revistei *Literatura și Arta* (Republica Moldova); de la București: Florentin Popescu (redactor-șef la *Bucureștiul literar și artistic*), Marian Nencescu (redactor-șef la *Detectiv Cultural*), Firiță Carp (Editura *Detectiv*), de la Târgoviște: Corin Bianu (redactor la *Litere*), de la Craiova – Constantin Pădureanu (redactor-șef adjunct la *Noul Literator*). Au mai participat: oameni de cultură, scriitori, editori, artiști plastici, prieteni ai revistelor menționate, oficialități culturale, cum ar fi: Maria Mona Vâlceanu, Lucian Costache (Pitești), Ion C. Ștefan, Aureliu Goci, Nicolae Georgescu, Elena Armenescu, Mihai Costin, Paula Romanescu (București), Maria Vaida (Cluj-Napoca), Ioana I. Moisil, nepoata lui Gr. C. Moisil (Sibiu), Florian Copcea (Drobeta-Turnu Severin), Eugenia Bulat și Raia Rogac (Republica Moldova). Sloganul, de această dată, ca de altfel și cel de la edițiile anterioare ale *Podului de Reviste*, a fost ROMÂNIA MARE CULTURALĂ, scopul fiind de a face cât mai vizibilă realitatea acestui fapt, evident pentru oamenii de cultură (dar nu întotdeauna și pentru politicieni), de a sublinia rolul culturii în definirea și întărirea românismului, a sentimentului de unitate – reamintindu-ne că în istoria noastră unirea politico-administrativă a fost totdeauna precedată de și bazată pe unirea/unitatea culturală, de limbă, credință, datini,” ne-a declarat domnul acad. Gheorghe Păun, redactorul-șef al revistei *Curtea de la Argeș*.

Domnul Nicolae Dabija, membru al Academiei României și Moldovei, președintele Sfatului Țării-2, înființat pe 27 martie 2016, a prezentat situația politică, economică și culturală cu privire la visul dintotdeauna al basarabenilor de a se uni

cu Țara-Mamă, istoricul Vlad Mischevca a vorbit despre Războaiele Ruso-Turce din 1812, actrița Ninela Caranfil, o mare prietenă a Argeșului, a susținut un recital din Lucian Blaga, realizatoarea TV Gutiera Prodan a vernisat o expoziție de pictură, naistul Vasile Iovu și Doina Lavric-Parghel (la cobză) au încântat publicul cu un superb program artistic. Au fost lansate două noi titluri din Biblioteca Revistei *Curtea de la Argeș* (unul dintre volume este dedicat lui Gr.C. Moisil, la 110 ani de la naștere), iar profesorul Pavel Chirilă a fi prezentat și o carte-eveniment, „Cumpăna României”, de Călin Georgescu, o carte care poate deveni un veritabil proiect de țară, dublat de un program de guvernare.

În aceeași zi, după-amiază, de la ora 16.00, în Sala de Consiliu a Primăriei Municipiului Curtea de Argeș s-a desfășurat un bogat salon de carte, la care scriitorii prezenți și-au lansat un mare număr de cărți și reviste din țară și din Basarabia.

Ziua revistei *Curtea de la Argeș* a fost un adevărat regal de literatură contemporană și acad. Gheorghe Păun, mentorul acestei sărbători culturale, merită cu prisosință felicitări și aprecieri deosebite. Înainte de a încheia, mai adăugăm doar că ne plecăm fruntea în fața dumneavoastră și să vă țină Dumnezeu, încă mulți ani de acum înainte, cu bunele Domniei Voastre obiceiuri.

Rodica Florescu

Dumitru Duță – *O Sută De Povestiri*

Apărut în 2016, la editura bucureșteană *Cheiron*, volumul **O sută de povestiri**, a doua carte semnată de **Dumitru Duță**, ne oferă o lectură incitantă. Parcurgând scurtele proze, m-am simțit copil și adult în același timp, zburând, cu un covor fermecat peste o lume știută, dar spre care privirea, căutând ineditul, uită să se mai întoarcă.

Și iată-mă poposind în universul măsurat al capitolelor *Istoria scris-cititului*, *Olimpul zeilor*, *Iadul pușcărilor*. Multe dintre pagini devin o busolă care îndreaptă acul curiozității tinerilor spre cardinalii poli ai cunoașterii. Dar ne simțim invitați și noi, seniorii, la rememorare: istorie culturală, mitologie greco-romană, nume de închisori ale lumii. În „chenare limpezi”, cum observă prefactorul, strălucitul critic literar George Popescu, suntem conduși din Mesopotamia de acum 5000 de ani a primilor ei sumerieni, interesați de scris, în Babilon; din Egipt – în bătrâna Eladă, apoi în străvechea civilizație feniciană. Din epoca bronzului, în zilele fascinante ale internetului!

Povestea scrisului, povestea cărții. Găsim, peste timp, sisteme diverse de comunicare: inscripțiile din grote, hieroglifele egiptene, scrierea cuneiformă, alfabetul nodurilor și multicolorele mărgel-scoici, al scrijelirii pe lemn (un astfel de calendar, ni se spune, a folosit cunoscutul Robinson Crusoe), scrisoarea cu simboluri etc.

„Trece un ceas, mai trece unul...” se deapănă firul epic, îndemnându-ne, precum latinul: „Vade mecum”- Hai cu mine! Ajungem la frunzele încrustate de palmier, la prețiosul papirus și fabricile din Alexandria și Roma, la tăblița cu ceară, la cartea-panglică și biblioteca din argilă a împăratului Assurbanipal, cu peste 30.000 de cărți.

Ce mult a trecut de la epistola olteanului Ion, care, din armată, își avertiza soția prin obiecte „vorbitoare”(o floare, un copil, o casă, un adult, o pușcă), desen descifrat de preotul satului: „Dragă Floare, ai grijă de copil. Dacă vin acasă și te găsesc cu altul, te împușc!”

Cu nedisimulată mândrie, sunt amintite de către autor și tăblițele găsite la Tărtăria noastră, care ar fi existat cu 4000 de ani î.Hr.

De-a lungul mileniilor, sensul scrisului a îmbrățișat diferite direcții – pe verticală sau orizontală, de la dreapta la stânga-păstrat și azi la unele popoare, de la stânga la dreapta, cum s-a încetățenit în Europa. Instrumentele de scris apar enumerate și ele, în evoluția lor: os ascuțit, cui, condei, pană, toc, stilou, pix, tasta de ordinator.

Hârtia inventată de chinezi, secretul fabricării ei, dus de arabi în Spania, Italia, Franța, dar mai ales tehnica tiparului, legată, pe la 1430, de numele lui Johannes Gutenberg înseamnă o adevărată revoluție în istoria cărții, depășind stadiul copiștilor călugări care, într-un an, izbuteau să caligrafieze abia 500 de pagini.

De la tăbliță, la tipografie, apoi la tabletă! Oare în viitor, librăria, biblioteca își vor pierde interesul? Este adevărat, internetul, CD-ul, stickul, cartea electronică au avantaje de necontestat în universul modern. Și totuși, în spațiul larg al comunicării, noile tehnologii informaționale nu vor putea să ia locul cărții tipărite, pe care o ții cu dragoste în mână!

Capitolul *Olimpul zeilor* începe cu prezentarea Mediteranei, „lacul” dintre cele trei continente, cu zona orientală Marea Egee și insulele sale, unde s-a așezat poporul elen. Țară săracă, Grecia, dar bogată în legende, în care zeii se apropie firii omenști... Sunt amintite patru temple mai importante: cel din nord, al Dodonei, cel din Delfi, cu oracolul său, templul din Epidaur, venerând pe Asclepios, zeul medicinei și Partenonul de pe Acropole, sanctuarul zeiței Atena. Pe aceste meleaguri au înflorit miturile, minunate povestiri explicative, retransmise, spre anul 700 î.Hr., prin Homer și Hesiod, despre titani și zei, despre eroii glorioși, primiți, după moarte, în Olimp: Oedip și Orfeu, dar și Ahile, Hector și Ulise-vitejii războiului troian. Începutul lumii, reamintește naratorul, înseamnă Haosul, din care a apărut Gheea, mama titanilor - stăpâni ai Universului. Ultimul ei născut, Cronos, este tatăl unor zei străluciți: Hera, Atena, Demetra, Dionisos, Afrodita. Universul cuprindea trei regate: Cerul, stăpânit de Zeus, Marea lui Poseidon (Neptun), Infernul, posedat de Hades (Pluton-la romani). Mitul Europei, care va da și

Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare • Noutăți literare

numele continentului, pare mai puțin știut. Fermecat de nepoata "dulce și frumoasă" a lui Poseidon, Zeus, transformat într-un taur alb, cu coarne de aur, o răpește pe fată pentru a-i fi soție, prefăcând-o, apoi, într-o constelație cerească. Atena (Minerva), născută din capul lui Zeus cu lance și coif va deveni zeița înțelepciunii, cea care a adus pe pământ măslinul – arborele păcii.

Cititorii ar fi dorit, poate, să-i întâlnească și pe Icar, fiul lui Dedal, zburând cu aripile lui din ceară spre soare, spre libertate sau pe titanul Prometeu, eroul civilizator care a dăruit omenirii focul binefăcător. Dar povestitorul nostru s-ar fi luat la întrecere, în pagini, cu scriitorul Al. Mitru, așa că noi suntem mulțumiți cu esența!

Ultima parte a cărții, *Iadul pușcăriilor*, pornește de la textul lui Peter Kent și prezintă, pe un spațiu mai restrâns, câteva importante închisori ale lumii. Pornind de la 421 î.e.n., finalizând cu 1943 (Stalag Luft), prin descrierea celulelor strâmte ca niște cotețe, a clădirilor suprapopulate cu sute de suflete, până la sordidele vase plutitoare, acest interesant capitol informativ se constituie și într-un summum al modului inuman în care condamnații din timpuri și locuri diferite își ispășeau pedeapsa. În Turnul Londrei, transformat din cetate de apărare în pușcărie, doi regi au fost asasinați, trei regine decapitate, iar în Primul Război Mondial au fost executați 11 spioni.

Inițial fortăreață medievală, Bastilia a devenit, în sec. 18, simbolul regal al puterii absolute. Închisoarea pariziană "a căzut" prin revoluția

din 1789, iar de atunci, 14 iulie este sărbătoarea națională a Franței. Insula Dracului din Guyana franceză, colonie penitenciară desființată în 1938, aduna, pe o rază de doar 2 km, în viețuire umilitoare, peste 300 de deținuți care, dacă mureau între timp, ajungeau hrana rechinilor. Considerată al treilea loc cumplit de detenție din lume, Siberia cea îngropată în zăpezi este, începând cu 1648, "o întinsă închisoare naturală, fără pereți și fără gratii" atât pentru țăranii datori stăpânilor, cât și pentru criminali. Regimul țarist îi deporta fără milă pe opozanții politici în sate izolate la sute de km unul de altul. Aici a fost exilat, între 1902 și 1917 și I. V. Stalin, pentru ideile sale bolșevice.

Colivii din fier în turnuri înalte sau cuști în grădini zoologice, scorburi largi de arbori, gropi în pământ prea puțin aerisite sunt alte locuri de grea detenție pentru infractorii din diferite ținuturi.

Cum „O carte bună n-are niciodată sfârșit” (R. D. Cumming), îl așteptăm pe semnatarul povestirilor (ca să împlinim numărul 100...) cu neștiute și interesante date din istoria pușcăriilor românești. Destule, și ele!

Cu toată diversitatea celor trei părți, cartea lui **Dumitru Duță** se impune

prin unitate și armonie. Lexicul variat, claritatea, echilibrul, precizia termenilor, ca și tonul obiectiv îi conferă o relaxantă atmosferă evocatoare, dinamizată uneori de un dialog viu. Alături de nota de real și concret, toate acestea suscită curiozitatea și interesul cititorului.

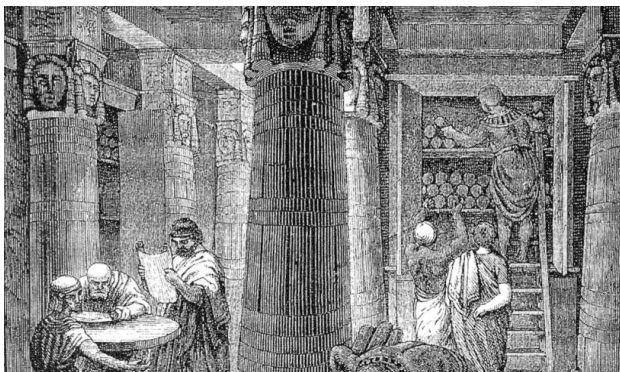
Dumitru Duță

Destinul cărții

Deseori, destinul unei cărți este mai curios decât acela al unui om. Culegerea de versuri a poetului grec Alkman a ajuns la noi în cel mai neobișnuit fel. Sulul de papirus ar fi pierit dacă n-ar fi fost înmormântat odată cu autorul.

La vechii egipteni exista obiceiul ca în mormânt, împreună cu mumia, să se pună toate hârtiile și cărțile scrise în timpul vieții. Pe pieptul mumiei, s-au odihnit până în timpurile noastre scrisorile, operele științifice și versurile scrise de oameni, care au trăit cu mii de ani în urmă.

În mormintele egiptene s-au păstrat o mulțime de cărți, care nu s-ar fi putut păstra în bibliotecă. Cea mai mare dintre bibliotecile egiptene – Alexandria – a ars în timpul conflictelor armate cu împăratul Iulius Cezar. Au pierit atunci manuscrise minunate odată cu milioane de suluri. De la cărțile care făceau cititorii să râdă ori să plângă nu ne-au rămas decât titlurile, așa cum se păstrează pe monumentele funerare, numele unor oameni care de multă vreme au putrezit și au fost uitați.

În Evul Mediu, când pergamentul era foarte scump, se întâmpla ca atunci când se găsea un manuscris antic, să se răzuiască de pe el cu un cuțit textul vechi și, în locul poemului grecesc sau al operei unui istoric roman, să fie scrise viețile sfinților. Nenumărate cărți ar fi pierit dacă în vremea noastră nu ar fi fost găsit mijlocul de a reînvia cărțile distruse sau palimpsestele.

Cerneala se impregna atât de adânc în pergament, încât cea mai aprigă răzuire nu putea să șteargă complet urmele textului. Uneori, este suficient să uzi manuscrisul cu o anumită compoziție chimică și apar contururile roșietice sau albastre ale vechiului text. Când se folosește acidul tonic, extras din gogoșile de ristic, manuscrisul începe să se înnegrească, moare a doua oară. Dar au început să se întrebuințeze și alte compoziții, care fac ca textul să apară pentru scurt timp. În clipa în care a apărut, textul trebuie fotografiat și compoziția spălată. Astăzi, pe scară largă, cercetătorii recurg la razele infraroșii.

Cărțile au avut dușmani, este adevărat, dar au avut și prieteni care le căutau prin mormintele egiptene, sub cenușa orașelor Herculaneum și Pompei și în arhivele mănăstirilor.

Este interesantă povestea unuia dintre acești prieteni ai cărților, Scipione Maffei, în care ne spune cum a descoperit biblioteca din Verona. Pe Maffei nu l-a descurajat eșecul predecesorilor lui. Cu toate că

nu era un învățat paleograf, el se puse pe lucru cu pasiune. În cele din urmă, a găsit biblioteca acolo unde fusese căutată în zadar. În dulapurile depozitului din Verona, nu existau cărți. Însă, nimănui până la Maffei, nu-i trecuse prin gând să ia o scară și să se uite sus, pe dulapuri, unde toate aceste manuscrise prețioase zăceau de mulți ani în praf și dezordine. Maffei era să leșine de bucurie: în fața lui se aflau cele mai vechi manuscrise latine din câte există.

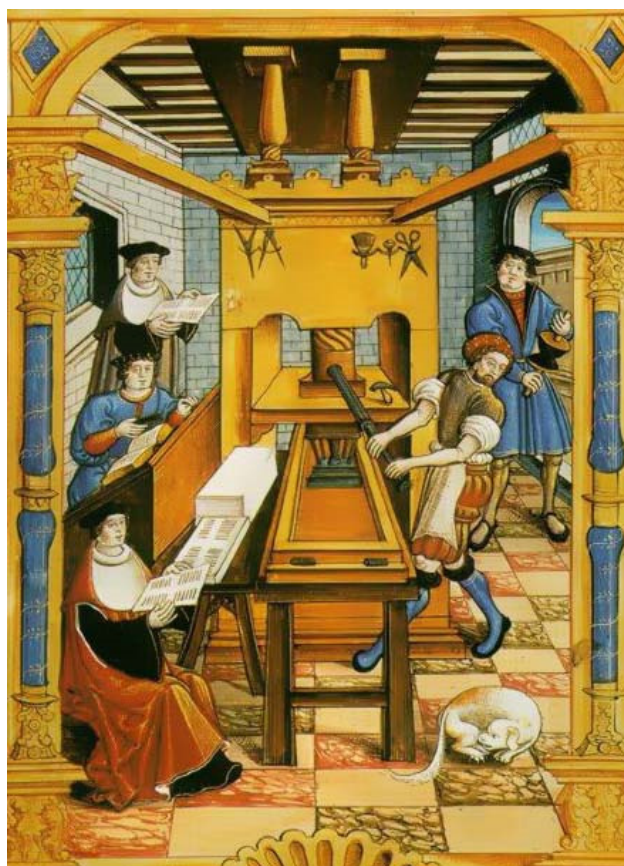
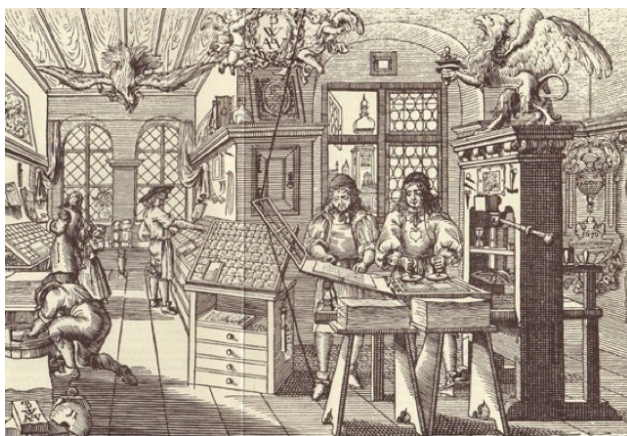
S-ar mai putea povesti multe lucruri interesante despre peripețiile cărților. Fiecare carte veche care a ajuns până la noi este o corăbioară de hârtie, care a străbătut marea furtunoasă a istoriei. Câte pericole nu stau în drumul unei astfel de corăbioare! Ea este construită din cel mai șubred material. Nu numai focul, dar și viermii o pot distruge.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

În vremea noastră, când cărțile sunt tipărite cu miile, există totdeauna speranța că dintre numeroase exemplare gemene, cel puțin unul va învinge veacurile. Dar, în vechime, când cărțile nu erau tipărite, ci copiate, dispariția unui manuscris era deseori un lucru ireparabil, sfârșitul operei pe care o conținea. De aceea, s-au păstrat așa de puține cărți vechi, scrise de mână.

În soarta cărților era oglindită istoria popoarelor și a țărilor. Cărțile făceau mai mult decât să povestească și să învețe. Ele luau parte la războaie și revoluții, ajutau la detronarea regilor, luptau și de partea asupriților, și de partea asupritorilor.

Viața cărților și viața oamenilor au fost întotdeauna într-o legătură indisolubilă. Iată o întâmplare când omul și cărțile lui au pierit în același timp, pe același rug. Aceasta s-a petrecut în Franța în sec. XVI, în 1539, muncitorii tipografi din Lyon au declanșat o grevă. Era prima grevă a muncitorilor tipografi. Între zețari și patronii tipografi a început un război, care a durat timp de doi ani. Însă unul dintre patroni a luat partea muncitorilor. Greva s-a terminat prin victoria patronilor: revendicările muncitorilor au fost respinse și ziua de lucru stabilită la cincisprezece ore.

Tipografii n-au uitat nedreptatea. Peste cinci ani, la Facultatea de Teologie din Paris, s-a primit denunțul că persoana care pactizase cu muncitorii avea o carte în care predica ateismul. În această carte, erau tipărite următoarele cuvinte: „După moartea ta, te vei preface în nimic“. Cuvântul „nimic“ i-a fost pus în cârcă, deoarece nega nemurirea sufletului.

Judecata n-a fost lungă și bietul om a fost osândit la moarte, literalmente pentru „nimic”, fiind ars împreună cu cărțile lui, în piața Mobert din Paris.

În concluzia acestei „povestiri”, să consemnăm faptul că de la începutul civilizației oamenii au manifestat o mare râvnă de a învăța, de a cunoaște și de a pătrunde tainele existenței. Nimeni n-a reușit să facă acest lucru de unul singur, ci a trebuit să preia ceea ce deja știau înaintașii săi. Antichitatea, Evul Mediu și Epoca modernă și-au perfecționat formele de instruire, folosind consecvent cartea.

Jean Băileșteanu

Viața ca o... paradă

A doua zi, de dimineață, un prieten de la București, dacă nu mă înșel, chiar prozatorul și contabilul Uniunii Scriitorilor, Aurel Maria Baros, m-a rugat, încă de seara, la telefon, să ne întâlnim la IDMS de dimineață, pe strada Caracal, că e programat să-și ridice și el un *Oltcit* și să vorbesc cu băiatul care aduce mașina din fabrică, să-i caute și lui una mai bună. Am semnat dimineața condica de prezență la Bibliotecă, m-am urcat apoi în mașină, fără să spun nimănui nimic, și-am plecat la IDMS să mă întâlnesc cu Aurel Maria Baros. Am întârziat acolo până spre prânz când, în sfârșit, Aurică s-a urcat la volan și a plecat cu mașina spre București. Când m-am întors la Bibliotecă, era o zarvă de nedescris. Mă căutau disperate directoarea, împreună cu secretara cu propaganda de la Municipiu, Stana Crăciunoiu, și nu știau de unde să mă ia. Erau desfigurate la față.

— Tovarășul Băileșteanu, i s-a luminat fața directoarei când m-a văzut în curtea Bibliotecii, unde ați fost, că vă căutam de două ore și mai bine...

Le-am spus unde fusesem, fără să mint, după care și ea, și secretara Stana Crăciunoiu au sărit cu gura pe mine:

— Vi s-a repartizat astăzi un apartament cu trei camere în centru, lângă *Patria*, chiar peste stradă de Universitate, nu mai e cazul să mergeți în audiență...

Am simțit că-mi sare inima din piept de bucurie.

— Sigur, sigur? am întrebat eu.

— Puteți să mergeți și să vă luați și cheile de la apartament, m-a asigurată Stana Crăciunoiu, blocul abia zilele astea s-a dat în folosință...

— N-are rost să mai mergeți în audiență..., a insistat directoarea.

Mi-am dat seama atunci cât de frică le era de Traian Ștefănescu și făcuseră, numai într-o dimineață, și pe dracu-n patru să-mi dea apartament, numai să nu mă duc și să spun cumva ceva de la Bibliotecă.

— Doamnă, nu mă mai duc, m-am hotărât eu, dar un gest de bun simț este totuși să mă duc la Stanciu și să-l anunț.

Deși s-au opus la început, în cele din urmă au acceptat. Am plecat la Stanciu și i-am spus că am primit apartament chiar în ziua aceea și n-are rost să mă mai prezint în audiență la primul secretar.

— Nu, nu, a sărit Stanciu cu gura, trebuie să vă duceți... Acum două săptămâni nu s-a prezentat unul și m-a trimis după el să-l aduc tocmai de pe la Zalău... Ce vă costă... Veniți la trei în audiență, spuneți că vi s-a repartizat apartamentul, în mod sigur o să discute cu dumneavoastră despre literatură, că-i place, dar nu se face să nu vă prezentați... Să nu-mi faceți una ca asta, că dau de dracul... Vă rog eu... Cu primul nostru nu este de joacă...

— Bine, l-am asigurat, am să vin...

L-am salutat pe Stanciu, mi-a zis că oricum ne întâlnim la trei, după care m-am întors la Bibliotecă. Pe directoare am găsit-o în curte, nerăbdătoare să afle ce am făcut. Stana Crăciunoiu plecase. I-am spus doamnei Zglimbea că n-am cum să nu mă duc, tot, tot ce-mi spusese Stanciu, „ce vreți, să creadă că nu m-ați lăsat dumneavoastră?”, am băgat și eu bățul printre gard și directoarea s-a făcut galbenă la față, apoi m-a rugat din nou, „din tot sufletul”, să nu spun ceva de la Bibliotecă.

— Nu spun, doamna directoare nimic, nu vă mai temeți, aveți cuvântul meu de onoare... La urma urmei nici n-am ce, stați liniștită și aveți încredere în mine... Eu nu sunt Puica...

La ora trei m-am prezentat la audiență, Stanciu ne-a încolonat pe vreo treizeci de oameni, câți se adunaseră, și ne-a condus în Consiliul Județean, într-o anticameră. Ne-a spus să stăm pe scaune și să așteptăm, iar el a intrat pe ușă la primul secretar.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Câte unul, câte unul am fost apoi chemați în cabinetul lui Ion Traian Ștefănescu. Stăteam pe scaun și așteptam să fiu strigat și aveam inima în mine de emoții cât un purice. După cinci, șase minute, poate nici atât, ieșea unul și intra altul. Mie nu-mi mai venea rândul și chiar intrasem la îngrijorare. Mă gândisem la început că ne cheamă în ordine alfabetică. N-a fost așa și mă gândeam că pe mine nici nu mă mai strigă, poate i-o fi spus Stanciu că mi s-a rezolvat problema cu apartamentul. Nici în cincizeci de minute, am rămas ultimul în anticameră. Când a ieșit cel de înaintea mea, odată cu el a ieșit și Stanciu și m-a invitat înăuntru. Primul secretar Ștefănescu a dat mâna cu mine și m-a invitat să iau loc pe un fotoliu așezat chiar în fața biroului său. Înspre fereastră, la o masă lungă, erau aliniați Stanciu, șeful de la audiențe, Nenoiu, șeful lui de cabinet, Pătrău, directorul Direcției Muncii, a cărui soție era colegă cu mine, și Corneanu, secretarul Consiliului Județean, mare admirator al cărților mele și originar din Vârtop, aproape consătean. Luasem niște cărți la mine, pe care scrisesem câte un autograf și, înainte de a mă așeza, i le-am întins. A pus mâna mai întâi pe „Drum în tăcere” și a început s-o răsfoiască.

— Am acasă o bibliotecă întreagă de cărți numai de la voi, scriitorii..., mi-a zis la un moment dat, a pus cartea pe birou, a scos dintr-un pachet *Kent* o țigară, și-a aprins-o, după care m-a invitat să servesc, dacă vreau.

— Nu, mulțumesc, l-am refuzat. Eu fumez *Carpați*, dar nu aici...

— Toți îmi aduceți cărți... Nici nu știu unde să le mai pun...

— Din respect..., tovarășe prim secretar..., am îndrăznit eu.

— Nu despre asta este vorba... Problema e că mă simt obligat să le și citesc...

A luat din nou cărțile de pe birou și le-a răsfoit și, cu ochii în ele, l-am auzit la un moment dat:

— Ia spune, ce părere ai despre cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de ieri?

Am înghețat. Îmi venea să mă bag sub birou sau s-o iau la fugă. Dracul se uitase la cuvântarea

lui Ceaușescu. În sinea mea, am început să regret enorm că mă aflam acolo. Cine mă pusese? E ade-vărat, privisem seara ceva, dar închisese repede televizorul, mai mult să nu dau în el și să-l sparg.

— Știți, am început eu să mă bâlbâi, am venit mai târziu acasă și n-am prins decât foarte puțin...

— Ziarele nu le citești?

— Le citesc, dar ajung târziu în Craiova, abia după ora cinci... Totuși, din câte am apucat să văd, a fost, ca de obicei, o cuvântare magistrală..., am zis să folosesc și eu limbajul obișnuit, în speranța că nu-mi va pricepe ironia.

S-a uitat la mine insistent peste ochelari, i-a luat apoi din ochi și i-a pus pe birou și, privindu-mă fix, parcă să mă hipnotizeze, mi-a zis:

— Nu vă mai formalizați atâta, domn’e, a fost o cuvântare banală ca toate cuvântările rostite cu prilej aniversar...

La mijloc, Nicolae, Elena și Nicu Ceaușescu, în stânga pozei, Ion Traian Ștefănescu, în dreapta, Ștefan Andrei.

Am crezut că o să cad din fotoliu. Cum să spună primul secretar că Ceaușescu rostea cuvântări banale? Pur și simplu am înghețat. Doamne, mi-am zis în gând, ce caut eu aici, ce vrea omul ăsta de la mine? Am rămas pur și simplu mut, ca și asistența de la masa de alături. Pe perete trona tabloul lui Nicolae Ceaușescu, ca o icoană, chiar în spatele biroului lui, iar pe altul era cel al Elenei, și el îmi spusese că Ceaușescu ținuse o cuvântare banală. Am făcut eforturi mari să-n cerc să-mi revin cât de cât din emoții și i-am spus la un moment dat:

— Din câte am prins eu la televizor, am început să-mi aduc câte ceva aminte, am înțeles că anul acesta se va pune mare accent pe sărbătorirea a patruzeci de ani de la începerea cooperativizării agriculturii...

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Ion Traian Ștefănescu m-a privit din nou lung și, după câteva momente de pauză, mi-a zis:

— Uite prin ce se remarcă cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu de-aseară! a întors-o el ca la Ploiești, vorba proverbului. Trebuie combătut gorbaciovismul cu orice preț! Perestroika și Glasnostul sunt forme de deviere de la principiul socialismului...

Priveam în jos și tremuram tot ca varga, încercând, pe cât puteam, să vorbesc cât mai puțin și numai *ce trebuie*.

Răsfoia în continuare la cărțile mele și, la un moment dat, a schimbat discuția:

— Și ce mai scrii, mai ai ceva în lucru?

— Da... Din zi în zi, aștept să-mi apară un roman la „Cartea Românească...”

— Cum se cheamă?

— „Goana”..., i-am zis eu.

— Și ce tratează?

— Acțiunea se petrece cam prin anii 1935, iar cartea încearcă să descrie lumea care l-a născut pe Petru Lupu de la Maglavit...

— Daa...? Despre actualitate de ce nu scrii?

— Scriu, cum să nu scriu, am mai prins puțin curaj, dar eu am început un proiect în care vreau să prind un secol de viață a țaranului român, un tablou al satului pe o sută de ani... Am scris despre răscoala de la 1907, despre Primul Război Mondial, despre perioada dintre cele două războaie, chiar prin această carte care trebuie să-mi apară, despre cel de-al Doilea Război Mondial, despre căderea regimului burghezo-moșieresc, cartea această, „Drum în tăcere”, toată este dedicată cooperativizării agriculturii. Următorul volum, încercam eu să-l impresionez, în continuarea acestuia, va fi despre noua revoluție agrară...

Era la modă asta și-ncercam și eu să impresionez și să scap de încurcătura în care mă băgase.

— L-ai cunoscut pe Petru Lupu?

— Nu l-am cunoscut... Doar mi l-a arătat cineva dintr-o mașină... O dată... Era pe drum...

— Ar trebui să te duci și să-l cunoști... Cât mai e în viață... Ar fi o experiență bună și nu strică niciodată o documentare la fața locului... Trebuie să profiți de faptul că mai e în viață... Neapărat... Uite, când i-am dat drumul în America lui Ioan

Grigorescu, mi-au sărit nu știu câți în cap că-l las să se plimbe pe banii statului... Și uite ce carte interesantă a scris după ce a venit de acolo..., a scos din sertar un volum proaspăt, nou apărut. Mi-a trimis-o zilele trecute... Foarte interesantă carte...

— Și Paul Anghel, am intervenit eu, a fost de multe ori în Bulgaria pentru documentare și, acum câteva zile, cum probabil știți, a scos și ultimul volum din ambițiosul lui proiect, „Zăpezile de-acum un veac...” Când l-a anunțat, nimeni nu credea că va putea să ducă la bun sfârșit proiectul acesta, despre independența României...

— De-aia-ți spun, nu trebuie ratat nimic... Fă tot ce poți și cunoaște-l pe omul ăla, și cât mai repede, că nu știi cât mai are de trăit...

— Asta mi-a spus și Mitropolitul Nestor Vornicescu...

A făcut o pauză, timp în care s-a uitat pe-o hârtie, cred că era cererea mea, după care a rostit:

— Și zici că n-ai casă...

— Tovarășe Prim Secretar, cred că deja am...

— Cum crezi că deja ai? s-a mirat Traian Ștefănescu.

— Mi s-a comunicat la serviciu că mi s-ar fi repartizat astăzi un apartament cu trei camere...

— Nu vrei cu patru? Ai nevoie... Și îndeplinești și condițiile... Ai doi copii și, după lege, fiind scriitor, ai dreptul și la o cameră în plus...

M-am gândit pe loc că ce e în mână, nu-i minciună. Până mă înscriam din nou pe lista de priorități, până mi se repartiza, dacă mi se mai repartiza, cine știe cât timp trecea. Și mi-a mai venit în minte și vorba aceea că, cine fuge după doi iepuri, nu prinde niciunul. De asemenea, mă bucuram că apartamentul, care-mi fusese repartizat, era situat în centru. Poate pe cel cu patru camere mi l-ar fi dat cine știe pe unde. Așa că am renunțat.

— Tovarășe Prim Secretar, dacă totuși mi s-a repartizat unul, mă mulțumesc și cu trei camere...

— Nenoicule, s-a întors spre șeful lui de cabinet, fă-mi legătura cu Voiculescu...

Ion Voiculescu era prim secretar al Comitetului Municipal de Partid și primar al Craiovei.

Apoi s-a întors către mine:

— Ești rudă cu Fănuș Băileșteanu de la „Manuscriptum?”

— Da..., am confirmat eu, suntem frați...

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

— L-am cunoscut..., mi-a zis primul secretar. Amândoi sunteți niște proști... Niște blegi cum n-am mai văzut... Bă, cu ăștia, a făcut cu mâna în aer un semicerc, cred că la activiștii de partid se referea, trebuie să știi să dai din coate, să fii insistent... Altfel nu răzbești... Nici tu, nici frate-tău nu știți să dați din coate...

Între timp, Nenoiu l-a găsit pe Voiculescu la telefon și i-a făcut legătura.

— Voiculescule, a pus Ion Traian Ștefănescu telefonul la ureche, am aici la mine pe un tânăr și talentat scriitor, Jean Băileșteanu... Ai auzit de el?

Nu știu ce-a răspuns Voiculescu, probabil i-o fi spus că nu știe, fiindcă l-am auzit pe primul secretar:

— Bine, lasă, că tu nu le ai pe ăștia cu literatura... Uite, băiatul e aici la mine, n-are casă... Zice că totuși i s-ar fi repartizat astăzi un apartament? Știi ceva?

N-am auzit, de asemenea, ce i-a răspuns Voiculescu în telefon, probabil că nu știa, fiindcă l-am auzit din nou pe Ion Traian Ștefănescu:

— Dacă i s-a repartizat, e foarte bine, dacă nu, ai douăzeci și patru de ore la dispoziție să-i dai apartament... Bă, ăsta e scriitor, bagă asta la urgența urgențelor, ai înțeles? Dar nu-i dai apartamentul la dracu-n praznic, unde-a-nțărcat mutul iapa și te speli pe mâini apoi, îi dați pe-aci prin centru, pe unde vă luați voi... ăsta e scriitor, bă, ai înțeles?

A pus receptorul în furcă și s-a întors spre mine:

— Ți-am spus, ești prost, nu știi să dai din coate... Că ăștia habar n-au pe ce lume trăiesc... Cred că numai ei sunt buricul pământului...

Între timp, a sunat Voiculescu și i-a raportat că, într-adevăr, mi se repartizase un apartament chiar în ziua aia, într-un bloc nou de pe lângă cinematograful „Patria”, așa cum îmi spusese directoarea și Stana Crăciunoiu.

— Și nu ești membru de partid, zici..., a continuat discuția cu mine după ce a închis telefonul, cu ochii pe cererea mea.

— Nu..., am zis eu.

— Înseamnă că ai ceva la dosar..., s-a arătat îngrijorat Ion Traian Ștefănescu.

— Ce să am eu la dosar, tovarășe Prim Secretar? Tatăl meu a fost primul membru de partid

din sat și unul dintre primii colectiviști... Ba a participat și în comisia de colectivizare la lămurirea oamenilor... Mama e membră de partid, frate-meu e membru de partid, soția mea e membră de partid, soacră-mea e membră de partid... Ce-aș putea să am eu la dosar?

— Păi și de ce nu te-au primit până acum, dumneata cu cărțile pe care le scrii, nu faci tot politica acestei țări? Altfel nu ți-ar fi fost permis să le publici... Cum să nu te primească?!

— Mi s-a spus totdeauna, de câte ori am încercat, că în instituțiile de cultură sunt puține locuri repartizate, că cele mai multe merg spre întreprinderile muncitorești...

— Nu e adevărat! Nenoiole, s-a arătat revoltat chiar, deschide carnetul și notează: cu maximă urgență te ocupi de toate demersurile, personal, ca tovarășul Băileșteanu să fie primit în partid... Ai înțeles? Și mă ții la curent...

Fragment din trilogia cu același nume, vol. I,
Dictatura politică sau Cartea învrăjbirii noastre,
Jurnal de scriitor sub dictatură.

Lirică feminină • Lirică feminină • Lirică feminină

Maria Bonea

De unul singur

Am adunat în timp, de unul singur,
Puterea visului curat, doinit cu dor,
Cules din aura copilăriei ancestral,
Din visul nemuriri, din tainicul izvor.
Atras de aura miresmei neatînse,
A florilor gingașe ce se trezesc în zori,
Opritu-m-am din drumul meu o clipă,
S-ascult în taină glasuri de cocori.
Puterea visului sublim cules din sideralul zbor,
Strecoară-n sufletu-mi subtil speranța,
Că nu mai suntem singuri în timp ce visăm
Zburând la înălțimi pe aripi de cocor.

Copiii frumoși la anii senectuții

S-ar părea că-i prietenie,
Nu de azi, ci mai de ieri,
Îi unește-nțelepciunea,
Anii grei ce rîd de ei.
Se cunosc din întâmplare,
La o tablă, într-un parc,
Traversând marea cea mare
Un moșneag cu alt moșneag.
Monotoni ca vremea bună,
Navighează fără frică,
Se simt tineri, încă-n forță,
Curajoși ca doi copii,
Pe când ancora ridică.

Georgiana Pozmac

Gândul arzător

Arde neîncetat... arde!
Ceva se întâmplă...
Nu știu... vorbesc banalități!
Rîd în hohote și nu pot să mă abțin.
Destinul mi-e sorit!?
Să cad, să mint, să-nfrunt!
Căci gândul mă frămîntă,
Nu pot să rezist, chiar de-aș muri pe-o piatră,
Căci am trăit o poveste chinuitoare!

Semne

Doamne! De ce s-a întâmplat așa?
Unde ești, iubirea mea?
De ce mi-ai lăsat urme adânci?
Pe trupul fără de păcat,
Cu toate astea l-am iertat!

Doamne! De ce a procedat așa?
Când știa durerea mea!
De ce lovea fără încetare?
Iar eu țipam cu disperare!
Iar el plîngea de supărare!

Doamne! De ce s-a întâmplat așa?
De ce soarta mi-a fost grea?
De ce semnele nu mai dispar?
De ce eu nu mai apar?
Fata care am fost cândva,
Și asta, doar din vina ta!

Luminița Cristina Petcu

Anotimpurile Gironiei

Uneori mă gândesc la tine ca la o carte cu coperti albastre
în care dorm păsări dintr-o altă viață, o ecuație
pe care am învățat-o din logica lui Kizeveter
deși vîntul încă bîntuie printre trestii
cu bucuria aceea neștiută care mă duce
departe de Timp, de mine care-mi umplu buzunarele
cu solzi de pește, vara târziu, către toamnă,
într-un echilibru fragil și cu regretul
de a nu-mi fi de ajuns această bucată pustie de drum.
Amară și înecăcioasă ca un fum de paie arse.
Adevărul e pretutindeni sub razele piezișe,
iar noi așteptăm, așteptăm, așteptăm.
Munții se apropie de cer încheind tratate de pace
croite pe măsura ta, dimineața la ora exactă,
nu există ceva comparabil,
poate doar această mare de dragoste și recunoștință.
În somn, strigătul devine poem.

Octombrie

Poveștile sfîrșesc câteodată în somn,
alteori la o vîrstă când buzele tremură
odată cu vîntul și cred pesemne
că fiecare om e un Meșter Manole
și fiecare doar o pasăre peste obrazul lunii.
Nalba de China se-ntoarce după soare
cu ironia suavă a propriei căutări.
În eternitate duminicile sunt fericite
laolaltă cu podurile, gândurile,
gările cu fluturi în stare să treacă
prin ziduri tăcute și pline de dragoste
ori de câte ori deschid fereastra
spre necuprinsul toamnei.

Lirică feminină • Lirică feminină • Lirică feminină

Mihaela Ivan

Viața scrisă cu litere mari

Deasupra noastră,
fluvii în care se îngrămădesc îngeri
oameni cu evantaie în loc de ochi
eclipsa la care mai privesc doar câinii însetați de lumină
Și cerul de cuprins în mâini și cerul de necuprins
Ține-mă de mână până nu se face seară
îi spun omului expectativ
care trăiește într-o altă emisferă.
Ține-mă de mână acum
când oamenii vor să dezerteze din viață
Să strig pe litere cerul
să strig toate străzile pe care am trecut
și toți oamenii pe care i-am iubit.

Pătratul luminii

Versurile nu le-am scris eu,
o mână de trâmbișas
care îmi arată pătratul luminii,
o mână care între noiembrie și august nu se oprește.
Termini de scris o viață
și te apuci de alte treburi,
vezi zgârieturile de pe pereți și podeaua nelustruită.
Scriu cu vârful degetelor nemulțumite că am născut copii cuminiți,
îmi înalț hârtiile până la tavan
ca să îmi văd mai bine cuvintele,
ar trebui să le arunc pe fereastră
dar nu mă pot lepăda de cerul meu.
Mâna de trâmbișas îmi arată pătratul luminii
și eu îl împart în unghiuri, zile și oameni.
Termini de scris o viață
și te apuci de alte treburi,
spune omul ce cântă la trâmbiță.
El mi-a furat cuvintele și mi le scrie pe fiecare frunte
pe care o întâlnește.
Din august până în noiembrie îmi gândește viața,
sunt speriată,
dar nu mă pot lepăda de cerul meu.

Mariana Pândaru

Pe linia dreaptă a inimii

Undeva, pe linia dreaptă a inimii
veneai tu – cu drumul din nord
Și de departe te asemeni
unei umbre
Și de aproape
vedeam că ești om
ca toți oamenii
Deși mai aproape
te confundam – iată –
cu inima mea din vremea
unor dimineți liniștite

Claudia Mitra

Noapte de iarnă

*Cer îndoliat.
Noapte de iarnă.
Somnul rânjește după un horn.
Număr până la o sută.
Fără efect.
Încă mai umblu
pe acoperișul lumii.
Cred că îmi scapă ceva.
Despre mine.
Caut.
Număr până la o sută.
Fără efect.
Încă mai umblu
pe acoperișul lumii.
Aștept dimineața.
Să adorm.*

Cu punct și de la capăt...

*Și dacă moartea te-ar privi în ochi,
dar te-ar ierta,
spune-mi, ce-ai face în primele secunde?
Cu punct și de la capăt ai pleca de unde
vremelnic se oprise viața ta?
Și dacă moartea te-ar privi în ochi,
dar te-ar ierta,
spune-mi, ce-ai face în primele secunde?
Ai fi mai blând decât ai fost cândva?
Ai împărți mai mult din fericirea ta
cu un necunoscut ce mâna ți-a întins,
sperând că-i vei zâmbi și nu-l vei ignora?
Gândește doar. Răspunsul nu mi-l da.
Trăiește ca și cum s-ar întâmpla.*

Poezia – coroană de spini

Dumnezeu
mi-a dat poezia
– coroană de spini

Să pot traversa
mai ușor
deșertul acesta de viață
trăgând după mine
o cruce incandescentă
călând eu – nisip
pe nisip.

Oana Manolescu

Primăvara

...Mi s-a povestit că nu împlinisem trei ani când m-a luat o mătușă la biserică. Am stat eu ce-am stat, nu mult, preotul cânta, dar nu era cântecelul pe care mă învățase mama acasă. Cum nu pricepeam nimic din slujbă, am strigat cât am putut eu de tare: „Nu așa, popo! Cântă „Vine, vine primăvara”!

Când vine primăvara, vine! Așa era odată, când venea primăvara, venea, nu se mai oprea în loc; zăpada mieilor, zăpada berzelor ne făceau semne o zi, două și plecau. Lumea de la oraș trecea de la palton la pardesiu (fr. par-dessus=pe deasupra), la sate de la cojoc la scurteică („e frig, lele, dimineața”) și după aceea „intram” în vară.

Primăvara vine și acum, că totdeauna, cu tot cortegiul ei de Sărbători, indiferent de religie. Vine și, schimbată (meteorologic) ceva mai mult în manifestările-i firești, se uită la noi, oamenii, și se miră că, de la un an la altul, ne găsește mai repede schimbați decât o face ea. Schimbați fizic - ușurel; schimbați moral - vai de mama noastră!

Toate anotimpurile - dacă așa e vorba, s-au mai schimbat cumva, s-au mai înăsprit ori îmblânzit; dar noi, oamenii, mai repede ca ele. Ne-am schimbat în spirit - adică esențial și nu-i nevoie decât să căutam în jurul nostru, cu noi la mijloc!

Sărbătorile devin prilej de mâncare - cât cuprinde buzunarul pentru plata ori stomacul - de bucurie că-i Sărbătoare! Îmbrăcămintea devine din ce în ce mai sport, mai practică, mai lejeră (stilul de viață al multora o impune) sau chiar mai dezordonată dacă vreți, odată cu lipsa educației și a simțului estetic, și a respectului pentru privirea celorlalți; tricoul și blugii au fost ridicați la rangul de costum de gală în diverse spectacole, ori omul nu are altceva, ori... Să nu spună nimeni că asta-i îmbrăcămintă naturală. Naturală e doar pielea de pe noi și nu mai e mult până când o s-o admirăm în totalitatea ei la tinerii „artiști”...

Limbaajul... Exprimarea corectă în scris o mai găsim în literatura tehnico-științifică și în cea beletristică de bună calitate. Cât despre exprimarea orală... o parte a unei anumite generații scoate doar sunete onomatopice, la concurență cu Zoo cu tot. Nu mai vorbesc de anumite părți anatomice a căror apelare abundă în vorbă și în „comentariile” majorității articolelor de pe net...

De când s-a născut fiecare dintre noi și și-a înțeles limba, a auzit numai cuvinte urâte la adresa mai-marilor, oricine au fost ei și oricum s-au com-

portat, mergând înapoi, în vremuri. Și, vorba unei glume „și ce folos au avut?” Astfel de cuvinte, spuse tare sau în gând, se întorc precum bumerangul și ne lovesc, ne umplu mai mult de ură, ne îmbolnăvesc, spre bucuria cohortelor de îngeri negri căzuți. Unii boieri nu blestemau oare pe domnitori? Dar oare dacii, dacii îl înjurau pe Burebista ? Sau pe Decebal? Cred că nu înjurau nici pe animale, cum se face azi. Poate că limbaajul pe atunci nu era așa de dezvoltat... Pe Zamolxe sigur nu, îl adora și le era și frică. Oamenii cu frica lui Dumnezeu de astăzi îi pomenesc numele Lui, al Fiului Lui, al Sfântului Duh, al Sfântului Soare, al Sfintei Maria, al Sfintei Cruci (creștinii) - îi pomenesc în diverse ocazii nu prea ortodoxe... Chiar a dispărut până și frica de Divinitate?

Se știe că primăvara aduce un suflu nou, viață nouă. Nu s-ar putea, cumva, să-i urmărim exemplul? Dacă îmbrăcămintea și mâncarea sunt scumpe, limbaajul măcar ar trebui înfrumusețat, purificat, așa cum primăvara purifică natura de resturile toamnei și ale iernii; nu ne costă decât adâncirea credinței în Făuritorul a tot ce ne înconjoară, și inimă deschisă spre iubire pentru toți și tot ce ne înconjoară. Ar dispărea astfel multe din relele nevăzute, dar prezente în și lângă noi și „îngerașul păzitor” nu s-ar mai îndepărta. Îngerul păzitor este spiritul a cărui misiune este să ne ocrotească, dar să și transmită pentru a ni se înscrie în Cartea Vieții tot ce gândim, vorbim și făptuim.

Când toamna și iarna de afară și din suflet sunt prea lungi, când cerul deasupra și din inimi rămâne plumburiu îndelungă vreme, să sperăm mereu că tot va veni primăvara! Că dincolo de norii de-afară și de cei din gânduri continua să strălucească Iisus Hristos și Soarele, Ei sunt tot timpul acolo și în noi, nu ne părăsesc, sunt mereu dăttorii noștri de Viață, Ei sunt Iubirea, Puterea, Blândețea, Iertarea, Bucuria, în orice anotimp al traiului nostru.

Și-ar trebui măcar odată cu primăvara să răspundem și noi Divinității prin purificarea în adâncime a sufletului, care va aduce după sine și un limbaaj - dacă nu bogat (de unde nu-i dragoste de carte, nici Dumnezeu nu cere...!), măcar decent și corect.

P.S. Ehe, dar pentru ultimul cuvânt de mai sus trebuie știută gramatica... adică tot la carte, tot la cultură trebuie să ajungem. Dar toți oamenii culți sunt oare și credincioși?

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Alexandru Bosneanu

Mai presus de floarea-de-colt

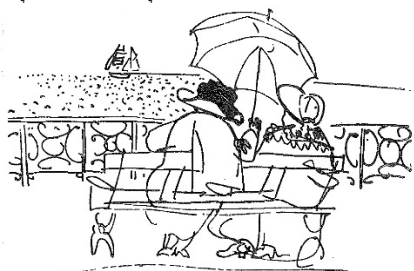
Privirea de cer ascunsă sub pleoape
De spuma de mare
Și chipul din alabastru
Stau mirate deasupra zâmbetului tău
Aproape divin,
Sublima creației
Și știi că ești, cunoști
Trecerea
Și ți-o măsoară
Cu mândrie în acuarelă.
Frumusețea este doar mersul
Și înțelegerea
Tu ești mai mult.
Doamne, cum dai povară
Unora
Înțelepciunea învelită
În petale de timp.
Tu ești floarea în care există
Toate culorile și zborul
Mai presus de floarea-de-colt
Și eu în amurg
Nuanța visului aprins
Spunând luminii grăbite
Povestea ochilor tăi.

Lacrimă și vis

Scântei amestecate în destin
Cu pulbere de dragoste divină,
Iubire strânsă în frunza de pelin
Ascunsă într-o rază clandestină.

Erai din spuma mării doar esența.
Păraai de foc, deși pășeai pe țărni,
Și urma ta îmi lumina prezența
Eu voi rămâne sclavul tău etern,

Pe fruntea primăverii din apus
Voi fi și lacrimă și vis.

Liviu Florian Jianu

Marea urmărire

M-au urmărit ghinioanele toate.
Pe toate străzile.
Pe toate apele.

Au intrat și la mine în minte.
Urmărindu-mă.
Și eu, urmărindu-le.

Cât curaj aveam!
Să mă bat cu toate ghinioanele!
Și totuși, eram prea uman.

Înjuram.

Ele erau perfecte.
Aveau tot ce-mi doream.

Bani, firme, mașini, iubite –
Deși eu îmi doream una singură, fără limite –

Idei, glorie, ba chiar
Le ieșea întotdeauna
Tot ce-și doreau...
M-au dat afară și din familie.
Și din analiza și programarea
Soluțiilor de ușurat atâta nefericire...

Și am continuat să fiu urmărit
De ghinioane, și când îmi era iubirea mai dragă.

Până m-au ologit de tot
Și veneau la mine, la spital,
Să râdă de mine,

Cum nici să le urmăresc, nu mai pot,
Urmărirea totală.

Până când am plecat,
Depart, departe...

Spre soare Răsare...

Plutind peste mare...

Priveam prin ochiul de sticlă
Al zilei de azi,

Căci azi, orbii urmăriți de ghinioane
Au ochii de sticlă,

Și vedeam
Deasupra mării albe,
Cât vezi prin geamurile tale, încă întregi,

Atâta mare de vată...
Atât de curată...
Atât de-mpăcată...
Atât de mișcată...

Și-abia atunci
Am simțit,
Râzând de urmăririle toate:
— Aici nu mă puteți urmări niciodată!

Ion Militaru

În căutarea unei steme (criza cunoașterii de sine)

Douăzeci și cinci de ani ne-au trebuit pentru a încheia heraldica, noua heraldică a țării. Operație dificilă, încâlcită, adesea dubioasă, plină de riscurile și primejdiile inadecvării, noua heraldică a necesitat timp. Poate mult, mult prea mult timp. Douăzeci și cinci de ani au reprezentat o perioadă în care, în alchimia schimbării, să se poată produce renunțarea la ceea ce a fost vechi, maculat și străin, și acceptarea a ceea ce este nou, pur, propriu. Odată ce vechea heraldică a fost abandonată, odată ce însemnele comuniste au fost respinse, nu prea s-au găsit conținuturi noi pentru care însemne diferite, superioare, lipsite de orice legătură cu cele vechi, să fie promovate.

Exista o rațiune a înlocuirii, nu însă și modul concret al procedurii. Ceea ce a lipsit timp de douăzeci și cinci de ani a fost tocmai conținutul. Ce anume trebuie să figureze în noua heraldică astfel încât noul timp să fie reprezentat? Ce conținut anume, ce însemne?

Pentru că nu s-a știut așa ceva nu implică neapărat o criză heraldică, una de specialitate: cine anume trebuie să se ocupe de așa ceva? În răspunderea cui trebuie să figureze noua heraldică? O astfel de operație delicată trebuie lăsată la latitudinea unor instituții care să gestioneze sentimentele și simbolurile sau așa ceva trebuie să vină de la sine?

Un lucru este limpede: trăgănarea unei astfel de operații – steagul țării ținut gol, cu o gaură în mijloc, argumentul de netăgăduit al crizei specifice – a fost categoric expresia crizei de cunoaștere a timpului prezent în ceea ce înseamnă el în esența sa.

Pe noua heraldică – pe orice heraldică – trebuie așezat ceea ce caracterizează în esență o comunitate. Or, cred, tocmai aici s-a împotmolit afacerea. Nu s-au găsit nici subiecții care s-o întreprindă, și nici care anume materiale.

Pe scurt, am asistat la o prelungită criză de cunoaștere. În alți termeni, ne-a venit mult prea greu să ne dăm seama pe ce lume ne aflăm, cum s-o citim, în care esență și în care simboluri. Douăzeci și cinci de ani de incapacitate de a făuri o heraldică, de a stabili niște simboluri și a fabrica niște însemne, nu sunt fără legătură cu asentimentul dat cunoașterii noastre de sine: cine suntem, ce avem, ce vrem? Din astfel de ingrediente se făuresc atât simbolurile cât și heraldica. Toate acestea nu alese în chip arbitrar, lipsit de legătură cu ceea ce am convenit că ar trebui extras din cunoașterea de sine și din promovarea acesteia la nivel de simbol.

Nu ar fi trebuit să se ajungă aici, la evidenta asumare a incapacității cognitive la nivel național. Nu ar fi trebuit să se ajungă aici ținând cont că un astfel de gest: nașterea unei heraldici, nu este ceva inedit, lipsit de acte precedente care să o sprijine. Niciodată heraldica nu este lipsită de istorie, nu se naște pe teren virgin, astfel încât cunoașterea de sine să înceapă de la zero, Adam care numește pentru întâia dată cele din preajma sa.

Istoria heraldicii românești, a răsturnărilor și nașterilor sale, a fost precedată, cu fiecare înnoire, de experiențe anterioare, de practici istorice care și-au spus cuvântul și argumentat fapta. Nici măcar marile, teribilele răsturnări de istorie și heraldică aferentă nu aveau cum să fie lipsite de învățături.

Și totuși, cu ultimul caz, a fost ca și cum ne-am aflat pentru întâia dată în fața gestului inaugural. Recentul gest de completare a heraldicii prin reintroducerea însemnelor regale pare să aibă calificarea unui capăt de drum. Să fie, unul real sau doar substitutul fantezist al incapacității de încheiere simbolică a cunoașterii noastre de sine?

Petruș Andrei

Simion Bogdănescu – Un prozator călare pe cai păgâni

În scrisoarea din 2 martie 1882, Mihai Eminescu, arheul spiritualității românești, îi făcea Dulcii sale Doamne Veronica următoarea surprinzătoare mărturisire: „Cred chiar că talentul de versificare a fost numai un incident al tinereții și că proză e ceea ce voi scrie de acum înainte” (în vol. „Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit”, „Polirom”, 2000, p.125).

În această direcție s-au îndreptat mulți alți poeți devenind și prozatori tot atât de bine cunoscuți: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Valeriu Stancu, Emilian Marcu și Simion Bogdănescu.

După ce ne-a surprins cu volumul „Toiagul magului” (Editura Cronica, Iași, 2012), volum de proză prefăcut de renumitul poet, prozator, traducător și critic Valeriu Stancu, Simion Bogdănescu ne oferă o nouă carte de proză „Pe vremea cailor păgâni” („Cronedit”, Iași, 2015). Postfața, intitulată poetic „Din suflet se întrupează povestea”, este semnată de editorul Valeriu Stancu.

Observam în cronică „Octameronul sau cifra echilibrului cosmic” (în vol. „Lecturi empatică”, Editura „Sfera”, Bârlad, 2015) că „Toposul spiritual bogdănescian cuprinde tipuri umane și locuri, bucurii și necazuri, recompense și pedepse. O limbă românească savuroasă, cu forme vechi care au patina vremii și cărora autorul le dă iarăși vigoare și viață.” (op.cit. p.131)

Cuvântul „păgân” are mai multe accepțiuni: persoană care se închină zeilor sau idolilor, idolatru, dar și ateu, turc, pătimăș, sălbatic, neîmblânzit...

Simbolismul calului, și în această paradigmă trebuie înțeleasă proza de aici, este generos (conform „Dicționarului de simboluri”, Editura Artemis, Chișinău, 1994).

„Calul țâșnește galopând ca sângele în vine, din bezna adâncurilor htoniene, fie din măruntaiele pământului, fie din adâncurile nopții; acest cal arhetipal este purtătorul deopotrivă al vieții și al morții.” (...) Psihanaliștii au făcut din cal simbolul subconștientului sau al psihismului neuman”.

Din htonian și lunar, calul poate deveni uranian sau solar. Calul alb ceresc reprezintă „instinctul stăpânit” sau, dimpotrivă, impetuoșitatea dorinței, tinerețea, fecunditatea, puterea creatoare, căpătând valori atât sexuale cât și spirituale.

Sunt nouă „nuvele exemplare”, cum le numește Valeriu Stancu, având drept subiecte fapte de viață obișnuite.

O iubire neîmplinită, accidentul de muncă al unui văcar, o sinucidere, pricinuită de o vină nu îndeajuns de bine cercetată, colectivizarea forțată pe „vremea cailor păgâni când se luau țarinile, se arestau salcâmăriile și viile, se umbla prin beciurile și prin podurile oamenilor, ca să dea cotă la stat! Când n-aveai voie să te împotrivești liniei trasate de partid” (p.93); descoperirea macabră făcută de către „sublimii cercetași”, nesațul unei femei care nu-și poate stăpâni bidiviii sălbatici ai simțurilor, sfârșitul tragic al unor îndrăgostiți, un alt accident de muncă în timp ce se face „erbicidarea” culturilor, întâmplări tragice care au loc la „arie” în timpul treieratului...

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Satul este unul arhaic iar timpul este cel dintre 1952-1962, când începuse și apoi se declarase terminată colectivizarea țării.

Referitor la stil, ne fie îngăduite două mici observații: vacile la țară nu nasc, ci fată (p.37) și ele nu se adună în „turmă”, ci în „cireadă” (p.47).

De remarcat talentul cu care prozatorul Simion Bogdănescu reușește să împace divergența dintre limbaj și obiectul limbajului, tensiunea dintre faptele narate și poezia comunicării lor.

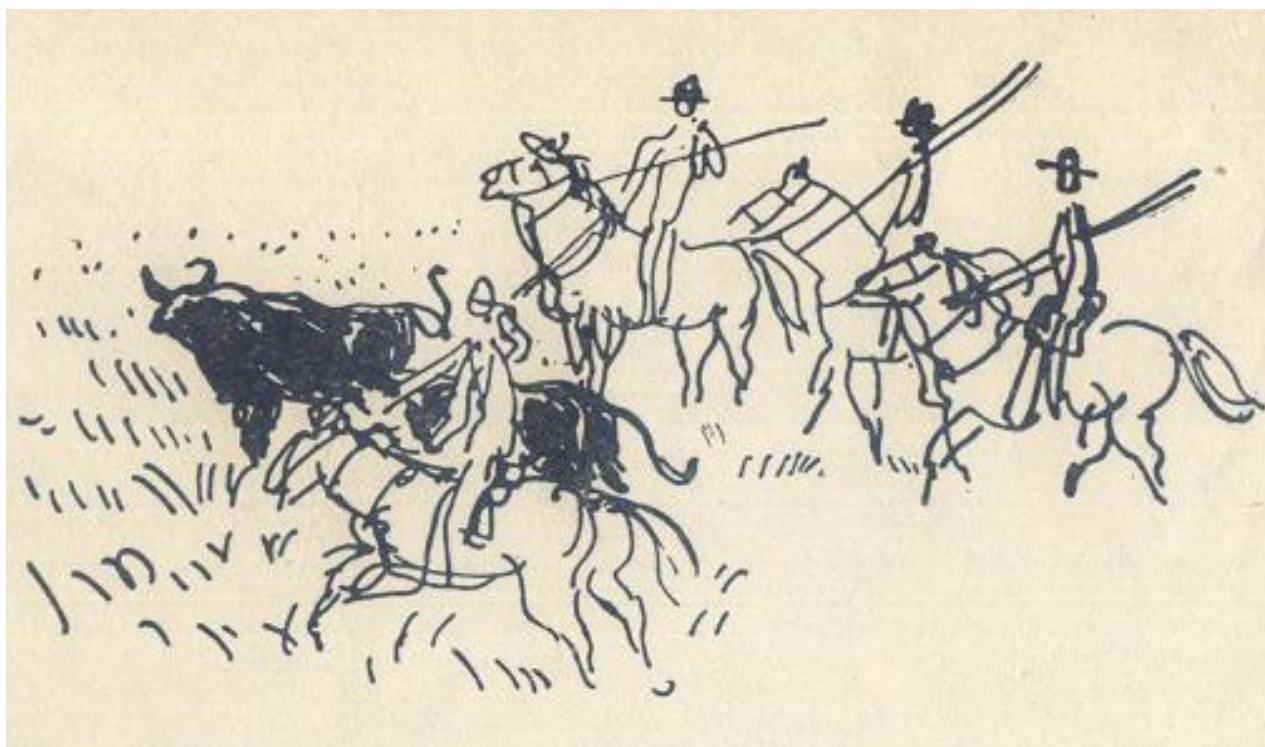
Marele său merit este acela de a transforma fapte aparent banale în artă. Simion Bogdănescu este un artist și este de apreciat că prozatorul n-a ucis poetul, chiar titlul cărții „Pe vremea cailor păgâni” aparține poetului.

Dialogurile, măiestria evocării și a portretului dau valoare prozei sale, dar descrierile o încununează. Iată un mic tablou al primei luni de toamnă: „Soarele calm, de toamnă abia la început, se lăsa încet în balanța cerului, ca și cum ar fi

cântărit din ochi nepăsător toată soarta lumii. Dar frunzele copacilor, galbene, albastrii și arămii, trăiau un fel de timp în neclintire, ascuns, neîncercând să mai curgă decât pentru el însuși, pe lângă oameni și pe lângă obiecte” (p.50).

Numele personajelor continuă onomastica genialului humuleștean, dar și a lui Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu, Marin Preda, Fănuș Neagu: Cioată, Ojică, Dihoci, Mânzatu, Buldum, Bâlbâita, Curmuzachi, toți aceștia eroi ai războaielor pierdute, unii dintre ei plătind chiar cu viața.

Frumusețea acestei cărți constă în talentul cu care Simion Bogdănescu înfățișează viața reală și, după cum mărturisește marele romancier Liviu Rebreanu în confesiunea „Cred” (din vol. „Amalgam”, 1940), „Atunci când ai reușit să închizi în cuvinte câteva clipe de viață adevărată, ai reușit un lucru mai presus decât toate frazele frumoase din lume”.

Gheorghe Fabian

Momente concertistice craiovene

Nu vom zăbovi în aceste rânduri la concertele prezentate de Filarmonica „Oltenia” în cadrul amplului proiect „Stagiunea Europa”, ci vom evidenția unele manifestări organizate „dincolo” de această stagiune. Vom remarca faptul că, în perioada 2015/ 2016, una dintre realizările importante ale Filarmonicii a constat în reactivarea Orchestrei de Cameră, printr-o serie de concerte susținute la Craiova (Biserica Romano-Catolică, Complexul Flora), dar și în deplasare la Caracal, Calafat, Slatina, Târgu Jiu, Negotin (Serbia). Fără îndoială, aceasta se datorează faptului că s-au găsit resurse financiare de cointeresare a artiștilor instrumentiști pentru a activa, în afara sarcinilor de serviciu din orchestra simfonică, în cadrul acestui ansamblu cameral. Sub conducerea dirijorului Ivan Iliev, orchestra a parcurs un repertoriu specific, preponderent baroc, mai mult sau mai puțin pretențios din punct de vedere tehnico-interpretativ, printre lucrările abordate aflându-se concerte de Vivaldi și Bach (Anotimpurile, Dublu concert în Re minor), cu

violonistul Gabriel Niță și oboistul Liviu Farcaș la pupitrul solistic. În lucrarea vocal-orchestrală „Stabat Mater” de Pergolesi, le-am urmărit, în concerte distincte, pe sopranele Alexandra Iosub, respectiv Barbara Kajetanowicz (Austria) și mezzosopra Mihaela Popa; am avut parte de o interpretare îngrijită sub raport stilistic, de o vibrație emoțională reală.

Se cuvine amintit, desigur, faptul că Filarmonica a programat, recent, o lucrare românească, în primă audiție absolută pe țară: Concertul în Mi minor pentru vioară și orchestră, op. 33, de George Enacovici, un opus care a beneficiat de aportul solistic al tânărului violonist craiovean Geo Fabian (foto), care a cântat convingător, emoționant, captivant, de concursul orchestrei simfonice și al dirijorului italian Gian Luigi Zampieri. Pentru Geo Fabian, a fost a patra incursiune în repertoriul concertistic autohton (după ce interpretase concertele pentru vioară Wilhelm Georg Berger, Vasile Filip și Dumitru Capoiănu), manifestând un evident atașament față de muzica românească mai puțin sau chiar deloc promovată în spațiul public.

De un succes scontat s-au bucurat cele două concerte susținute de Corala academică a Filarmonicii: un prim concert dirijat de Manuela Enache, având în program lucrări semnate de Händel, Bach, Liszt, Bruckner, Rahmaninov, Britten, Poulenc; cu concursul pianistei Corina Stănescu, al harpistei Rozalia Patăki și al sopranei Andreea Bălan; al doilea concert, dirijat de Pavel Șopov, cu substanțiala contribuție a pianistei C. Stănescu, a cuprins fragmente corale alese din mari opusuri vocal-simfonice (misse, în primul rând), printre compozitori figurând Vivaldi, Haydn, Mozart, Rossini, Puccini; am admirat, în aceste concerte, disponibilitatea artiștilor lirici ai coralei de a conferi demersului lor consistența vocală necesară și dezinvoltura cu care surmontează cele mai „întortocheate” aspecte în edificarea unor verosimile „texturi” expresive, dând dovadă de însușiri artistice de înaltă factură, impresionând publicul meloman prin profesionalismul cu care parcurg, însușesc și redau partiturile abordate. Reușita concertelor se datorează, în mod cert, și dirijorilor Manuela Enache și Pavel Șopov, doi muzicieni care „păstoresc”, împreună, corala craioveană în ultimul timp.

Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu

Emilian Mirea

„A scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură”

Interviu cu **FLORENTIN SMARANDACHE**, scriitor român din Statele Unite ale Americii

Florentin Smarandache, scriitor și matematician american de origine română, născut în comuna Bălcești, județul Vâlcea, trăiește în Phoenix, Arizona, Statele Unite ale Americii, din 1989, dinainte de Revoluție. A reușit să evadeze din lagărul comunist și să ajungă în țara tuturor posibilităților după un șir de peripeții din care a ieșit învingător, având, astfel, șansa de a reuși să-și ducă visurile până la capăt. Este profesor de matematică la University of New Mexico, College Road, Gallup, New Mexico și autorul unor teorii în matematică devenite celebre sub denumirile **Funcțiile Smarandache**, **Secvențele Smarandache**, **Constantele Smarandache** și **Paradoxul Smarandache**, fiind citat în **Enciclopedia „CRC Concise Encyclopedia of Mathematics”**, de Eric W. Weisstein, apărută la prestigioasa editură americană CRC Press, Boca Raton, Florida, la sfârșitul anului 1998. Din 1990, Florentin Smarandache face naveta, anual, sau mai des, în funcție de posibilități, în țara de baștină, pe care nu a uitat-o niciodată și întreține relații culturale și de prietenie cu scriitori din România și din diaspora.

— *Cine a fost Florentin Smarandache în România și cine este, acum, Florentin Smarandache în SUA?*

— În România, am lucrat în industrie, doi ani, ca analist-programator la IUG Craiova și în învățământ, ca profesor de matematică prin Vâlcea, Dolj și Maroc. Pe când eram elev la Liceul Pedagogic din Craiova, am început să scriu în revista școlii, intitulată **Năzuințe**, cu probleme propuse, de matematică și careuri de rebus, prin 1971. Apoi, la **Gazeta Matematică** și la alte publicații, românești sau străine. Din 1979, cream poeme, debutând în **Luceafărul**, la rubrica lui Geo Dumitrescu, „Atelier literar”, unde semnam cu pseudonimul Ovidiu Florentin. Experiența marocană (1982–1984), ca *professeur cooperant de mathematiques*, mi-a lărgit enorm orizontul, scăpând, din chinga unui sistem rigid, pe un teren afânat. Predam într-un orașel, numit Sefrou, la Liceul ”Sidi El Hassan Lyoussi”. Atunci am contactat mai mulți matematicieni, redactori, editori și scriitori din perimetrul francofon. Au fost cei

Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu

mai frumoși ani din viața mea! În Maroc, m-am simțit mai bine decât mă simt acum în America! Dar, întors în țară, m-am izbit de tragedia găsirii unui loc de muncă... Până la urmă, am rămas, definitiv, șomer (septembrie 1986–martie 1988), într-un stat socialist, prin *grija* deosebită a Inspectoratului Școlar Județean Dolj. Trăiam din meditații particulare. Mai rău, am *beneficiat* și de interdicția de a publica și lucrări de matematică, deci, nepolitice. Vina mea, în opinia politrucilor vremii, era aceea că, în perioada cât am fost profesor în Maroc, am contactat și întreținut relații de colaborare și prietenie cu scriitori străini... De atunci, mi-am pus în gând să fug, să părăsesc țara. În urma unei audiențe la prim-secretarul de partid, de atunci, la Dolj, Ion Traian Ștefănescu, am obținut dreptul de a merge în excursie în Bulgaria. Am evadat relativ simplu, fără prea mare risc. În Burgas, port al Bulgariei la Marea Neagră, unde aveam niște cunoștințe (profesori întâlniți în Maroc: Rosita și Slavenko Markov), m-am înscris, la o agenție de turism, pentru o excursie, de o zi și o noapte, la Istanbul. Am plătit biletul – 110 dolari SUA. Era în data de 8 septembrie 1988. Vorbeam fluent franceza. Vaporul pleca peste câteva ore, deci nu era timp de verificări. Pe puntea vasului, după ce le-am arătat pașaportul, și-au dat seama că nu-s franțuz. Un ofițer bulgar mi l-a oprit, spunând că mi-l va returna numai în Bulgaria. Erau, în majoritate, refugiați, câțiva francezi din Alsacia, un bulgar, care s-a nimerit lângă mine, și ...un român. Echipajul era rusesc. "Osetiya", parcă, se numea vaporul. Am coborât pe țărmul turcesc, fără nici un act (pașaportul meu este și acum în Bulgaria), cu două genți, în care aveam niște dicționare, o pereche de pijamale, un prosop, niște ciorapi și o umbrelă... Trecusem granița româno-bulgară cu trenul și nu voiam să bat la ochi. M-am despărțit de grup și am mers la Consulatul American din Istanbul. Aici, am primit formulare direct în limba română (mulți marinari români săreau în Bosfor și cereau azil politic). M-au trimis la poliția turcă – secția pentru străini. M-au cazat într-un hotel – "ȘAN", unde am mai găsit trei români. O doamnă s-a speriat de mine. Eram tuns scurt, ras – din aceleași motive vamale. I-am auzit vorbind românește, în timp ce spălau niște legume la un robinet: - *Sunteți români ?*, am intrat în vorbă; - *Aaa, nu, nu...*, mi-a răspuns doamna, pe românește, fugind în cameră. I-a spus soțului, tremura: *Asta e de la Securitate, a venit să ne omoare!* (...) Am stat timp de 19 luni la "ȘAN", în Acibadem, în partea asiatică a Turciei, iar în septembrie 1989 am fost mutat într-un lagăr, la Ankara. Aici, am dus o viață de câine: am muncit la roabă, am scos cuie din scânduri, am făcut beton, am polizat, am vopsit, am încărcat bălegar, am tradus, am șlefuit marmură... Am emigrat foarte greu, a fost un calvar! Nu se știa unde și când vom scăpa din acel infern, de câmp peștri: multe naționalități la un loc, multe bătaii, multe beții... Și în America a fost extrem de dificil, mai ales în primele luni. Nu găseam de muncă, nu înțelegeam engleza. A trebuit să mai aștept încă 11 luni până când familia mea să primească viza americană! Copilul cel mic se născuse după fuga mea. L-am văzut abia când împlinise 2 ani și jumătate. După un timp, am lucrat, ca inginer de software, la Corporația Honeywell din Phoenix, Arizona, care funcționează sub egida Pentagonului și care se ocupă cu studii privind aviația militară. Colegii de serviciu au fost drăguți cu mine. La sosirea familiei, mi-au dăruit haine, veselă de bucătărie și mi-au făcut surpriza de a-mi publica o parte dintre manuscrisele de matematică, ce tratau un subiect din Teoria Numerelor (concepute pe când eram student la Craiova). Actualmente, sunt profesor de matematică la University of New Mexico, College Road, din Gallup, New Mexico.

— *Ce este Curentul Paradoxist, prin ce se manifestă în SUA și ce adepți are în lume?*

— **Mișcarea Literară Paradoxistă** s-a născut din refuzul de a crea într-o societate ermetică, unde până și simțurile erau controlate. Deci, a scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură... În final, Mișcarea Literară Paradoxistă a generalizat noțiunea de literatură, incluzând, în sfera acesteia, elemente diametral opuse. De pildă, la Festivalul Internațional de Poezie de la Bergérac, Franța (13-14 iunie 1992), am vorbit despre **Poezia Tridimensională**, astfel:

- *o floare propriu-zisă reprezintă un poem,*
- *o rachetă luându-și zborul reprezintă un poem,*

Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu • Interviu

- *un trecător, pe stradă, reprezintă un poem,*

ajungându-se până la poezia *nedimensională* (care se folosește de forma abstractă a matematicii), poezii în Spații Banach, poezii în Spații Riemann... Contrar celorlalte avangarde, **Paradoxismul** nu neagă curentele-școlile-operele anterioare, ci le extinde spre infinit. Literatura-obiect, preluată întocmai din natură, nealterată. În SUA, editez revista **The Paradoxist Literary Movement Journal** (multilingvă). Sub egida acestei edituri am publicat deja volumul-eseu **Mișcarea Literară Paradoxistă**, de Constantin M. Popa, din Craiova, și **Anthology of the Paradoxist Literary Movement**, de Jean-Michel Levenard, Ion Rotaru, Arnold Skemer (cuprinzând comentarii în franceză, română, engleză, spaniolă, portugheză, italiană, cambodgiană, chineză, privind Paradoxismul). Revista are adepți în mai mult de 20 de țări.

— *Cartea ta, apărută în țară, și intitulată America – paradisul diavolului, Jurnal de emigrant, a fost bine primită de cititorii din România. Urmează o alta, o continuare a ei?*

— Sunt prins, până peste cap, în acest paradoxism și nu pot completa, prea mult, Jurnalul. Doar vagi impresii, nimicuri, din ultimul timp. Sunt și derutat. În ce direcție s-o apuc?! În 1993, mi-au apărut primul roman intitulat, în mod paradoxist, **NonRoman**, și primul volum de piese de teatru intitulat **Metaistorie**, care cuprinde o trilogie – „Formarea Omului Nou”, „O lume întoarsă pe dos” și „Patria de animale”. Tratează tema totalitarismului. Au fost scrise în perioada dictaturii, cu frica în sân de a nu fi descoperite. Le-am ascuns, înainte de a evada din țară, în podul casei de la Bălcești, un exemplar, și un altul îngropat în ...vie, pus într-o cutie de fier, lângă rădăcina unui piersic. Încercasem să scot, peste graniță, niște lucrări, prin intermediul unui verișor, care era marinar, pe Dunăre, dar băiatul, de teamă, a ars o parte din ele. Sute de pagini de manuscrise am pierdut atunci, iar altele mi-au fost confiscate de Securitate, bănuiesc (fiindcă 3 plicuri mari, groase, expediate recomandat din Craiova, la începutul lui septembrie 1988, către Chantal Signoret, în Franța, traducătoarea volumului meu de poeme **Formule pentru spirit**, n-au ajuns niciodată la destinație! Păstrez și acum recipisele de la poștă...

— *Ce tratează NonRoman?*

— Disperarea intelectualului, într-un sistem totalitar. Proză barocă, eseistică, în mod ciclic. Semi-autobiografică, în contra-sens. Despre îndobitocire.

— *Te vei întoarce, vreodată, în România, definitiv?*

— Voi reveni, în țară, definitiv, cel mai târziu, la pensie. Ca scriitor de limbă română, în străinătate, mă ratez. Limba îmi rămâne, aici, neevoluată, izolată, de aceea, ca să-mi mențin prospețimea vocabularului, am făcut abonamente la reviste literare din România. Posed și o bibliotecă minusculă, din clasicii români și corespondență epistolară cu prieteni și rude.

CUPRINS

Ramona Hogiu, Alexandru Mladinescu	3
Mihail Cănciulescu	3
Victor Bibicioiu	7
Constantin C. Giurescu	7
Ion B. Georgescu.....	8
ESEU	
Virgil Dumitrescu	9
Antologiile Revistei <i>Noul Literator</i> . Poezia	9
CRONICĂ LITERARĂ	
Gabriela Rusu-Păsărin	10
Spontaneitatea clipei sub imprecăția destinului	10
EVENIMENTE CULTURALE	
Gabriela Rusu-Păsărin	13
Tudor Arghezi receptat în cultura universală. Festivalul Internațional de literatură „Tudor Arghezi”, Ediția a XXXVI-a	13
ESEU	
Ioana Heidel	16
„Mi-a plăcut culoarea”. De la Olimpia Zdrenghea, o româncă din Gabon, Africa	16
POEZIE	
Nicolae Petre Vrânceanu	18
EVENIMENTE CULTURALE	
Mircea Pospai	19
D. R. Popescu – Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova	19
ESEU	
Mircea Pospai	21
Întoarcerea menestrelului către sine.....	21
Tudor Nedelcea	23
Catedrala Mântuirii Neamului (II)	23
CRONICĂ PLASTICĂ	
Gabriela Boangiu	26
Viorel Penișoară-Stegaru – <i>Visual Eclectic Show</i>	26
ESEU	
Ștefan Buzărnescu	28
Din istoria scrisului.	28
PROZĂ	
George Geafir	30
Un scriitor adevărat.....	30
Teodor Oancă	32
Clopotul (II)	32
Teodor Oancă	34
O monografie toponimică	34
POEZIE	
Ion Sabin Cerna	35
Nicolae Vălăreanu Sârbu	35
RECENZII	
Mihai Duțescu	36
Mircea Tutunaru – <i>Întoarce, Doamne, ceasul</i>	36

POEZIE	
Aleksandr Tvardovski	37
Cuvânt despre cuvinte	37
Constantin Pădureanu	38
Poezii	38
ROMÂNIA CULTURALĂ	
Constantin Pădureanu	40
Ziua revistei <i>Curtea de la Argeș</i>	40
NOUTĂȚI LITERARE	
Rodica Florescu	41
Dumitru Duță – <i>O Sută De Povestiri</i>	41
ESEU	
Dumitru Duță	43
Destinul cărții	43
PROZĂ	
Jean Băileșteanu	45
Viața ca o... paradă	45
LIRICĂ FEMININĂ	
Maria Bonea	49
Georgiana Pozmac	49
Mihaela Ivan	50
Claudia Mitra	50
Mariana Pândaru	50
ESEU	
Oana Manolescu	51
Primăvara	51
POEZIE	
Alexandru Bosneanu	52
FILOSOFIE	
Ion Militaru	53
În căutarea unei steme (criza cunoașterii de sine)	53
ESEU	
Petruș Andrei	54
Simion Bogdănescu – Un prozator călare pe cai păgâni	54
CRONICĂ MUZICALĂ	
Gheorghe Fabian	56
Momente concertistice craiovene	56
INTERVIU	
Emilian Mirea	57
„A scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură”	57
Interviu cu Florentin Smarandache, scriitor român din Statele Unite ale Americii	57

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. și publică articole de specialitate ale autorilor și cadrelor didactice interesate.

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 octombrie 2016

